T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
GÜLŞAH HAZIR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. CANAN CENGİZ

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Gülşah HAZIR

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	:	Doç. Dr. Canan CENGİZ	- Bartın Üniversitesi
Üye	:	Prof. Dr. Selma ÇELİKYAY	- Bartın Üniversitesi
Üye	:	Doç. Dr. Banu KURTASLAN	- Selçuk Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Gülşah HAZIR tarafından hazırlanan "TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ " başlıklı bu çalışma, 19.11.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. CANAN CENGİZ (Danışman) ……

Üye : Prof. Dr. SELMA ÇELİKYAY ……

Üye : Doç. Dr. BANU KURTASLAN ……

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 19/11/2018 tarih ve 20…../…..-….. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. CANAN CENGİZ danışmanlığında hazırlamış olduğum "TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ" başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımı kabul edeceğimi beyan ederim.

19.11.2018

Gülşah HAZIR

ÖNSÖZ

"Tarihi Çevrelerde Kentsel Mekansal Koridorların İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma: Ankara-Hamamönü Örneği" konulu çalışmamda araştırmaların yönlendirilmesinde yardımlarını esirgemeyen, her türlü anlayış ve desteği sağlayarak her daim yanımda olan, lisans ve yüksek lisans öğrencisi olmaktan büyük gurur duyduğum tez danışmanım ve çok değerli hocam Doç. Dr. Canan CENGİZ'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Çalışmalarım süresince her konuda yardımlarını benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili arkadaşlarım Fundagül GENÇASLAN'a, Özlem ASLAN'a ve Tülin NAS'a sonsuz teşekkür ediyorum. Araştırmalarımda ve incelemelerimde bana olanak sağlayan, her konuda desteklerini esirgemeyerek huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan Altındağ Belediyesi'nin çalışanlarından Şeyma BÜLBÜL'e, çok teşekkür ederim.

Bana olan desteğini her zaman yanımda hissettiğim, araştırma süresince yardımları, anlayışı ve desteği hiçbir zaman esirgemeyen eşim Gürhan HAZIR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Eğitim yıllarım boyunca her zaman sevgilerini ve desteklerini esirgemeyen canım anneme, çok sevgili babam ve kardeşlerime, çalışmam süresince gösterdikleri yakın ilgi ve destek için teşekkürlerimi bir borç bilir, minnetlerimi sunarım.

Gülşah HAZIR

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ

Gülşah HAZIR

Bartın Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. CANAN CENGİZ

Bartın-2018, sayfa: 125

Yerleşimler arkeolojik, mimari, tarihi, bilimsel, estetik, sosyo-kültürel ve ekolojik açıdan önemli değerler taşımaktadır. Kent kimliğini oluşturan tarihi çevreler kentsel dokuya kültürel, estetik, rekreasyonel, turistik ve ekonomik yönlerden değer katarak, kullanıcılara bugünün şartlarında çağdaş yaşam konforu sunan, toplumsal iletişimi kuvvetlendiren önemli mekanlar sunmaktadır. Kent ile etkileşim içerisinde olan bu alanların kentin ayrı bir parçası olarak değil, kent bütününde ele alınması önem taşımaktadır. Açık ve yeşil alanlar, yeşil yollar, yollar ve yakın çevresinin oluşturduğu koridorlar, yaya bölgeleri ve akarsuların kent içi geçişleri kentsel koridorlar olarak değerlendirilmektedir. Bu koridorlar, insan ihtiyaçlarına yönelik rekreasyonel kullanımlar için açık alanlar oluşturan, doğal kaynakların korunmasını sağlayan ve kent içinde diğer kullanım alanları ile bağlantı kurarak kentsel doku içinde doğru gelişmeyi sağlayan öğelerdir.

Bu çalışmada öncelikli olarak tarihi çevre, tarihi çevrelerin korunması ve planlaması, koridor ve kentsel koridor kavramları ortaya koyulmuştur. Araştırma alanı olarak belirlenen Ankara-Hamamönü'nde doğal, kentsel mekansal ve sosyo ve kültürel özellikler dikkate alınarak belirlenen kentsel koridorlara ilişkin mekansal analizler yapılmıştır. Kentsel koridorların mekansal özellikleri vurgulanarak bu koridorlara ilişkin kullanıcılara

anket çalışması uygulanmıştır. Sonuç olarak Ankara Hamamönü'nde belirlenen kentsel koridorlar mekansal açıdan irdelenerek, kentsel yaşam standardı, kentsel fonksiyon ve kentsel kalite özellikleri açısından araştırma alanına katkıları ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tarihi çevre; korunma ve planlama; kentsel mekansal koridor; Hamamönü.

Bilim Kodu: 502.12.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

A RESEARCH ON SCRUTINIZING URBAN SPATIAL CORRIDORS IN HISTORICAL ENVIRONMENTS: THE SAMPLE OF ANKARA – HAMAMÖNÜ

Gülşah HAZIR

Bartın University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof Canan CENGİZ
Bartın-2018, pp: 125

The settlements have important values in terms of archeological, architectural, historical, scientific, aesthetic, socio-cultural and ecological aspects. The historicalenvironments that make up the urban identity provideimportant places that provide users with the comfort of contemporary living under today's conditions andstrengthening social communication by adding value to theurban fabric in terms of cultural, aesthetic, recreational, touristic and economic aspects. It is important that these areasinteracting with the city should not be considered as a separatepart of the city but as a whole. Open and green spaces, greenroads, roads and corridors formed by the surrounding areas, pedestrian zones and the passage of rivers are considered as urban corridors. These corridors are the elements that createopen spaces for recreational uses for human needs, protectnatural resources and provide the right development within theurban fabric by connecting with other usage areas in the city.

In this study, the concepts of historical environment, protection and planning of historical environments, corridorand urban corridor have been put forward. Spatial analysis of urban corridors was carried out by considering natural, urban spatial and socio- cultural characteristic in Ankara- Hamamönü, which was determined as a research area. Thespatial characteristics of the urban corridors were emphasizedand a questionnaire was applied to

the users. As a result, theurban corridors determined in Ankara- Hamamönü wereexamined from a spatial point of view and their contributionsto the research area in terms of urban life standard, urban function and urban quality characteristics were revealed.

.

Keywords: Historical environment; protection and planning; urban spatial corridor; Hamamönü

Science Code: 502.12.01

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY ii
BEYANNAME iii
ÖNSÖZ iv
ÖZET v
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER ix
ŞEKİLLER DİZİNİ xii
TABLOLAR DİZİNİ xiv
EKLER DİZİNİ xvi
KISALTMALAR DİZİNİ xvii

BÖLÜM 1 GİRİŞ 1

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı 2
1.2 Literatür Özeti 4
1.1.1 Alana İlişkin Literatür Özeti 4
1.1.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti 6
1.1.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti 10

BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER 12

2.1 Tarihi Çevre Kavramı 12
2.2 Tarihi Çevrenin Öğeleri ve Özellikleri 13
2.3 Tarihi Çevrelerin Korunması ve Planlaması 15
2.3.1Tarihi Çevre Koruma 15
2.3.2 Tarihi Çevre Koruma Gerekçeleri 16
2.3.3 Tarihi Çevre Koruma Teknikleri 17
2.3.4 Tarihi Kent Merkezlerinde Koruma Amaçlı Planlama 19
2.3.5 Koruma Planlamasının Tarihsel Süreci 20
2.3.6 Koruma Planlaması Yaklaşımları 22

2.3.6.1 Geniş Kapsamlı Planlama 22
2.3.6.2 Bütünleşik Koruma Kavramı 22
2.3.6.3 Stratejik Mekansal Planlama Yaklaşımı 23
2.3.6.4 Korumada Yöntemsel Yaklaşım 24
2.3.6.5 Bir Süreç Olarak Planlama 25
2.3.6.6 Sürdürülebilir Kentsel Koruma 25
2.3.6.7 Koruma Planlamasında Kentsel Tasarım 25
2.3.6.8 Koruma Planlamasında Katılım 27
2.3.6.9 Korunacak Alanlarda Yenileme Yaklaşımı 27
2.3.7 Tarihi Çevrenin Korunmasında Yeşil Alanlar 27
2.4 Kentsel Koridor 28
2.4.1 Açık ve Yeşil Alanlar 29
2.4.2 Yeşil Yollar 33
2.4.3 Yollar ve Yakın Çevresinin Oluşturduğu Koridorlar 36
2.4.4 Yaya Bölgeleri 36
2.4.5 Kentsel Akarsu Kıyıları 39
2.5 Kentsel Koridorların İşlevleri 40
2.5.1 Kentsel Koridorların Ekolojik İşlevleri 40
2.5.2 Kentsel Koridorların Kültürel İşlevleri 41

BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM 42
3.1 Materyal 42
3.2 Yöntem 43

BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA BULGULARI 45

4.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri 45
4.1.1 Coğrafi konum 45
4.1.2 Topografya 47
4.1.3 İklim 47
4. 2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri 47
4.2.1 Hamamönü'nün Tarihi Gelişim Süreci 48
4.2.2 Hamamönü'nün Planlama Açısından Gelişimi 50

4.3 Araştırma Alanının Kentsel Mekansal Özellikleri 52
4.3.1 Yerleşim Dokusu Özellikleri 52
4.3.1.1 Ulaşım Sistemi 53
4.3.1.2 Alandaki Düğüm Noktaları / Kavşaklar 54
4.3.1.3 Alandaki Nirengiler / Röperler 55
4.3.1.4 Yerleşimlerde Yapı-Bahçe-Avlu İlişkisi 55
4.3.1.5 Alandaki Mülkiyet Durumu 59
4.3.2 Yapılara İlişkin Özellikler 62
4.3.2.1 Hamamönü'ndeki Tescilli Kültürel Yapılar 66
4.3.2.2 Restorasyonu Tamamlanmış Yapılar 69
4.3.2.3 Araştırma Alanındaki Yapıların Zemin Kat Kullanımına İlişkin Özellikler 74
4.3.2.4 Kat Adetleri ve Sınırlar/Cephelere İlişkin Özellikler 77
4.3.2.5 Altyapı 80
4.3.3 Kentsel Açık Ve Yeşil Alanlara İlişkin Özellikler 81
4.4 Önerilen Kentsel Koridorlara İlişkin Mekansal Değerler Analizleri 84
4.4.1 Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru 84
4.4.2 Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru 86
4.4.3 Dutlu Sokak Kentsel Koridoru 88
4.4.4 Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru 89
4.5 Kentsel Koridorların Anket Tekniği ile Değerlendirilmesi 92
4.5.1 Sosyo-ekonomik Duruma İlişkin Değerlendirmeler 93
4.5.2 Ziyaret İlişkilerine İlişkin Değerlendirmeler 93
4.5.3 Ulaşıma İlişkin Değerlendirmeler 95
4.5.4 Kullanım Şekli, Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Değerlendirmeler 95
4.5.5 Sıfat Çiftlerine İlişkin Değerlendirmeler 103

BÖLÜM 5 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 106

KAYNAKLAR 112
EKLER 121
ÖZGEÇMİŞ 125

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No **Sayfa No**

3.1: Yöntem akış şeması 44
4.1: Araştırma alanı sınırları 46
4.2: Alana ilişkin ulaşım sistemi analizi 54
4.3: Alana ilişkin kentsel imaj analizi. 55
4.4: Sarıkadı Sokağı yapı-bahçe analizi. 57
4.5: Mehmet Akif Ersoy Sokağı yapı-bahçe analizi. 57
4.6: Mehmet Akif Ersoy Sokağından girişi olan Sanat Sokağı'na ilişkin fotoğraf. 58
4.7: Dutlu Sokağı yapı-bahçe analizi. 58
4.8: Kültür Sanat Evi'nin avlusundan görünüm 59
4.9: Hamamönü Sokağı yapı-bahçe analizi. 59
4.10: Sarıkadı Sokağı'na ait mülkiyet analizi. 60
4.11: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait mülkiyet analizi. 61
4.12: Dutlu Sokağı'na ait mülkiyet analizi. 61
4.13: Hamamönü Sokağı'na ait mülkiyet analizi. 62
4.14: Sarıkadı Sokağı'na ait yapım tekniği analizi 63
4.15: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait yapım tekniği analizi. 64
4.16: Dutlu Sokağı'na ait yapım tekniği analizi. 65
4.17: Hamamönü Sokağı'na ait yapım tekniği analizi. 66
4.18: Sarıkadı Sokağı'na ait tescilli yapı analizi. 67
4.19: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait tescilli yapı analizi. 68
4.20: Dutlu Sokağı'na ait tescilli yapı analizi. 68
4.21: Hamamönü Sokağı'na ait tescilli yapı analizi. 69
4.22: Sarıkadı Sokağı'na ait onarım tekniği analizi. 70
4.23: Sarıkadı Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar. 70
4.24: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait onarım tekniği analizi. 71
4.25: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar. 71
4.26: Dutlu Sokağı'na ait onarım tekniği analizi. 72
4.27: Dutlu Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar. 72
4.28: Hamamönü Sokağı'na ait onarım tekniği analizi. 73
4.29:Hamamönü Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar. 73

4.30: Sarıkadı Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi. 74
4.31: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi. 75
4.32: Dutlu Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi. 76
4.33: Hamamönü Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi. 77
4.34: Sarıkadı Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi. 78
4.35: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi. 79
4.36: Dutlu Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi. 79
4.37: Hamamönü Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi 80
4.38: Alandaki konut bahçelerine ilişkin fotoğraflar 81
4.39: Mehmet Akif Ersoy Parkı'na ilişkin fotoğraflar. 82
4.40: Alandaki kurum bahçelerine ilişkin fotoğraflar. 83
4.41: Hamamönü Meydanı'na ilişkin fotoğraf. 83
4.42: Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar. 85
4.43: Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar 87
4.44: Dutlu Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar 89
4.45: Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar. 90
4.46: Kullanıcıların sokakları haftanın hangi günleri tercih ettiklerine ilişkin dağılım. 94
4.47: Kullanıcıların Sokakları ziyaret süresi ne ilişkin tercih dağılımı. 94

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No **Sayfa No**

2.1: Açık ve yeşil alan sınıflandırılması 32
2.2: Kentlerde yerleşim birimi ölçeğinde açık ve yeşil alanlar 32
4.1: Sarıkadı Sokağına ilişkin mekansal değerler 84
4.2: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ilişkin mekansal değerler..... 86
4.3: Dutlu Sokağı'na ilişkin mekansal değerler 88
4.4: Hamamönü Sokağı'na ilişkin mekansal değerler..... 89
4.5: Sokaklara ait kentsel fonksiyon analizi..... 91
4.6: Katılımcıların demografik özellikleri..... 93
4.7: Katılımcıların alana gelirken kullandıkları vasıtalar..... 95
4.8: Katılımcıların araçlarını park etme durumuna ilişkin tercih dağılımı..... 95
4.9: Kullanıcıların Sarıkadı Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı. 96
4.10: Kullanıcıların Mehmet Akif Ersoy Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı. 96
4.11: Kullanıcıların Dutlu Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı. 97
4.12: Kullanıcıların Hamamönü Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı. 98
4.13: Kullanıcıların Hamamönü denildiğinde akılarına gelen ilk şeye ilişkin tercih dağılımı. 98
4.14: Kullanıcıların Hamamönü'nün Kentsel Sit Alanı olduğuna dair bilgilerine ilişkin dağılım 99
4.15: Sokakların gerçekleştirilmek istenen kullanımlar için yeterli olup olmadığına ilişkin tercih dağılım 99
4.16: Sarıkadı Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin tercih dağılımı 99
4.17: Mehmet Akif Ersoy Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin tercih dağılımı 100
4.18: Dutlu Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmes istenen fonsiyonlara ilişkin tercih dağılımı 100

4.19: Hamamönü Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin tercih dağılımı 101
4.20: Sarıkadı Sokağı'nın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı 101
4.21: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'nın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı 102
4.22: Dutlu Sokağı'nın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı 102
4.23: Hamamönü Sokağı'nın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı 102
4.24: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre koridorların aldığı ortalama puanlar 103
4.25: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre en çok beğenilen koridorlar 103
4.26: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre en az beğenilen koridorlar 104
4.27: Hamamönü'nde yaşanılan problemlere ilişkin tercih dağılımı 105

EKLER DİZİNİ

Ek No		Sayfa No
EK 1:	Anket Formu	121

KISALTMALAR DİZİNİ

BANİP	: Başkent Ankara Nazım Planı
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICOMOS	: Uluslar arası Anıt ve Siteler Konseyi
KTVKYK	: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SWOT	: Güçlü Yön, Zayıf Yön,Fırsat,Tehdit
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tarihi çevre, yerleşim bölgelerinde tarih öncesinden günümüze kadar geçen zaman sürecinde yasamış insan topluluklarının ortaya koyduğu medeniyetlerinin bir birikimi ve ürünüdür. Tarihi çevreler, dönemlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve mimari özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntılarıyla, çeşitli tarihi olayların cereyan ettiği alanlar ve tespiti yapılmış tüm korunması gereken alanlardır (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983). Günümüze kadar gelebilmiş bu varlıklar özgün karaktere sahiptir. Tarihi çevreleri korumanın amacı, tarihsel ve kültürel sürekliliğin sağlanmasıdır. Bu kapsamda temel amaç; Tarihi çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı; fakat kimliğini koruyarak canlandırılması, yapı stoku durumundaki tarihi yapıların değerlendirilmesi ve geleneksel yerleşim modelinin korunmasıdır (Kan, 2009).

Koruma kavramı, kültürel mirasın anlaşılmasındaki, tarihinin ve anlamının bilinmesi, malzemelerinin korunmasının sağlanması, gerektiği gibi muhafaza edilmesi, restore edilmesi ve geliştirilmesi ile ilgili olan tüm çabalar olarak tanımlanmaktadır (ICOMOS, 2006). Kentlerin, kendilerine özgü karakterlerini ortaya çıkarıp kimlik kazandıran, kentleri tek düzelikten arındıran ve gelecek nesillere miras bırakılmasına yönelik eylemleri içeren en önemli kaynak olan tarihi çevrelerin korunması sadece fiziksel bir yapının zamana karşı ayakta kalmasını sağlamak değil, bir bölgenin, parçaları da dahil olmak üzere, geçmişi ve devamlılığını sağlayan bir bütün olarak toplumun yaşam biçiminin, yerel özelliklerinin, geçmişinin yaşatılması açısından önem taşımaktadır (Şalikoğlu,2012).

Tarihi kent merkezlerinde ve geleneksel kent dokularında koruma amaçlı planlama yöntemi olarak 'Tarihsel Çevre Koruma Planlaması' uygulanmaktadır. Bu planlar, değişik ve çok sayıda disiplinin bir arada yer aldığı fiziki mekandaki özellikleri ve sosyo-ekonomik yapısı ile diğer kent parçalarından farklı nitelikte ve çeşitlilikte olup, ekip çalışması yapılarak oluşturulmaktadır. Koruma Planlamasında; 1/25000 Çevre Düzeni Planı, 1/5000 Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 1/1000 Koruma Amaçlı İmar Planı ölçeklerinde planlama çalışmaları yapılırken tarihi çevre planlanmasında ülke genelinden kent mobilyasına kadar geniş bir çalışma alanı vardır (Tunçer, 1998).

Koridorlar, değişik form ve fonksiyonlara sahip akarsu boyları, demiryolları, sırtlar ve vadiler boyunca uzanan, aynı zamanda doğal rezerv alanlarını, rekreasyonel alanları, parkları, kent ormanlarını, tarihi ve kültürel alanları birbirine bağlayan doğrusal alanlardır (Kurt, 2013). Kentsel koridorlar, açık ve yeşil alanlar, yeşil yollar, yollar ve yakın çevresinin oluşturduğu koridorlar, yaya bölgeleri ve akarsu kıyıları olarak değerlendirilmektedir (Yerli, 2007). Kentlerdeki parkları, doğal alanları, tarihi ya da kültürel özellikteki alanları birbirlerine ve yerleşim alanlarına bağlayan kentsel koridorlar, halkın kolay erişimi ve rekreasyonel kullanımlar için açık alanların oluşturulmasına mevcut olan doğal kaynakların korunmasına ve gelişmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca kentin, kent merkezi ve çevresi ile bağlantısının güçlenmesine ve kentte ulaşım, rekreasyon, altyapı gibi insan ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik fonksiyonlara sahiptir (Michaelson vd., 2008).

Bu çalışmada, kentin mekânsal kurgusunda önemli roller üstlenen kentsel koridorların, Ankara-Hamamönü örneğinde mekansal açıdan irdelenerek belirlenen koridorların, kentsel yaşam standardı, kentsel fonksiyon ve kentsel kalite açısından araştırma alanına katkıları ortaya koyulmuştur.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Tez çalışmasının amacı, mekansal açıdan değerlendirilen Hamamönü örneğinde kentsel koridorların, kentsel yaşam standardı, kentsel fonksiyon ve kentsel kalite açısından değerlendirilerek bu doğrultuda alana ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Çalışma alanı olarak Hamamönü'nün seçilme nedenleri:

- Sahip olduğu tarihi yapıların var olması ile Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı sınırlarında yer alması,
- Hamamönünde 16. ve 18. yy ait kültürel açıdan önemli değerlere sahip mekanların bulunması,
- Ankara'nın ilk şehir merkezi olan Altındağ ilçe sınırlarında yer alması,
- Hamamönü'nün uluslararası tanınırlık ve kültür turizmi açısından öneme sahip olması,

- 2011 yılında "EDEN" tarafından "İyileştirilmiş Fiziksel Mekanlar" teması ile uluslararası ödül kazanmış ulusal bir destinasyon olmasıdır.

Bu amaçlar doğrultusunda yapılan tez kapsamı aşağıdaki şekilde özetlenmiştir;

- **GİRİŞ**: Araştırmanın amacı, kapsamı ve alanın seçilme nedeninden bahsedilmiştir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda alana, konuya ve yönteme ilişkin literatür özeti sunulmuştur.
-
- **KURAMSAL TEMELLER:** Tarihi çevre, tarihi çevrelerin korunması ve planlaması, tarihi çevrelerde koruma gerekçeleri, tarihi çevre koruma gerekçeleri, kentsel koridor konularından bahsedilmiştir.

- **MATERYAL VE YÖNTEM:** Araştırmada öncelikli kullanılan materyaller ve bu materyallerle yapılan alan analizi için izlenen yöntem açıklanmıştır. Çalışma kapsamında izlenen yöntem; literatür taraması, arazi sörvey çalışması, mevcut ve potansiyel kentsel koridorlarının saptanması, önerilen kentsel koridorlara yönelik mekânsal değerlerin saptanması, alanı kullanan kullanıcılara yönelik anket çalışması ve değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır.

- **ARAŞTIRMA BULGULARI**: Araştırma alanında belirlenen kentsel koridorlara yönelik mekânsal analizler ile mekansal değer tanımlamaları yapılarak ve kentsel koridorlara ilişkin kullanıcılardan anket uygulanmıştır.

- **SONUÇ VE ÖNERİLER**: Araştırma alanına ilişkin yapılan mekânsal analizler ve anketlerin değerlendirmesi sonucunda mekansal değerleri belirlenen koridorların, kentsel yaşam standardı, kentsel fonksiyon ve kentsel kalite özellikleri açısından araştırma alanına katkıları ortaya koyulmuştur.

1.2 Literatür Özeti

Tez çalışması kapsamında; Tarihi çevre, tarihi çevrelerin korunması ve planlaması ve kentsel koridor konuları ile Hamamönü'ne yönelik yapılmış yerli ve yabancı çalışmalardan literatür kaynaklardan alana, konuya ve yönteme ilişkin literatür özetleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

1.1.1 Alana İlişkin Literatür Özeti

Arslan (2009) "Ankara-Altındağ İlçesi'ndeki Sokak Sağlıklaştırma Projeleri " başlıklı çalışmasında, Hacettepe Üniversitesi'nin etkisindeki Hamamönü bölgesi ile Ankara Kalesi'nin turistik çekiciliğine sahip olan Kale eteklerinde belediyenin yönlendirmesi ile yapılan uygulamalar kapsamında Ankara'nın Kale ve müze odaklı turizm potansiyeli vurgulanmıştır.

Kale (2011) "Tarihsel Kent Peyzajlarının Korunması, Hamamönü Örneği " isimli yüksek lisans tez çalışmasında, korumanın kuramsal boyutu incelenmiştir. Çalışma alanı olan Ankara'nın en eski kentsel doku özelliklerini barındıran Hamamönü Mahallesi ile ilgili fiziki paftalar hazırlanmış, daha sonra çalışma alanına yönelik elde edilen paftalar ile arazideki mevcut durum karsılaştırılarak tarihi dokunun mekansal özellikleri paftalara işlenmiş, bu bağlamda Kevin Lynch'in görsel analiz sırasında kullandığı yollar, sınırlar, belirleyici noktalar ve düğüm noktaları (odaklar) gibi parametrelerin temel alındığı pafta hazırlanmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda alanın varolan durumunun tanımlanması ve ek öneri çözümleri yazılı ve/veya görsel bulgular/çıkarımlar olarak sunulmuştur.

Arslan (2012) "Kültürel Miras Alanlarında Sağlıklılaştırma ve Yenileme Süreçlerinin Değerlendirilmesi Ankara Hamamönü ve Hacıbayram Örnekleri" isimli yüksek lisans tezinde; 2004 yılı ve sonrasında koruma mevzuatındaki değişikliklerin koruma yaşatma uygulamalarının hareket noktasını oluşturduğuna, uygulamada yaşanan sorun ve sonuçları ilk örnekler olarak bilinen Ankara'daki Hamamönü ve Hacıbayram kültürel miras alanları üzerinde değerlendirilmiştir. Sürdürülebilir koruma ve yaşatmada başarıyı sağlama ölçütleri ile kentsel koruma ve yaşatmada gelişmeye ilişkin öneriler belirlenmiştir.

Öztürk (2007) "Tarihi ve Kültürel Çevrenin Korunmasında Sivil Toplumun Rolü:

Hamamönü Örneği" isimli yüksek lisans tezinde Ankara'nın en eski kentsel doku özelliklerini barındıran ve sit alanı olan Hamamönü bölgesinde alan araştırması / anket çalışması yapılarak kentsel ve tarihi bir dokuda yasayanların koruma sürecindeki rolü sorgulanmıştır.

Tarsuslugil (2013) "Kültür Turizmi Ve Uluslararası Tanınırlık: Ankara-Hamamönü Örneği" isimli yüksek lisans tezinde; Hamamönü turizm destinasyonunun uluslararası tanınırlığı ile söz konusu destinasyonda kültür turizminin gelişimi arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Hamamönü'nün kültür turizmi bağlamında uluslararası tanınırlık düzeyine ilişkin kapsamlı bir araştırma niteliği taşımaktadır.

Kurtar (2012) "Kentsel Kültürel Miras Yönetimi ve Rekreasyonla İlişkisi: Ankara Hamamönü Örneği" isimli yüksek lisans tez çalışmasında, kentsel kültürel miras yönetiminin rekreasyon ile ilişkisini Ankara Hamamönü alanı sınırlarında incelemektedir. Kentlerdeki kültürel mirasın sürdürülebilir yönetiminin, hem kentsel kültürel mirasın korunması hem de sözü edilen varlıkların turizm ve rekreasyon bakımından kentsel çekicilikler arasında yer almasını sağlaması nedeniyle oldukça önemli bir konu olduğunu vurgulamıştır.

Tiryaki (2011) "Yerel Yönetimlerde Değişim Yönetimi Altındağ Belediyesi Örneği" isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Türkiye'de ve Dünyada küreselleşme ve yerelleşme kavramları ışığında yerel yönetim sürecinin geçmişten günümüze genel bir analizi yapılarak, kamuda henüz çok yeni olan stratejik yönetim tekniğinin, ne anlama geldiği ifade edilmiştir.

Altınışık (2015) "Türkiye'de Kentsel Kimliğin Dönüşümü ve Soylulaştırma: Ankara Hamamönü Örneği" isimli doktora tezi çalışmasında Ankara'da tarihi ve kültürel öneme sahip olan Hamamönü bölgesinde, Altındağ Belediyesi tarafından yürütülen projenin, diğer örneklerle benzeşen ve ayrışan yönlerini tespit ederek yaşanan süreç değerlendirilmeye çalışılmıştır. Hamamönü'nde yaşanan dönüşümün, soylulaştırma sürecinin özelliklerini taşıyıp taşımadığı, aktörlerinin kimler olduğu ve özellikleri, yerinden edilmenin yaşanıp yaşanmadığı, yaşanan dönüşümden memnun olunup olunmadığının cevapları aranmıştır

1.1.2 Konuya İlişkin Literatür Özeti

Ahunbay (2016) "Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon" isimli kitabında, koruma düşüncesinin gelişimi ve kuramsal temeli, korunacak değerler ve değerlendirme ölçütleri, restorasyon öncesi çalışmalar, restorasyon projesinin hazırlanması, restorasyon teknikleri, tarihi çevre koruma, kültür varlıkların korunması ile ilgili örgütlenme, yasalar ve koruma eğitimi ile ilgili konular değerlendirilmiştir.

Ahern (1995) "Greenways as a Planning Strategy" adlı çalışmada; yeşil alanların tanımı, yeşil alan özellikleri, faydaları ve yükümlülükleri tartışılmış, ölçek, hedefler, peyzaj bağlamı ve planlama stratejisine dayanan yeşil yol sınıflandırması için bir tipoloji sunulmuştur. Sonuçta, Hollanda ve ABD'den seçilen üç örnek alanın yeşil yol türü, benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmiştir.

Aktaş ve Özden (2016) "Tarihi Çevrenin "Sürdürülebilirliği" Üzerine Düşünceler" adlı çalışmasında, tüm koruma çabalarına karşın değişim ve dönüşüm baskısı altında kalan tarihi çevrelerde gerekliliklerini mevcut yasalar ve kurumsal yapılanma içerisinde sürdürülebilir koruma tartışılmıştır.

Ayan (2014) "Kentsel Alanlardaki Farklı Su Koridorlarının Kullanım Olanaklarının İrdelenmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Türkiye'de yer alan Porsuk Çayı, Bartın Çayı ve Karaçomak Deresi su koridorlarının SWOT analizi yardımıyla görsel analiz değerlendirilmesi, anket yardımı ile de kullanım olanakları ortaya konulmuş, kent merkezinden geçen ve kentin kullanımına açık bir akarsuyun kolu olan dere ve çayların oluşturduğu yeşil yolların rekrasyonel, estetik ve terapik açıdan katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ayten (2015) "Koruma-Yenileme Odaklı Bir Yaklaşım Çerçevesinde Kayseri "Germir" Yerleşiminin Bugünü ve Geleceği" adlı çalışmasında, alanda görsel tespitler (fotoğrafla tespit ve belgeleme) ve hane halkı kullanıcıları ile görüşmeler yapılmış, alan Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında değerlendirilmiş sonuçta Germir yerleşimine özgü koruma sorunlarını ortaya çıkarmak ve bu sorunların çözümüne yönelik bir koruma yaklaşımının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Çınar ve Kart (2005) "Tarihi Kentsel Mekanları Koruma Olgusunun Turizme Etkileri ve Sultanahmet Çevresi İçin Bir Öneri" adlı çalışmasında, koruma kavramı, koruma plan ve politikaları, turizm kavramı ve turizm ve korumanın etkileşimi incelenmiştir. Sonuçta bu bilgiler ile Sultanahmet ve çevresi için koruma gerekliliği ve bunun turizme etkisi irdelenerek ve öneriler getirilmiştir.

Çulcuoğlu (1997) "Ankara Kenti Yeşil Kuşak Çalışmalarının Yabancı Ülke Örnekleri Açısından İrdelenmesi ve Yeşil Kuşak Sistemi İçin Öneriler" başlıklı doktora tezi çalışmasında, yabancı ülkelerden seçilen yeşil kuşak çalışmaları ile Ankara kenti yeşil kuşak çalışmaları karşılaştırılmış, Ankara kenti yeşil kuşak sistemi için temel çerçeve belirlenmiş ve makro ölçekte öneriler geliştirilmiştir.

Değirmencioğlu (1998) "1923'den Günümüze Ankara İmar Planlarının Açık ve Yeşil Alanlar Açısından İrdelenmesi" yüksek lisans tez çalışmasında, konu ile ilgili kent ve kentleşme, kent planlaması, kent planlaması-açık yeşil alan ilişkisi, açık ve yeşil alan kavramı, Peyzaj Mimarlığı açısından önemi ve rekreasyonun yeşil alanlarla ilişkisi açıklanmıştır. 1923 yılı itibariyle başlayan imar faaliyetleri ve planlama süreçlerinde açık ve yeşil alanlara ne şekilde yer verildiğinin ve kentsel açık ve yeşil alanların tarihi değişim ve gelişiminin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Demir (2004) "Düzce'nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlara Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması" isimli doktora tezi çalışmasında, Düzce Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde yer alan mahalle ve köylerde mevcut olan ve 2001 Düzce Revizyon ve İlave İmar Planı'nda ki her bir yerleşim için yeşil alan envanterleri hazırlanmış elde edilen veriler ile kent genelindeki yeşil alan gereksinimi ve açığı belirlenerek yapılan anketler ile kullanıcıların istekleri saptanmıştır. Sonuçta Düzce kenti için planlanması gereken yeşil alan sistemi için öneriler sunulmuştur.

Doğan (2008) "Kentsel Tasarım Proje Yaklaşımları, Tarihi Alanlar Ve Sahil Şeritlerinde Uygulanabilir Projeler; Perşembe Pazarı Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, öncelikle literatür taraması yapılmış, Dünya ve Türkiye örnekleri ile kentsel tasarım proje yaklaşımları, tasarımın ne şekilde uygulandığı değerlendirilmiş, elde edilen kriterler ışığında Perşembe Pazarı kentsel tasarım proje yaklaşımları genel bakış açıları kapsamında irdelenmiştir.

Gedik (2015) “Tarihi Çevrelerin Sürdürülebilir Yeniden Canlandırılmasında Kullanıcı Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Bursa, Hanlar Bölgesi Örneği” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, bilişsel haritalama ve anket çalışmasıyla, kullanıcıların bölgeyi nasıl algıladığı, elde edilecek verilerin sürdürülebilir yeniden canlandırma stratejilerine katkı sağlayıp sağlayamayacağı, bu verilerin stratejilere hangi aşamalarda katkıda bulunabileceği sorgulanmıştır. Sonuçta; Bursa, Hanlar Bölgesi’ni örnek durum alarak kullanıcı görüşlerinin tarihi çevrelerin sürdürülebilir yeniden canlandırılmasına nasıl katkıda bulunabileceği değerlendirilmiştir.

Kan (2009) “Taraklı Yerleşimindeki Tarihi Dokunun Sürdürülebilirliği Bağlamında Kentsel Koruma Ve Geliştirme Stratejileri” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, çalışma alanı olarak seçilen Sakarya’nın Taraklı ilçesine ilişkin elde edilen veriler ile mevcut doku ve sorunlara ait tespitler yapılmış; Taraklı tarihi kent dokusunun korunması ve sürdürülebilirliğine ilişkin kentsel tasarım ve kentsel peyzaj tasarımı önerileri belirlenmiştir.

Kurdoğlu (2009) “Yeşilyolların Doğa Koruma ve Sürdürülebilirlik Kapsamında İrdelenmesi” çalışmasında, yeşilyol kavramı, geçmişten bugüne yeşil yolların amaç ve fonksiyonları anlatılmış daha sonra bu fonksiyonlardan doğa koruma fonksiyonu açıklanarak "koridor" kavramı irdelenmiştir. Sonuç olarak sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir kalkınma stratejisinin bir parçası olarak "sürdürülebilir kentler" kavramları ve yeşilyolların bu yöndeki katkıları tartışılmıştır.

Kuter (2007) “Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezi çalışmasında, Çankırı kenti ve yakın çevresinin doğal ve kültürel özellikleri ile araştırma alanının genel yapısı belirlenmiş, sonrasında yapılan arazi etüt çalışmaları ve anket çalışmaları değerlendirilmiştir. Sonuçta, Çankırı Kenti Tarihi Kent Merkezi’nin kültürel sürekliliğinin sağlanarak korunmasına ve yaşanabilir mekanlar olarak düzenlenmesine ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Meşhur (1999) “Tarihi Çevrelerin Korunması Sürecinde Yeni Yaklaşımlar, Amasya Kenti, Yalıboyu Evleri Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, yeni kent planlama kavramı

kapsamında koruma kavramı ortaya koyulmuş, Türkiye ve Avrupa'da yapılan geleneksel dokuları koruma süreci incelenmiş bu temelde bütünleşik koruma, sürdürülebilir koruma ve korumada kentsel tasarım yaklaşımları, uygulama biçimi değerlendirilmiştir. Örnek alan Amasya Kenti Yalıboyu Evleri'nin mekansal ve sosyal analizleri yapılarak yeni yaklaşımların geçerliliği ve kentsel koruma ile ilgili yeni yaklaşımlar için öneriler sunulmuştur.

Özalp (2008) "Tarihi Kent İmajının Korunmasında Kentsel Tasarım-Antakya Örneği" başlıklı uzmanlık tezinde, sit alanlarını da kapsayan Antakya Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içerisindeki kalan mekânları incelemiş, bu mekânlarda yapılan kentsel tasarımların eksikliklerini tespit etmiştir. Fotoğraflar, çizimler, haritalar, hava fotoğrafları yoluyla desteklenerek, tarihî çevrenin korunarak yaşatılması, tahribatın en aza indirilmesi amacıyla kentsel tasarım kriterlerine uygun olarak tasarım önerileri geliştirilmiştir.

Özden ve Görgülü (2006) "Planlama- Koruma İlişkisi Üzerine Yeni Bir Sistem Önerisi" başlıklı çalışmasında, planlama-koruma ilişkisi koruma ile ilgili aktörler, öneri rolleri bahsedilmiştir. Sonuçta; planlama eylemlerinde kent kimliğinin ve belleğinin korunması, tarihi kentsel dokunun yeniden canlandırılması, sosyal, ekonomik ve fiziki mekanların bütüncül olarak ele alınmasının gerekliliği sonucu ortaya koyulmuştur.

Özeren ve Hepcan (2013) "Kent İçi Akarsu Koridorlarının Canlandırılması: İzmir Kent Merkezi Örneği" çalışmasında, İzmir kent merkezinin en geniş havza alanına sahip olan Meles Deresi'nin mevcut durumu değerlendirilmiş olup, yıllar içerisinde geçirdiği fiziksel dönüşüm ortaya konularak maruz kaldığı sorunlar irdelenmiştir. Akarsuyun "akarsu koridorları" yaklaşımı çerçevesinde kentin ekolojik ve rekreasyonel koridorları olarak değerlendirilmesi ve canlandırılması halinde ekolojik, ekonomik ve sosyal katkıları ortaya konulmuştur. Sonuçta Meles Deresi'nin kent içi akarsu koridoru olarak ıslah edilmesi için planlama ve tasarım önerileri geliştirilerek daha işlevsel hale getirilmesi için öneriler sunulmuştur.

Öztemiz (2012) "Koruma Amaçlı İmar Planlarının Kentsel Tasarım Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi: Beyoğlu Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Örneği" yüksek lisans tez çalışmasında, kentsel koruma ve tasarıma ilişkin kavramsal açıklamalar yapılmış, Türkiye ve Dünya örnekleri incelenerek kentsel tasarım ölçütlerinin koruma planı kararlarına nasıl

yansıdığı açıklanmıştır. Sonuç olarak Beyoğlu Kentsel Sit Alanı için yapılmış Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmasının amaç ve hedefleri incelenmiş Koruma Amaçlı İmar Planı bütününde kentsel koruma ve kentsel tasarım bütünlüğü incelenerek, örnek verilerle irdelenmiştir.

Salıcı ve Altunkasa (2012) "Yeşil Koridorlar: Kavram ve Kapsam Açısından Bir Durum İncelemesi" adlı çalışmasında, yeşil koridor kavramı Avrupa, Amerika ve Türkiye örneklerinde kavram ve kapsam açısından farklılık gösteren yaklaşımların değerlendirilmesi yapılmıştır.

Yavaş (2012) "Tarihsel Çevrede Kentsel Kimlik ve Bir Uygulama Aracı Olarak Tasarım Rehberleri; Erzurum Kale Çevresi Kentsel Sit Alanı Örneği" adlı yüksek lisans tez çalışmasında; kentsel kimlik, tarihi çevre ve kentsel tasarım uygulama araçlarının kentsel tasarım ile ilişkisinin kavramsal içeriği açıklanmış, Erzurum Kale ve çevresi kentsel sit alanı için genel analizler ile mevcut durum değerlendirilmiş bölgesel analizlerle de kentsel sit alanı zonlara ayrılmıştır. Bu bağlamda kentsel koruma alanlarında, önerilen kentsel tasarım rehberleri ile birlikte sit alanlarının yaşatılarak sürdürülmesi gerekliliği sonucuna varılmıştır.

1.1.3 Yönteme İlişkin Literatür Özeti

Doğan (2012) "Malatya İli Kapsamında Peyzaj Koridoru Kavramının İrdelenmesi" isimli yüksek lisans tezi çalışmasında koridor kavramı, günümüze kadar olan bağlantılılık sağlama ve çizgisel mekan sunma işlevlerinin yanı sıra, bir peyzajı biçimlendiren süreçler de göz önüne alınarak irdelenmiştir. PEYZAJ-44 projesi kapsamında elde edilen verilerle CBS teknolojilerinden ArcGIS kullanılarak yapılan analizlerle olası koridor güzergahları verilmiş, sonuçlar Analitik Literatür Özeti ve Kuramsal Temeller başlıklı kısımlarda verilen literatürle beraber irdelenmiştir.

Yerli (2007) "Kentsel Koridorların Estetik ve İşlevsel Yönden İrdelenmesi: Düzce Örneği" isimli yüksek lisans tezinde; yeniden gelişmekte olan bir kent durumundaki Düzce'de, varolan kentsel koridorlar ile bunların estetik ve işlevsel özellikleri örnek olarak irdelenmiş, literatür çalışmaları, analizler ve gözlemler yardımıyla değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak, belirlenen koridorlar planlama ve tasarım kavramlarının temel

ilkelerinden yola çıkılarak, Düzce'de yeniden yapılanma içinde bulunan bu kentsel koridorların, daha estetik ve işlevsel bir anlayışa yönelik gelişmeleri amacıyla bazı çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

Atabeyoğlu (2011) "Ordu Kenti Yapısal Peyzaj Karakter Analizi ve Kentsel Planlama Stratejileri" başlıklı doktora tezinde mahalle ölçeğinde Coğrafi Bilgi Sistemleri kullanılarak peyzaj karakteri ortaya koyulmuş daha sonra kent bütününe ilişkin fonksiyon haritaları oluşturulmuştur. Fraktal analiz ile yeşil alan değerlendirilmiş, yeterlilikleri ve gelişim olanakları belirlenmiştir. Sonuç olarak, kente ilişkin öneri ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

Kuramsal temeller bölümünde öncelikle tarihi çevre, tarihi çevrenin korunması ve planlaması, kentsel koridor ile ilgili tanım ve kavramlara yer verilmiştir.

2.1 Tarihi Çevre Kavramı

İlk olarak tarihi çevre kavramı Venedik Tüzüğü'nde yer almıştır. Kavram, tek yapı düzeyindeki mimari çalışmaların yanında, geçmişteki uygarlıklara, önemli gelişmelere ve tarihi olaylara tanıklık eden kentsel ve kırsal yerleşimlerin de tarihi değerler olarak kabul edilmesi sonucu ön plana çıkmıştır (ICOMOS, 1964).

Aktaş ve Özden (2016)'e göre tarihi çevreler**,** tarihi geçmişleri, fiziksel homojenlikleri, kültürel, sosyal, ekonomik, arkeolojik ve estetik değerleri ile korunması ve değerlendirilmesi gereken kent dokularını ve yapı gruplarını içinde barındıran alanlar olarak tanımlanmaktadır.

Avcıoğlu (2009)'na göre, toplumların yaşadığı dönemlere ait ipuçlarını bünyesinde barındırarak geçmiş ve bugün arasında bağlantı kuran kültür varlıklarıdır. Kente özgü karakterlerin, kentin gelişimini ve niteliğini belirleyici olan öğelerin ortak paydada buluştuğu yerlerdir (Umut Doğan, 2008). Geçmişin bu değerli tanıklarına, öncelikli tarihsel ve duygusal değerleri göz önüne alınarak, saygı gösterilmesi ve insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmesi gerekmektedir (Özen, 2005). Bu bağlamda tarihi çevreler, yeni nesillere geçmişi kimlerden devraldığı hakkında fikir sunan açık hava müzeleridir (Umut Doğan, 2008).

Tarihi çevreler kentle etkileşim içerisinde olan kentin ayrı bir parçası olarak değil, kentin bütünüyle değerlendirilmektedir. Çünkü kent her bölgesi, her özelliği ile bir bütündür (Gedik, 2015). Ölçeğe bağlı olarak tarihi çevreler üç grupta değerlendirilmektedir (Çelik 2004);

- Tarihi Çevre: Bir veya birkaç sokaktan oluşan tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokulardır (İstanbul'da Kariye çevresi, Antalya Kaleiçi, Bursa'da Hisar Mahallesi vb).
- Tarihi Kent: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokuların oluşturduğu kentsel yerleşmelerdir (Safranbolu, Venedik, Prag, Bologna, vb).
- Tarihi Bölge: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren birkaç kenti içine alan bölgelerdir (Mezopotamya, Orta Asya, vb).

2.2 Tarihi Çevrenin Öğeleri ve Özellikleri

Tarihi çevrelerin genel özellikleri söyle sıralanabilir:

- Tarihi çevreler insan ölçeğinde mekânlar olup öğretici ve ilgi çekicidirler.
- Tarihi çevreler, kentte sosyal ilişkileri olumlu yönde etkileyen ve bireyler arasındaki aidiyet duygusunun pekişmesine yardımcı olan alanlardır. Bu tarihi alanlarda yaşamak kişiyi mutlu etmektedir (Ahunbay, 2016).
- Tarihi çevreler, geçmişte nasıl bir mekanda yaşadığını gösteren, yaşam koşullarının, geleneklerin, yapım tekniklerinin hızla değiştiği bir dünyada, açık hava müzeleridirler (Ahunbay, 2016).
- Tarihi çevrelerde, arkeolojik, tarihi, estetik değerlerde yanı sıra, folklorik değerleri de büyük öneme sahiptir. Birçok ülkede özgün karakterleri ile korunan küçük müze kentler endüstri çağından geçmişe dolaysız bir bakış olanağı sunmaktadırlar (Ahunbay, 2016).
- Tarihi çevreler, geçmiş ile bugün arasında köprü görevi gören mekanlardır(Ahunbay, 2016).
- Müzelerde zaman ve mekandan soyutlanmış olarak sergilenen parçalar yerine, tarihi çevrelerde bir bütün olarak göreceğimiz yaşamsal birikimler daha ilgi çekici ve etkileyicidirler (Ahunbay, 2016).
- Tarihi çevreler kent bölgesini ve kenti sembolize eden simgesel değerlere sahiptir
- Tarihi çevreler, kentin fiziksel ve sosyal yapısı içinde birer düğüm noktalarıdır.
- Tarihi çevreler, kültürel sürekliliği sağlarlar.
- Tarihi çevreler, farklı kademelerde algılanan kentsel yapı öğeleri olma özelliğine sahiptirler (Velioğlu,1992).

Tarihi çevreler; tarihi çekirdek, yerleşme karakteri ve kent tacı- silueti olarak üç temel bileşenden oluşmaktadır (Öztürk, 2006).

Tarihi çevrenin türü onu oluşturan bileşenlerin niteliğine göre değişiklik göstermektedir. Tarihi kent merkezleri anıtların yoğun olarak bulundukları yerlerdir. Bazen bu alanların sınırları antik dönemden ya da orta çağdan kalan ve kentin sanayi devrimine kadar ki gelişimini sınırlayan surlarla belirlenmiştir. İstanbul'da Tarihi Yarımada ve Galata bu tür tarihi yerleşmelere örnek olarak gösterilebilir. Genel olarak tarihi çevreler oran ve boyutları bütüne uygun olmakla birlikte, detaylarda zengin çeşitlilik gösteren bir mimarlık içermektedir (Ahunbay, 2016).

Yerleşme dokusu doğal veriler ile, yaşamsal gereksinmeler, yapı geleneği ve ekonomik olanaklar çerçevesinde şekillendirilmiştir. İstanbul'un bir sokağında ev, çeşme, mescit, medrese gibi yapılar ardı ardına, yan yana uyum içindedir. Servili hazirelerin, çınarlı meydancıkların katılımıyla bütünlenen bu kent meydanında, Osmanlı kültürünün mimari biçimlerinin ve temalarının varlığı algılanmaktadır (Ahunbay 2016).

Kent dokusu içinde sokakların biçimi; düz veya kıvrımlı oluşları, çıkmazlar, sokak ve meydanların mekansal ilişkileri, ada boyut ve biçimleri, sokak köşelerinin biçimlenmesi, yapıların cephe oranları ve sokakla ilişkileri yerleşmeye karakter veren önemli özelliklerdir. Bu yerleşmeler içindeki farklı sokak ve meydan düzenlemeleri değişik dönemlerin yapı nizamlarını, doku özelliklerini yansıtan belgelerdir (Hülya Öztürk, 2006).

Genellikle simgesel değer taşıyan tarihi yerleşmelerde anıtsal yapılar konutlara göre daha önemli bir işçilik ve kalıcı malzeme ile yapılmıştır. Güneydoğu Anadolu'da düz damlı kerpiç veya taş kübik yapılar kent dokusunu oluşturan temel bileşenlerdir. Bununla birlikte yer yer minareli, kubbeli cami ve medreseler yükselmekte olup, bu vurgularla yöre için tipik olan bir kentsel görünüm ortaya çıkmaktadır. Safranbolu örneğinde ise iklimin yağışlı ve yörenin bol ağaçlı olmasının getirdiği farklı bir durum yer almaktadır. Genel görünümünde temel öğeler olarak, kerpiç veya taş dolgulu ahşap karkas tekniği ile yapılmış, iki ya da üç katlı, beyaz badanalı, kiremit örtülü, cumbalı evler bulunmaktadır(Ahunbay, 2016).

Tarihi kentler genel olarak topografyayla bir bütünlük ve uyum sergilemektedir. Bazı

kentlerde ise toplumun önem verdiği anıtlar genel kent karakteri ve siluetine egemen olmakla birlikte kenti taçlandırmaktadır. Örneğin, Edirne Kentinin siluetindeki temel belirleyici Mimar Sinan'ın Selimiye Camii ve külliyesidir. Genel görünüme hakim olan bir veya birkaç anıtın çevresinde yöreye özgü çatı biçimleri, bacalar, kubbe ve kuleler, minareler gibi tekrarlanan öğelerin bir arada bulunmasıyla kent için tanımlayıcı bir özellik taşıyan kent silüeti oluşur. Yerleşmenin temel öğelerinden vazgeçilemeyeceği gibi onların bir araya gelmesiyle oluşan, kentle bütünleşen genel görünümde bozulması istenmeyen bir imgedir (Hülya Öztürk, 2006).

2.3 Tarihi Çevrelerin Korunması ve Planlaması

Tarihi ve kültürel değerlerin korunabilmesi planlama ile mümkün olmaktadır. Tarihi kentlerin bölgelerin planlanmasında koruma ve planlama kavramlarının ilişkisi önemlidir. Koruma Amaçlı İmar Planları doğal, arkeolojik, tarihi vb. sit alanları için yapılan planlar "Uzun Vadeli Gelişim Planı" türü planlar ve Çevre Düzenleme Planlarında da bu ilişki bulunmaktadır (Zülfikar, 2012).

Koruma kararlarının sadece tarihi bölgelere yönelik olmaması, kent imar planları yapım aşamasında kentin özellikleri dikkate alınarak kent bütünüyle etkileşim içinde olması gereğinin kavranılması önemlidir. Geçmişten geleceğe bir köprü oluşturan tarihi çevreyi korumanın önemi sadece işlevsel bir yarar kazandırmak ya da hayranlık uyandıran genel görünümlerinin korunması değil, bütün bunların yanında ortaya koydukları "kimlik" ten dolayı da olmaktadır (Zülfikar, 2012).

2.3.1Tarihi Çevre Koruma

Ülkemizde tarihi çevreyle ilgili yasal çerçevelerin oluşması 1970'li yıllarda başlanmıştır. 1973'de 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu çıkarılmış; Türkiye'deki tarihi çevrelerin bir bütün olarak tescil edilip yasal koruma altına alınmaları ancak bu tarihten sonra mümkün olabilmiştir (Bekişoğlu, 2002; Yılmaz, 2012'den).

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda "*koruma; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza bakım, onarım ve restorasyon işleridir*" şeklinde

belirtilmiştir. Korunma alanı; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alandır (Kültür ve Turizm Bakanlığı,2017).

Tarihi çevreleri korumanın amacı, bu alanları içinde yaşayanı ile yok olmaktan kurtarmak, kültürel mirası koruyarak günümüz yaşamı ile bütünleştirmek ve yaşam standartlarını yükseltmek, yapıların işlevlerini yeniden ele almak, kentsel yapılaşma baskısından kurtarmak ve kaynak sorununu ortadan kaldırılmaktır (Şahin, 2008).

2.3.2 Tarihi Çevre Koruma Gerekçeleri

Tarihi çevre koruma gerekçeleri, tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi, kültürel sürekliliğin sağlanması, çağdaş insana tarih ile birlikte yeni yaşam olanakları sağlanması başlıkları altında incelenmiştir**.**

Tarihi mirasın gelecek kuşaklara iletilmesi: Farklı medeniyetlerin oluşturduğu tarih içinde kültür varlıkları, bir toplumun geçmişinin somut belgeleri olarak tarihsel bir değere sahiptir (Asatekin, 2004).

Kültürel sürekliliğin sağlanması: Tarihi süreç içerisinde toplumlar kültürel birikimlerine sahip çıkarak gelişim göstermektedir. Bu da toplumların kimliğini yitirmemesi ve kültürel değerlerin korunup yaşatılması ile sağlanmaktadır (Eruzun, 1987; Özalp, 2008'den).

Çağdaş insana tarih ile birlikte yeni yaşam olanakları sağlanması: Tarihi çevrenin oluşumundaki ilkeler ve sonuçlar güncel sorunların çözümünde çok önemli ipuçları oluşturmaktadır. İnsan ölçeğindeki eski yapılar, sokaklar ve bunların oluşturmuş olduğu kentsel doku, günümüzde çok akılcı küçük onarım ve yenilemelerle çağdaş yaşama uygun hale getirilebilmektedir (Eruzun, 1987; Özalp, 2008'den).

Arslan (1990)'a göre tarihi çevre korumada "değerler sistemi" kapsamında dört farklı değer göz önünde bulundurulmalıdır.
Kültürel değerler: Tarihsel değer, belgesel değer, simgesel değer, sanat değeri.
Morfolojik değerler: Özgünlük değeri, teklik değeri, nadirlik değeri, homojenlik değeri, denge değeri.

Duygusal değerler: İzlenim değeri, hatıra değeri.
Kullanım değeri: Maddesel değer, işlevsel değer, onarılabilme potansiyeli.

2.3.3 Tarihi Çevre Koruma Teknikleri

Genel olarak koruma kültürel bir sürecin sonucudur. Fakat kültürel anlamda tek boyutlu bir yaklaşım olmayıp, kentsel yaşamın sürekliliğini sağlayan ekonomik ve toplumsal eylemleri de kapsamaktadır (Köse, 2007). Tarihi çevrelerde uygulanan koruma ve yenileme yöntemleri aşağıdaki gibidir (URL-1, 2008; Kan, 2009'dan).

Bakım (maintenance): Tarihi dokuya sahip alanların sürekli korunması demektir. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli müdahaleleri içerir ve onarım olarak değerlendirilmez.

Koruma-Saklama (Preservation): Kentsel tarihi çevrelerde özellikleri ve karakterleri açısından önemli müdahalelerin yapılamayacağı alanlarda gelecekte bozulmasını önlemek amacıyla yapılan küçük bakım çalışmalarını kapsamaktadır. Genellikle tarihi kent merkezlerinde fazla tahrip olmamış ve küçük bakımlarla yaşayabilecek nitelikteki fiziksel mekânlarda yapılmaktadır.

Koruma (Conservation): Koruma, bütünün öz yapısının (konumu, kütle, yükseklik, renk ve malzeme kullanımı, doğal çevre ve bitki örtüsü) koruma altına alınmasıdır. "Koruma" sokak dokusunun, meydanların ve açık alanların özelliklerini korumak ve diğer alanlar ile doğal ve işlevsel bütünlüğünü sağlamaktır. Tarihi doku özelliğini korunmuş yapıların ölçek ve elemanlarının, çevreye uyumlu bir biçimde yenilenmesi ile yeni yapılanma çevreye uyumlu mimari biçimler oluşturmaktadır.

Yeniden Canlanma-Canlandırma (Urban Revival-Revitalization): Yeniden canlandırma, yaşam verme güçlendirme olarak tanımlanmaktadır. Genellikle düzensiz göç hareketlerinden, ekonomik yapının programlı ya da programsız şekilde yer değiştirmesinden, planlama sürecinin doğru işleyememesinden kaynaklanan sorunlar; kent merkezlerinde sosyal ve ekonomik yapıya zarar vererek bu alanlarda fiziksel çevrenin kötüleşmesine neden olmaktadır.

Bu özellikteki tarihi çevrelerde yeniden canlandırma; köhneme durumuna gelmiş yerleşmelerin, binaların temizlenerek yerleşmesini sağlamaktır (Özel, 2006).

Sağlıklaştırma (Rehabilitation): Korunması ve yaşatılması gerekli tek yapı ölçeğindeki alanlar ile tarihi, geleneksel dokuya sahip alanlar olarak farklı ölçeklerde değerlendirilmektedir. Sağlıklaştırma, tek yapı ölçeğinde fiziksel olarak yıpranmış, hasar görmüş fakat özgün niteliğini koruyan yapılarda, özgün yapı malzemelerinin ve elemanlarının onarılması, iyileştirilmesi, bozulan veya kaybolan malzemenin ise aslına uygun olarak değiştirilmesi şeklinde yapılmaktadır.

Çağdaş yaşam koşullarına kavuşturulmak istenen tarihi çevrelerde donatımların ve alt yapının iyileştirilmesi veya sorunlu kentsel mekanların sağlıklı yaşam koşullarına kavuşturulmasındaki amaç, bu çevrelerin tekrar çalışabilir, verimli, kapasiteli hale getirilmesidir (Arslan, 2012).

Soylulaştırma (Gentrification): Özellikle tarihi kent parçalarında sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, sosyal yapının iyileştirilmesi yöntemidir.

Sağlamlaştırma (Consolidation): Tarihi çevrelerde çeşitli iklimsel, fiziksel, vb nedenlerden dolayı eskiyen parçalarının temizlenmesi, onarılması malzeme ve doku dayanıklılığının artırılması çalışmalarını kapsamaktadır. Bütün bunlar sahip olduğu renk, doku ve strüktür gibi karakterlerin daha fazla süre aynı nitelikte izlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen bir yenileme biçimidir. Kentsel tarihi çevre ölçeğinde yapılan sağlamlaştırma çalışmaları kapsamında, kentsel mobilya, sokak kaplamaları ve kaldırımlar, yönlendirme ve reklam tabelaları, ağaçlandırma, altyapı gibi daha çok özelliğe sahip kentsel donatılar ele alınmaktadır.

Yeniden yapma (Reconstruction): Tarihi çevrelerde tümüyle yıkılmış, yok olmuş ya da harap durumda olan kısımlarının eldeki fotoğraf, bilgi ve belgelere dayanılarak yeniden yapımına yönelik bir koruma uygulamasıdır. Yeni yapılaşmalarda, tarihi çevrenin dokusu, yapılaşma karakteri, siluetteki hakim öğeler, geleneksel yapı teknolojisi ve malzeme gibi bileşenler belirlenir ve bu özelliklerin bozulmaması için çeşitli yapılaşma koşullarına gidilir (URL-1, 2008; Kan,2009'dan).

Temizleme (Liberation): Tarihi dokunun yapısını bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden, yapılardan temizlendirilmesidir. Kaldırılacak eklerle ilgili karar verme yetkisi Koruma Kurullarına aittir (URL-1, 2008; Kan,2009'dan).

Daha iyi bir çevreye taşıma (Reproduction): Doğal afetler, jeolojik yapı ve bayındırlık etkinlikleri (yol, baraj yapımı vb.) gibi nedenler, tarihi çevrenin bulunduğu yerde korunmasını zorlaştırarak korunmasına engel olabilmektedir. Böyle durumlar da yerleşmenin önceden belirlenen uygun bir yere taşınmaktadır (URL-1, 2008; Kan, 2009'dan).

2.3.4 Tarihi Kent Merkezlerinde Koruma Amaçlı Planlama

Ülkemizde 1950'lerden sonra başlayan hızlı kentleşme kentlerimizin büyük bir çoğunluğu için plansız şekilde gelişim göstererek tarihi alanların zamanla kent merkezlerinde kalmasına neden olmuştur. Bu durum tarihi çevrelerde gelişme, çağdaşlaşma adı altında büyük ölçüde yıkım ve yeniden yapım süreci başlatmıştır. Yıkılan ve yeniden yapılan alanlarda geniş cadde ve bulvarların açılması, eskiye göre artan kat yükseklikleri geleneksel kent dokularının özelliklerini ortadan kaldırmıştır. Son yıllarda artan tarihsel ve mimari çevre değerlerinin korunması gereği tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de benimsenmiştir (Zeren, 1990).

Tarihi kent merkezlerinde ve geleneksel kent dokularında uygulanmakta olan koruma amaçlı planlama yöntemi "Tarihi Çevre Koruma Planlaması" şeklindedir. Planlama aşamasında koruma kavramı önemli bir girdidir. Koruma Planlaması, fiziki mekandaki özellikleri ve sosyo-ekonomik yapısı ile diğer kent parçalarına göre daha farklı nitelikte ve çeşitlilikte olduğundan, değişik ve çok sayıda disiplinin bir arada bulunduğu bir ekip çalışmasıyla yapılmaktadır. Bu koruma planlarında; 1/25000 (Çevre Düzeni Planı), 1/5000 (Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı), 1/1000 (Koruma Amaçlı İmar Planı) ölçeklerde planlama çalışmaları yapılmaktadır (Tunçer, 1998).

Koruma ile ilgili 2863 sayılı yasanın en önemli özelliklerinden biri kentsel sit alanlarında planlı koruma kavramını getirmesidir. Ayrıca "Koruma Amaçlı İmar Planı" tanımı da bu yasa ile güncellik kazanmıştır. Bu yasa uyarınca "Koruma Amaçlı Planları'nın belediyeler tarafından yapılması ön görülmektedir. Bugün ülkemizde korunması gerekli taşınmaz

kültür varlıklarının korunması, onarımı ve bunların koruma alanlarının kullanılması 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çerçevesinde yapılmaktadır. Bu görev Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı Koruma Yüksek Kurulu ve Bölge Koruma Kurulları tarafından yapılmaktadır (Öztemiz, 2012).

Koruma amaçlı planlardan beklenen sonuç, çevrenin tarihsel, arkeolojik, mimari, doğal ve fonksiyonel değerlerini koruyarak, çağdaş koşullara uygun gelişimini sağlayacak kararların alınması ve bu kararlar ile ayrıntılı düzenleme planları geliştirilmesidir. Tüm bunlar yapılırken dikkat edilmesi gerekenler, geçmiş ile geleceğin bütünlük sağlayacağı, tarihi çevrenin estetik ve görsel değerlerinin ortaya çıkacağı, özelliğini kaybetmeden işlev kazanan tarihi dokunun yaratılması ve koruma olgusunun gerekliliğidir (Çınar ve Kart, 2005).

2.3.5 Koruma Planlamasının Tarihsel Süreci

Tarihî çevreye yönelik yapılan çalışmalar Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğu Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere iki dönemde ele alınabilir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında daha çok taşınır kültür varlıkları korunması müze anlayışıyla koruma şeklinde gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde ise fizikî koruma yanında sosyo-kültürel yapının da korunduğu bütünleşik koruma anlayışı benimsenmiştir (Çelik ve Yazgan, 2007).

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde tarihi çevrelerde koruma yaklaşımda müzecilik anlayışı yaygındır. 1869'da Osmanlı İmparatorluğu'nda düzenlenen I. Asar-ı Atika Nizamnamesiyle koruma mevzuatının ilk temeli atılmıştır (Haydar Öztürk, 2012). Hazırlanan ilk nizamname arkeolojik kazılar ve buluntulara yöneliktir. İkincisi, "tarihi eserler" hakkında bir tanım getirerek bunların devlet mülkiyetinde olduğunu vurgulanmış ancak Osmanlı eserlerini kapsam dışı tutulmuştur. Üçüncü nizamname de, korumanın temel ilkelerini belirtmiş, bu ilkeler daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin mevzuatına da temel olmakla birlikte, tarihi eserler tanımı genişletilerek Osmanlı dönemi eserleri de kapsam içine alınmış ve ilk kez eski eserler üzerinde sahiplerinin haklarına kısıtlama getirilerek yurtdışına çıkarılmaları yasaklanmıştır. İlerleyen yıllarda eski eserlerinin

korunmasında uzman kadro düşüncesiyle 1889'da 43. maddeden oluşan Müze-i Hümayun Nizamnamesi ortaya çıkmıştır. 1906'da ise eskisinde bazı değişiklikler yapılarak yerine IV. Asar-ı Atika Nizamname çıkarılmıştır. Bu nizamnamelerle taşınmaz eserler örgütü kurulmuş, devletin bu konudaki görevleri ve sorumlulukları belirlenmiştir. Daha sonra ise, koruma amacına yönelik 1917 yılında Muhafaza-ı Asar-ı Atika Encümen Dairesi kurulmuştur (Kaderli, 2014).

Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet Dönemi'nde bütünleşik koruma anlayışıyla taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunması benimsenmiştir. Yurt içinde korunması gerekli mimari ve tarihi anıtları koruma bakım, onarım, restorasyon işlerinde uyulacak ilkeleri ve bunlarla ilgili programları saptama, uygulamaları izleme ve denetleme anıtlarla ilgili konularda görüş bildirmek üzere 1951'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuştur. 1964 yılında yapılan toplantı sonucunda oluşturulan Venedik Tüzüğü, GEEAYK tarafından benimsenmiş ancak tüzük ilkeleri hemen tam anlamıyla uygulamaya koyulmamıştır. Çünkü o dönemlerde yürürlükte olan yasa genişletilmiş anıt kavramının gereklerinin yerine getirilmesine olanak vermemiş ve tarihi kentlerde bulunan kültür varlıkları ancak tek tek tescil edilerek koruma altına alınabilmiştir. Yasadan dolayı yalnızca tarih ve sanat değeri taşıyan önemli anıtlarla yalı, konak gibi yapılar belirlenerek tescil edilmiş, yerleşme dokusunun büyük bir bölümünü oluşturan diğer yapılar ise koruma kapsamı dışında kalmıştır (Kuter, 2007).

Türkiye'de tarihi çevreyi bir bütün olarak koruyabilmek için gerekli yasal çerçeve 1970'li yıllarda oluşturulmaya başlanmıştır. 1973 yılında 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu çıkarılmıştır. Eski Eserler Kanunu, koruma konusundaki çağdaş gelişmeleri yansıtan bir yapıya sahip olan, yurdumuzda tarihi çevrenin doku bütünlüğüyle korunmasına sağlayan ilk yasa olarak koruma tarihimizde önemli bir aşama oluşturmaktadır (Ahunbay, 2016).

1983 yılında çıkarılan 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası" kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. GEEAYK daha önceki yasalarda yer alan "Anıt" kavramına değiştirerek, yerine "Kültür Varlıkları" tanımlaması getirmiştir. Tek yapı ölçeğindeki korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ve sitler olarak iki kavram ön plana çıkmış ve koruma eylemi, tek yapı ölçeğinden çıkarak kentsel

çevre boyutuna geçiş göstermiştir. 1987 yılında ise 2863 sayılı yasanın uygulanamayan bazı maddelerinin değiştirilmesi amacıyla 3386 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunda tek yapı ve objelerin korunması ile ilgili ayrıntılı tanımlamalara yer vermiştir. Sit alanlarının kentsel ölçekteki "Koruma Amaçlı İmar Planı" ile korunacağı belirtilmiştir (Ayrancı, 2007).

Son olarak, 2004 yılında çıkarılan 5226 sayılı kanun "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ise Türkiye'deki koruma planlaması ve uygulamalarına ilişkin değişiklikler getirmiştir. Bu yasa kapsamında bugüne kadar sözü edilmemiş koruma amaçlı imar planı, yönetim alanı, yönetim planı, katılımcı alan yönetimi gibi önemli kavramlar getirilmiş ve koruma planlaması içinde eylem alanlarının ve önceliklerinin belirlenmesi olanaklı hale getirilmiştir (Zülfikar, 2012).

2.3.6 Koruma Planlaması Yaklaşımları

Değişen dünya ve yaşam koşullarına karşı yaşanan hızlı değişim sonucu, birbirine benzer nitelik ve görünümde yapıların çoğalması, gerçek kültürel kimliğini korumaya çalışan her ülke için, tarihi çevre olgusunun önemini gündeme getirmiştir. Bu geleneksel dokular, kendilerini yaratan geçmişin tanıkları olarak günlük yaşama katılmakta ve çevreye özgün bir boyut katmaktadırlar (Akın, 1988). Koruma planları, planlama süreci içinde makro ölçekten yapı ölçeğine kadar inmektedir. Ülke ve bölge düzeyinde arazi kullanım çalışmaları yapılarak koruma alanlarının belirlenmesi, alt ölçekteki plan süreçlerinin gerçekleşmesini kolaylık sağlayacaktır (Çınar ve Kart, 2005).

2.3.6.1 Geniş Kapsamlı Planlama

Geniş kapsamlı kent planlamasındaki kapsam, planlamanın sadece bir toprak kullanma planı olarak değil, kent bütününün gelişmesi amacıyla, toplumsal, ekonomik ve yönetsel boyutları kapsayacak şekilde planlamasıdır (Değirmencioğlu, 1998).

2.3.6.2 Bütünleşik Koruma Kavramı

Bütünleşik koruma kavramı, tarihi dokunun çevresi ile birlikte güncelliğinin arttırılarak korunmasına katkıda bulunulmasını hedeflemektedir. Bu yaklaşım kentin bütüncül bir

biçimde korunması üzerine vurgu yapılmaktadır (Ayten, 2015). Yaklaşımda şu ilkeler göz önünde bulundurulmaktadır:

- Sağlıklaştırma sürecinde disiplinler arası ekibin yer alması,
- Kentin planlaması ve düzenlenmesi sürecinde koruma ve sağlıklaştırmanın birbirini bütünlemesi,
- Kültürel miras kapsamında kentlerin özelliklerine uygun metotların kullanılması,
- Seçilmiş obje veya binaları korumak yerine, yapısal mirasın bileşik korunması,
- Salt fiziksel bir olgu ve müdahale biçimi olmak yerine koruma da sosyal, ekonomik ve kültürel yönleri ele alan ve tanımlayan bir müdahalenin, sürecin varlığı belirtilmektedir (Jokiletho ve Marasovic, 1994; Ayten, 2015).

2.3.6.3 Stratejik Mekansal Planlama Yaklaşımı

Stratejik Mekansal Planlama, stratejik planlama yönteminin kentlerin planlanması sürecinde uygulanması yaklaşımıdır. Bu planlar hem kısa hem de uzun vadede kararlar, faaliyetler, sonuçlar içerir ve uygulama üzerine odaklıdır. Uzun vadeli bir yaklaşımdır. Geleneksel planlamaya göre daha esnek ve geniş kapsamlıdır. Sadece arazi düzenlemesi değil planlama da sosyo-ekonomik düzeyde de değerlendirilir. Geleneksel planlamanın aksine sadece yerel yönetimlerle değil çok aktörlü bir süreçtir. Geleneksel planlamada plancı, teknik eleman olarak görev yaparken mekansal stratejik planlar aktörler arasında iletişimi sağlamaktadır (Deniz, 2014).

Avrupa metropoliten bölgelerinin gelişme stratejilerinin belirlenmesi konularında çalışmalar yürüten METREX-Network of European Metropolitan Regions and Areas, stratejik mekansal planlamanın fonksiyonlarını aşağıdaki gibi değerlendirmektedir **(**Metrex, 1999; Yıldız, 2006'dan).

- Genel açık bir strateji ve bütünleştirilmiş sektörel ve bölgesel politika, program ve projeleri oluşturmak yoluyla gelişme kararlarını belirler.
- Metropoliten bölge ölçeğinde ekosistemlerin taşıma kapasitelerini de göz önüne alarak en uygun gelişme stratejilerinin ortaya konmasında doğal, kültürel, çevresel değerlerin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli bir role sahiptir.

- Uzun dönemli geleceğe yönelik gelişme stratejilerini belirlemektedir. Sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak üzere, belirlenen stratejinin geçerliliğinin ve etkinliğinin korunması bakımından düzenli olarak takip edilmesi gerekmektedir.
- Stratejik mekansal planlama ve gelişme, sosyal, ekonomik ve çevresel konuları da göz önüne almalı sektörel ve bölgesel konuların bütünleştirilmesi ve çevresel değerlerle dengelenmesi gereklidir

2.3.6.4 Korumada Yöntemsel Yaklaşım

Koruma sürecine ilişkin yöntemin belli başlı nitelikleri aşağıda şöyle sıralanmıştır (Anonim, 2009).

- Bu süreçte; tarih, sanat ve kültür, arkeoloji, ekoloji, sosyoloji, ekonomi, mimarlık, kent planlama, hukuk ve finansman vb. alanlar için bilgi sağlayacak birçok mesleği içeren çok disiplinli kadrolar olmalıdır.
- Detaylı ve yeterli bulguların kullanıldığı bilimsel bir araştırma yapılmalıdır.
- Korumanın uluslararası belgelerle uyumluluk sağlaması gerekir.
- Tarihsel yerleşmelerin, tek yapıların, anıtların ve mimari elemanların birbirleriyle uyarlanabilirlikleri olmalıdır.
- Çalışmadaki meslek gurupları birbiriyle bütünleşmelidir.
- Geçici sonuçlar yerine, süreklilik isteyen uzun vadeli yönelimler yapılmalıdır.

Koruma müdahalelerinin yapılacağı yerleşim alanlarında planlama kapsamında; arkeolojik değerlerin, anıtların, sivil mimarlık örneklerinin değerlendirilmesi, yeni yapılaşma koşullarının saptanması; kentsel açık alanların düzenlenmesi, alt yapı eksiklerinin giderilmesi, çevre standartlarının yükseltilmesi, restorasyon talepleri yaratacak ekonomik olanaklar yaratılması gibi amaçlar yer almaktadır. Bu süreçte tarihsel araştırma, tespit ve tescillerin irdelenmesi, kentsel odakların, tarihsel referans noktalarının saptanması, mevcut mimari ve arkeolojik mirasın korunma durumları, geleneksel yerleşme dokusunun ve mimari geleneklerin saptanması, mevcut halihazır haritaların güncelleştirilmesi, alanla ilgili mevcut durum analizlerinin yapılması yerleşme ile ilgili daha önce yapılmış her alandaki çalışmalar değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Planlama sürecinin ilk etabından itibaren, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu ile bağlantı kurularak belirli etaplarda değerlendirme toplantıları yapılmaktadır (Can, 1993).

2.3.6.5 Bir Süreç Olarak Planlama

Tarihi alanlarda korumanın bulunduğu kent ile de sınırlı kalmayan, mevcut planlama kademelenmesi içinde bölge planı – kent planı ilişkisini de kurgulayacak şekilde ele alınması önemlidir. Kent bütünü ilişkisinin kurulamadığı tarihi çevrelerde, planlama alanı sınırları çizilmiş özel bir bölge olarak düşünüldüğünde yakın çevresi ile hiçbir ilişkinin kurulamadığı görülmektedir. Böyle durumlarda planının öngördüğü sosyal, ekonomik, kültürel ve fiziksel kararların dışında, parsel ölçeğinde tek bina ya da anıta ilişkin koruma kararlarının üretilmesi planlama bütünlüğü de bozmaktadır (Özden ve Görgülü, 2006).

2.3.6.6 Sürdürülebilir Kentsel Koruma

Sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde kentsel koruma, eski dokunun aktif olarak kullanıldığı, çevredeki değişiklerin günümüz yaşantısının gereksinimlerine yanıt verecek şekilde planlamasıdır. Yapıların varlığının vurgulanması açısından çevresi ve dış mekanı bir bütünlüğünün sağlanması önem taşımaktadır (Kuban, 1975).

Kültürel miras değerlerini gerek kültürel süreklilik ve sosyal çeşitliliğin korunması, yaşatılması gerekse ekonomik gelişme, canlanma sağlanması açısından stratejik mekânsal planlama yaklaşımı temelinde ele alan geniş kapsamlı ve bütünleşik koruma yaklaşımıdır (Özcan, 2016).

2.3.6.7 Koruma Planlamasında Kentsel Tasarım

Kentsel tasarım mekansal öğelerin kendi aralarında ve çevreleriyle bütünleşmesi amacıyla tarihi dokunun özellikleri ile özgün yapılar arasında kurgulanacak mekansal düzenlemelerde kentin çevresiyle bütünleşmesinde bir araç olarak kullanılmaktadır. Koruma Amaçlı İmar Planlarının ürettiği genel kararların mekana indirgenmesi aşamasında sahip olduğu esnek kurallar ve yöntemler ile uygulamada karşılaşılabilecek sorunların çözülebileceği bir teknik olarak algılanmaktadır. Bu özellikleri ile kentsel sit alanlarının planlamasında tercih edilmektedir (Meşhur, 1999).

Koruma Planlamasında; 1/25000 (Kent bütünü ile ilişkiler), 1/5000 (Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı), 1/1000 (Koruma Amaçlı İmar Planı) ölçeklerinde planlama çalışmaları içermektedir Bu koruma planlama çalışmaları, ülke, bölge, çevre, kent, mahalle, sokak,

meydan ve yapı ölçeğinde ele alınan, kentsel tasarımla da doğrudan ilişkilidir. Konunun ve alanın özelliğine göre 1/500 ve daha büyük (1/200, 1/100, 1/1) ölçeklerde de kentsel tasarım projeleri önerilmektedir (Tunçer, 1998).

Tarihi çevreler, somut ve soyut yapılarıyla kimliği oluşturan değerler bütünüdür. Bu alanlarda yapılacak koruma çalışmalarında kentsel tasarımdan yararlanılması bir zorunluluk taşımaktadır (Yavaş,2012). Kentsel tasarım çalışmaları halkın katılımını da sağlayarak, kentsel kimliğin ifadesini ve çevresel algılamayı güçlendirecek, kent halkının doğal alanlara erişimini kolaylaştıracak, sosyal yaşamı canlandıracak, yoğun taşıt trafiğine alternatif ulaşım sistemleri geliştirecek, kentte yaşayan her kesimin kentsel olaylara ve kamu mekânlarına erişimini sağlayacak politikaların hayata geçirmesini amaçlamaktadır (Bajraktari, 2012).

Tarihi kent merkezlerindeki kentsel tasarım projeleri, kente ait daha üst ölçekteki planlama kararlarını, alt ölçeklerdeki uygulama kararlarına indirgeyen bir tutum içinde yorumlanması önemlidir (Özalp,2008). Bu projelerin uygulamaya aktarılabilmesi için en üst planlama ölçeğinden alt ölçeğe doğru birbirine yansıtılan stratejiler, politikalar, araçlar dizgesi söz konusudur:

Üst ölçekte – stratejiler olmalı,
Ara ölçekte – politikalar belirlenmeli,
Kentsel tasarım ölçeğinde – uygulamayı yönlendirecek olanaklar/ fırsatlar ve araçlar tanımlanmalı, programlar geliştirilmelidir (Altaban, 2013).

Kentsel Tasarımda 'Böl –Yönet Modeli

Kentsel tasarımda Böl-Yönet modeli etkin olarak kullanılmakta olup, planın sürekliliği ve tutarlılığı açısından, kentsel politikalar için etkin bir eylem planıdır. Öncelikle korunması ve geliştirilmesi gereken hassas zonlar olan, koruma alanı ve/veya tarihsel kent merkezleri, öncelikle tasarım gerekli alt proje alanlarına ayrılmaktadır.
Bu alt proje alanları;

- Ulaşıma yönelik (meydan, yaya yolu, yaya bölgesi, toplu taşıma vb.)
- Korumaya yönelik (öncelikli koruma alanı, sağlıklaştırma alanı vb.)

- Yenilemeye yönelik (yeni merkez kullanımları oluşturma, yıkıp yeniden yapma vb.)
- Çevre düzenlemesine yönelik (anıtsal, sivil mimarlık örneklerinin yakın çevrelerini de içine alan düzenleme alanları) olarak gruplanabilir (Tunçer, 1998).

2.3.6.8 Koruma Planlamasında Katılım

Koruma da kültür ve tabiat varlıklarına değer verme, tek başına yeterli olmamaktadır. Tam anlamıyla korumanın sağlanabilmesi için yasa ve yönetmelikler, maddi olanaklar, farkındalık ve halkın katılımı da önem taşımaktadır (Erzurun, 1992).

Koruma planlaması yaklaşımın halkın katılımı, yapılan çalışmaların uygulanabilirliği açısından oldukça öneme sahip olmaktadır. Bu yaklaşım ile kullanıcı isteklerinin dikkate alınması yapılanların daha fazla benimsenmesini sağlayacaktır. Ayrıca koruma amaçlı imar planlarıyla yöreye getirilecek işlevler, sosyal, kültürel ve ekonomik gereksinmeleri karşılayacak, özellikle kültürel canlandırma politikasıyla, tarihi merkezler belirli aktivite alanlarına dönüşerek, burada ve yakın çevresinde yaşayan halkın gelişiminde de etkin rol alacaktır (Akın, 1988).

2.3.6.9 Korunacak Alanlarda Yenileme Yaklaşımı

Genel anlamda yeniden değerlendirme yenileme, eskiyen ve yıpranan kent dokularının canlandırılması, değerlerin kendisine yeniden yüklenmesi, "tarihi" ortaya çıkarması, okunabilir, görülebilir, algılanabilir hale getirilmesi anlamına gelmektedir. Kentsel yenilemelerdeki hedef, geleneksel mekan değerlerinin onarılarak, sağlıklaştırılarak günümüzün gereksinimlerine cevap verecek şekilde donatılarak yeniden kullanılmasıdır. Bu yaklaşım, geleneksel mimari ve kentsel değerlerin günümüze kazandırılmasının daha akılcı, daha ucuza mal olabilmesi modelidir (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007).

2.3.7 Tarihi Çevrenin Korunmasında Yeşil Alanlar

Tarihi çevrelerde yapı ve açık alanlarının bir bütün olarak ele alındığı, yeşil alan kavramı önemli fiziksel konulardandır. Farklı özellikler taşıyan tarihi çevrelerdeki yeşil alanlar da çok farklı ölçeklerde ve özelliklerde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar tarihi çevrede yer alan

küçük ölçekli bahçeler olabildiği gibi alanın büyüklüğüne göre büyük parklar, gezinti alanları, mezarlıklar da olabilmektedir. Bazen de yeşil alanın kendisi tarihi bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Ardıçoğlu, 2014).

Taşınmaz eski eserlerin çevresi, döneminin dış mekân tasarım özelliklerini taşımasa da, tarihi çevrelerin yeşil alanlarıyla birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Yeşil alanlar, gerek tarihi çevrenin bir elemanı olarak gerekse tamamlayıcısı olarak bu eserlerin değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara iletilmesinde büyük öneme sahiptirler (Tepe, 2010). Ayrıca tarihi çevrenin korunmasında yeşil alanlar, kent sosyal yaşamı içinde kentlinin geçmişle bağını kuran, sağladıkları rekreasyonel potansiyel ile kentliyi bir araya getiren ve kenti turizm açısından cazibe merkezi haline getiren çok önemli alanlar olarak değerlendirilmektedir (Nemutlu vd., 2013).

Bu kapsamda, tarihi çevrenin korunması bilincinde olan ülkelerde açık ve yeşil alanlar, tarihi çevre içinde iki ayrı işlevi sağlamaktadır. Bu işlevin birincisi; tarihi eser özelliği taşıyan konutlara paralel olarak, çevrelerindeki yeşil alanların da tarihi biçimlerinin belirtilmesini kapsar. Diğeri ise belirli bir tarihi eserin daha iyi değerlendirilebilmesi için çevresinin yeşil alan olarak ayrılması işlevidir (Bakırcı, 2005).

2.4 Kentsel Koridor

Fabos (1995)'e göre koridorlar kavramı, genellikle suyla bağlantılı rekreasyonel alanlardan geçen patika ve güzergahlar boyunca oluşturulan doğrusal mekanlardır. Koridorlar hem kentsel hem de kırsal alanlarda rekreasyon odaklar sağlayabileceği gibi yerel, bölgesel, ulusal veya uluslar arası ölçekte önemli olabilmektedirler.

Bir kentin açık ve yeşil alan sistemi bütününün parçaları olarak nitelendirilen kentsel koridorlar; yeşil yollar, akarsu aksları, karayolları, demiryolları, meydanlar, parklar, yaya bölgeleri, çatı bahçeleri gibi kamusal alanlardır. Bu koridorlar gerek tek baslarına ve gerekse kitlesel halde kentin estetiğine ve işlevine katkılar sunmaktadır. Bu alanların sahip oldukları estetik özellikler ve işlevleri mükemmellik, aynı zamanda o kentte yasayan kentlilerin, kentli olma duygularını hareketlendirmekte ve kentlinin yaşam standardını, kentin çevre estetiğini ve kalitesini artırarak kentin sevilmesini ve sahiplenilmesine sağlamaktadır (Yerli, 2007).

Kentsel alanlarda koridor niteliği taşıyan her tür alan alternatif bir bağlantı elemanı olarak değer taşımaktadır. Uygun bir vejetasyona sahip olması halinde, sınırlı bir genişliği olsa da bir tren yolu veya bir otoyol birçok canlı türü için önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir (Esbah, 2001; Cook, 2002'den).

Kentsel koridorların değerlendirmesinde kamusal alanlar da önemli bir imkan sağlamaktadır. Kentsel açık alanlar; sadece orada yaşayanların değil, tüm kentlilerin ortak kullanım alanı olup, üzerinde yapı bulunmayan, sokak, cadde ve meydan vasıtasıyla kent içinde yer alan çeşitli bölüm ve yapıları birbirine bağlayan kamusal alanları içermektedir. Kamusal alanlar kent dokusunda yer alan, insanların bir araya gelip özgürce hareket ettikleri, sosyal, kültürel ve ticari aktivitelerini gerçekleştirdikleri, sosyalleştikleri mekanlar sistemidir (Saylan ve Dinçer, 2017). Bu alanlar, toplumun yaşam kalitesinde ve kamusal alanlarda mekan kalitesi kavramını ön plana çıkartmaktadır. Ayrıca kentlerin hayatında kültürel ve simgesel önemleri vardır (Uysal, 2012).

Büyük oranda ticari ya da farklı kullanımları olan koridorlar, çevre döngüsünde kent merkezi, kent içi ticaret merkezleri ve geleneksel özelliklere sahip mahalleler arasındaki birincil bağlayıcılardır. Kentsel koridorlar daha çok konut geliştirme ve aynı zamanda daha yoğun ticari, kurumsal kullanımlara sahiptirler. Bu koridorların farklı arazi kullanımlarına yakın olması önemlidir. Özellikle tarihi mahalleleri ve yerleşim alanlarının korumasında, koridor yönetim programları önem taşımaktadır (Athens Georgia, 2007).

2.4.1 Açık ve Yeşil Alanlar

Ayaşlıgil (1995)'e göre**,** yeşil alan kent içinde veya civarında yer alan, üzerinde yapılaşma olmayan alandır. Yeşil alanlar, şehircilik, kent iklimi, kent estetiği, psikolojik, ekolojik, ekonomik yönden ve kullanım fonksiyonları bakımından özel öneme sahiptir.

Keleş (1980)'e göre, kentteki açık alanlar ise; *"İnsanın yaşantısını sürdürdüğü üzerinde yapı yapılmış kapalı uzamların dışında kalan, ya doğal durumda bırakılmış ya da tarım ve konut dışı dinlenme amaçlı ayrılmış kent parçasıdır"***.** Bu alanlar daha çok kent ve kasabalarda insanların dinlenmesine, gezinmesine çocukların oynamasına ayrılan ortak kullanım alanları olarak değerlendirilmektedir (Ülger ve Önder, 2006).

Pamay (1978)'e göre açık ve yeşil alanlar ise, insanların çeşitli rekreatif ihtiyaçları için yararlandıkları kent içi kırsal karakterdeki yerleşmelerdeki, yüzeyler ve boşluklar olarak tanımlanmaktadır. Kentte yaşayanların fiziksel ve psikolojik gereksinimleri için dinlenme, eğlenme, spor yapma gibi aktivitelerine olanak sağlamaktadırlar (Kuter, 2007).

Günal (2010)'a göre açık ve yeşil alan sistemleri, konutlar, işyerleri, kurum binaları gibi mimari yapılar arasında kalan kentlerin en önemli nefes alma koridorlarıdır. Açık ve yeşil alanlar insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarındandır. Ortak yaşam alanlarındaki tüm yapılar dışında kalan meydan, park, çocuk oyun alanı, spor alanı, piknik ve mesire alanı, fidanlık, mezarlık ve şehitlik, hava alanı, terminal alanı, yol, köprü, refüj, kavşak, otopark, pazaryeri, orman, koru gibi doğal yada doğal olmayan ortamları kapsamaktadır.

Kent içerisindeki açık ve yeşil alan sistemi, ekolojik ve rekreatif faaliyetler için planlanan, uygulanan ve yönetilen sistemleşmiş açık alanlar bütününü oluşturmaktadır. Açık ve yeşil alan sisteminin oluşturulması, kentsel büyümenin kontrol altında tutulmasında, kentsel formun oluşturulmasında ve kentsel büyümenin denetlenmesi, ekolojik ve sosyal özelliklerin koordine edilerek sistematik bir açık alan ağının oluşturulmaya çalışıldığı düzenleyici bir süresi kapsamaktadır. Bu sistemlerin temel amaçları, su kaynaklarının korunması, biyolojik koruma ve rekreasyonel olanakların artırılmasıdır. Bütüncül plan yaklaşımı, açık ve yeşil alan sisteminin formunun ve sınırlarının ekolojik esas ile oluşturmasına, ulaşılabilirliğin en yüksek düzeyde tutulmasına olanak sağlamaktadır (Demir, 2004).

Açık ve Yeşil Alanların İşlevleri

Açık ve yeşil alanların sahip olduğu işlevlerin başında; kentlinin psikolojik ve fiziksel gereksinmelerini karşılamak, , turizmin gelişmesine katkı sağlamak,, konut alanlarıyla ticaret ve sanayi alanları arasında tampon bölgeler oluşturmak, yaya ve taşıt dolaşımını kolaylaştırmak gelmektedir (Demir,2004).

Şahin ve Barış (1998)'a göre**,** açık alanlar, kentler için çeşitli fonksiyonlar sağlamaktadır. Bu fonksiyonlar:

Rekreasyon Fonksiyonu

- Kent içerisinde insanlar için aktif ve pasif rekreasyon imkanı sağlar
- Kent içinde ve dışında sportif donatıların tesisine olanak vermektedir.
- Eğlence ile ilgili donatılara olanak vermektedir.
- İnsanlara doğaya yakın bir ilişki alanı sunmaktadır.

Ekolojik fonksiyonu

- Açık ve yeşil alanlar kentin çevresindeki artmakta olan endüstriyel tesisler, konutlar ile motorlu taşıtlardan çıkan gazlardan kirlenen kentin havası içinde bulunan toz ve zararlı gazları temizleyerek kente ışık ve hava sağlarlar.
- Kentte oluşan fazla gürültüyü absorbe etmek ya da dağıtmak için önemli rol oynarlar.

Arazi organizasyonu fonksiyonu

- Kentlerde kitle boşluk dengesinin kurulmasına ayarlamasına yardımcı olurlar.
- Kentte bulunan yeşil alanlar; araç trafiğini, yaya rekreasyon ve yerleşim alanlarından ayırarak insanlar için trafik yönünden gereken güvenli alanı sağlarlar.
- Kent içerisinde tek tip binaların meydana getirdiği klasik görünümü yumuşatarak kente organik bir karakter kazandırır (Etli, 2002).

Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Tandy (1975)'e, göre kent makroformundaki yerlerine ve kullanım amaçlarına göre açık ve yeşil alanlar şu şekilde sınıflandırmıştır.

- Çizgisel rekreasyon alanları: Kent içindeki parklar ve kentsel alanlar arasında bağlantı kuran tren yolları, akarsular, dereler ve kanallar gibi açık ve yeşil alanlardır.
- Merkezi açık alanlar: Bu alanları alışveriş merkezleri, meydanlar, vb. yerler oluşturur.

- Rekreasyona yönelik yerleşimler: Daha çok göller ve rekreaktif değeri olan alanların yakınında kurulmuş olan yerleşimlerdir.
- Spor alanları: Sportif faaliyetlere hizmet eden iç ve dış mekânda yer alabilen, alanlardır.
- Dinlenme parkları: İnsanların sosyal, kültürel ve sportif aktivitelerini sağlayan alanlardır.

Pamay (1978)'a göre, açık ve yeşil alanlar Tablo 2.1'e göre ikiye ayrılmaktadır (Yerli, 2007);

Tablo 2.1: Açık ve yeşil alan sınıflandırılması (Pamay 1978; Yerli, 2007'den).

<table>
<tr><th colspan="3">Kültür Alanları</th><th>Doğal Alanlar</th></tr>
<tr><td>Fiziki işlev alanları
(Yollar, Otoparklar, Havaalanları, Mezarlıklar, Tarım Alanları vb.)</td><td colspan="2">Estetik ve rekreatif alanlar</td><td rowspan="4">Dağlar
Denizler
Göller
Akarsular
Ormanlar
Stepler
Çayırlar
vb.</td></tr>
<tr><td rowspan="3"></td><td>Özel Yeşil Alanlar</td><td>Sosyal Yeşil Alanlar</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td>Topluma Açık Alanlar
(Pasif ve Aktif)</td></tr>
<tr><td>Topluma Yarı Açık Alanlar
(Hastane, Okul, vb)</td></tr>
</table>

Ergin (1989)'a göre, kentlerde yerleşim birimi ölçeğinde açık ve yeşil alanlar Tablo 2'de görüldüğü gibi dört ana gruba ayrılmaktadır (Kuter, 2007).

Tablo 2.2: Kentlerde yerleşim birimi ölçeğinde açık ve yeşil alanlar (Ergin, 1989; Kuter, 2007'den).

Yerleşim Birimi Ölçeği	Açık ve Yeşil Alan Donanımları
1.Mahalle ölçeği -Konut yakın çevresi -Yapı adası	-Oyun yerleri -Oyun alanları -Mahalle parkları -Spor alanları
2.Semt Ölçeği	-Oyun parkları -Semt parkları -Spor Alanları
3.Kent ölçeği	-Kent parkı, kent ormanı -Botanik ve hayvanat bahçeleri -Fuar ve sergi alanları -Su yüzeyleri -Oyun parkları, lunapark

	-Kapalı, açık spor alanları, stadyumlar
4.Bölge ölçeği	-Bölge parkları, ulusal parklar -Ormanlar - Kamp alanları -Su kıyısı düzenlemeleri

Yerleşim yeri hiyerarşisi açısından açık ve yeşil alanlar en küçük yerleşim birimi olan bina ölçeğinden başlayarak; ev bahçesi, çocuk bahçesi, oyun ve spor alanı, mahalle parkı, semt parkı, kent parkı, bölge parkı vb. olarak sistem içerisinde yerlerini alırlar (Banu Öztürk, 2004).

İmar yasalarındaki tanımlara göre ülkemizde açık ve yeşil alanlar iki grupta sınıflandırılmıştır. 1985 tarih ve 3194 sayılı son imar yasasında, aktif yeşil alanlar (park, dinlenme alanları, çocuk bahçeleri, lunapark ile spor ve oyun alanları) ve diğer yeşil alanlar (orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar, makilik, fundalık ve çalılık alanlar, fuar, panayır ve festival alanları ile mezarlıklar) olarak ikiye ayrılmıştır (Ayaşlıgil, 1995).

2.4.2 Yeşil Yollar

Charles Little (1995)'a göre; "Yeşilyollar" "Greenways for America" kitabında aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Yeşil yollar, akarsu boyları, sırtlar yada vadiler gibi doğal koridorlar boyunca kurulmuş, demiryolu güzergahları boyunca rekreasyon amaçlı kullanıma dönüştürülmüş, kanal ve manzara yolu gibi lineer açık alanlardır.
- Doğal ya da düzenlenmiş yaya ve bisiklet yolları için ayrılmış yollardır.
- Genellikle parkları, doğa rezervlerini, kültürel alanları veya tarihi yerleşimleri birbirine ve yaşama alanlarına bağlayan açık alan bağlayıcıları olarak değerlendirilmektedir.
- Daha çok park yolları ve yeşil kuşak olarak tasarlanmış belirli özel yerel hatlar ve lineer parklardır.

  Doğal sistemi de içine alan ve birbirine bağlı bir yeşil alan sistemi olarak değerlendirilen yeşil yollar bu süreçte,
- Yaban yaşamı koruma alanlarını,
- Kültür varlıklarını,

- Tarihi güzergahları,
- Manzara yolları akarsu yatakları ve vadileri,
- Parkları,
- Yeşil kuşakları,
- Kıyıları
- Park yolları, patikaları ile
- Ekolojik koridorları da kapsayan sistemlerdir (Ayan, 2014).

Birden fazla amaç için planlanan tasarlanan ve yönetilen yeşil yollar, ekolojik, rekreasyonel, kültürel, estetik veya sürdürülebilir alan kullanımı kavramıyla ilgili diğer amaçları sağlayan doğrusal yol ağlarıdır (Ahern, 2002). Bu tanım beş önemli özellik içermektedir (Ahern, 1995).

Çizgisellik: Yeşil yolların en önemli mekansal özellikleri çizgiselliktir. Çizgisellik, özel karakteristikleri ve imkanları ile hareketlilik ve taşıma konusunda bir takım avantajlar ortaya koymaktadır. Bunlar; yürüyüş, bisiklet gibi rekreatif hareketler olabileceği gibi, yaban hayatı açısından materyallerin, türlerin ve gıda maddelerinin taşınmasında ortaya koyduğu ekolojik katkılar da olabilmektedir. Bu özellik yeşil yolları diğer peyzaj planlama kavramlarından ayıran farklılıktır.

Bağlayıcılık: Bağlayıcılık özelliği ile yeşilyollar her ölçekteki peyzaj yapısıyla ilişki kurarak kent ile kır arasında bağlantıyı sağladığı gibi farklı yaban yaşamı habitatlarını da birbirine bağlar. Yeşil yollar, kent ölçeğinde yeşil alanları birbirine bağlarken bölgesel ölçekte de doğal alanlar ile korunan alanları birbirine bağlayarak ekolojik katkı sağlamaktadırlar.

Çok işlevlilik: Ekolojik, sosyal, kültürel ve estetik olmak üzere pek çok işleve sahiptir. Yeşil yol planlaması bu özelliklerden dolayı farklı amaçların belirlenmesi ve dengelenmesi konusunda önemli bir planlamadır. Bu alanların amaçlarını oluşturan kararlar, sosyal ve kültürel değerler ile çevre koruma bilincini oluşturmaktadır.

Sürdürülebilirlik: Yeşil yollar sürdürülebilirlik kavramını oluşturmaktadır. Bu kavram doğa koruma ve ekonomik gelişimi bir arada öngören bir temel esasa dayanmaktadır.

İnsanların diğer alan kullanımlarına da olanak tanıyan, kaynak kullanımı ile doğa koruma arasında denge kuran bir girişimdir.

Peyzaj planlamasına katkı: Çizgisel, açık alan sistemlerinin olanaklarını sunarak, farklı bir mekansal strateji oluşturmaktadır. Yeşil yolları, peyzaj planlamaya katkı olarak değerlendirirken, diğer peyzaj elemanları da ele alınmalı ve objektif bir yaklaşım sağlanmalıdır.

Yeşil yollar çok farklı işlevlere sahiptir. Genellikle biyolojik çeşitliliğin korunması, kentsel gelişimin denetiminin sağlanması ve yönlendirilmesi amacıyla planlanırken bazı örneklerde farklı işlevleri görmek olasıdır.

Yeşil yolu işlevlerine göre sınıflandırmak gerekirse;

- Biyolojik çeşitlilikle ilgili olarak; yaşam ortamlarının korunması, yeniden oluşturulması, yaşam ortamları arasındaki bağlantıların sağlanması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi,
- Su kaynaklarıyla ilgili olarak; su havzaları, akarsu koridorları ve ıslak alanları içeren su kaynaklarının korunması, restorasyonu ve yönetimi,
- Rekreatif amaçlı; kırsal ve kentsel peyzaj boyunca uzanan çizgisel koridorlarda doğal kaynaklara dayalı rekreasyon olanaklarının geliştirilmesi,
- Tarihsel ve kültürel kaynakların korunması; peyzajla güçlü birliktelik oluşturmuş tarihsel, kültürel kaynakların korunması ve birbirleriyle ilişkilendirilmesi,
- Kentsel gelişimin kontrolü; kentsel gelişimin tanımlanması ve yönlendirilmesinde yeşil yolların stratejik açıdan kullanımının geliştirilmesidir (Ahern 1995).

Çulcuoğlu (1997)'na göre peyzaj ekolojisi disiplininin ürettiği bilgilerin yeşil yol tasarımına uygulanmasında, öncelikle peyzaj yapı bileşenlerinin saptanması gerekmektedir. Bu bileşenler "genişlik, bağlayıcılık ve kalite" olarak üçe ayrılmaktadır.

Koridorun genişliği, kesintilere ne kadar açık olduğunu, fiziksel ve biyolojik açıdan dışarıdan gelen etkilere ne ölçüde maruz kalacağı ve bundan ne kadar etkileneceğini belirlemektedir. Çok dar olan çizgisel koridorlar, kıyılardan oluşacak etkilere daha çok açık geniş koridorlar ise bu etkilerden göreceli olarak daha az etkilenmektedirler.

Bağlayıcılık, derecesi yaban yaşamının ya da insanların hareketinin gibi farklı kullanımlara olan, etkisel gücünü belirlenmektedir. Yeşil yollarda, taşıt yolları ve diğer alan kullanımları kesintilere neden olmaktadır. Bazı hayvan türleri yüksek derecede bağlayıcılığa gereksinim duyarken, bazıları koridorda yer alan kesintilere uyum sağlayabilmektedir.

Koridorun kalitesi, koridordaki vejetasyonun yapısı da dikkate alınarak genişlik ve bağlayıcılığa bağlı olarak belirlenmektedir.

2.4.3 Yollar ve Yakın Çevresinin Oluşturduğu Koridorlar

Kent içi yollar kent ile kırsal alanları ve kentsel kullanımları kendi içinde birbirine bağlayan koridorlardır. Bu alanlar çizgisellik özelliği ile önemli bir kentsel koridor öğesidir. Yollar ve yakın çevrelerinin oluşturduğu koridorlar, mevcut bitkisel dokusu ile kent içerisindeki açık yeşil alanları bir bütün içerisinde sunarak ve tüm kent için yeşil bir ağ oluşturmaktadır. Ayrıca kente işlevsel, estetik, ekolojik ve ekonomik değerler yönünden katkı sağlamaktadır. Kent içi yol ağlarını, kentsel koridorlara çeviren en temel unsur ise kent içi yol ağaçlarıdır (Ayan, 2014).

Karayolunun estetiğinde çevresi ile olan fiziksel ve görsel ilişkisi önemli bir faktördür. Koridor, uzun, dar bir geçit olarak tanımlanmaktadır. Karayolunun bölümleri genellikle belirli bir karakteri muhafaza eder ve bu da bir zaman birimi olarak tanımlanabilmektedir. Bireyler koridorlarda ilerledikçe, yolun karakteri ve çevredeki manzara değiştikçe algıları değişim göstermektedir. Daha uzun süre görülebilecek alanların izleyicinin bir yeri algılamasında daha büyük önemi vardır. Manzaradaki karakter değişiklikleri genellikle insanların kendilerini yönlendirmek için kullandıkları önemli yer işaretleri olarak değerlendirilmektedir. Yer işaretleri kendine özgü bir bina, köprü veya kavşak olabilmektedir. Çevresel değişiklikler genellikle topoğrafyadaki değişiklikler, panoramik manzaralar, nehir geçitleri veya büyük su kaynakları manzaraları ile ilişkilendirilmektedir (Garcia,2015).

2.4.4 Yaya Bölgeleri

Yaya bölgeleri, acil durum ve servis trafiği haricindeki motorlu taşıt trafik türlerinden

arındırılmış olan ve kentsel alan genelinde ortaya çıkarak kentsel fonksiyonların yoğunlaştığı kent merkezlerinde artan yaya ulaşım taleplerini karşılamak veya yayaların kentsel fonksiyonlardan faydalanmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan yaya tesis ve alanlarıdır. Kent merkezi parçalarına yeniden hayat vermek için, ulaşım hizmetleri ve ticari verimlilik ile kent dokusunda, sosyal ve ekonomik hayatı, rasyonel, aktif, canlı ve verimli kılabilmek için uygulanan önemli bir kentsel çalışmadır (Yalçınkaya, 2007).

Perçin (2003)'e göre, yaya bölgesi olarak nitelendirilebilecek mekanlar;

- Konut Alanları,
- Alısveris Merkezleri,
- Kurumsal Alanlar,
- Sokaklar,
- Yaya yolları, geçitleri ve kaldırımları olarak sıralanabilmektedir (Yerli, 2007).

Yaya bölgesi olarak nitelendirilebilecek mekanlardan; yaya yolları, yaya geçitleri ve kaldırımları,; kentsel koridorlar kapsamında değerlendirilmektedir (Yerli, 2007).

Yaya bölgeleri uygulamaları, kentlerde toplumun sosyal ilişkilerini düzenlemek, kentlinin planlamaya katılımını sağlamak, sağlıklı ve temiz mekânlar yaratmak amacıyla yapılmaktadır**.** Ayrıca kent içinde gezinti alanlarını artırmak, çocuklara oyun yerleri oluşturmak, kent yaşantısını canlandırmak, motorlu trafikten uzak güvenli mekânlar sağlayarak bisiklet ve yaya trafiğini özendirmek de yaya bölgelerinin en önemli ilkeleri ve amaçları arasındadır. Bu kapsamda yapılan uygulamalarda kentin tarihsel dokusunu koruyarak yapılan düzenlemeler kentin kalitesini artırmak açısından önem taşımaktadır (Erkoç, 2008).

Günümüzde yaya yolları için "Mall" kavramı, iş alanlarında ve kamusal alanlarda yayalara tahsis edilmiş sokak ya da meydanlar için kullanılmaktadır. Genel anlamda "Mall" kavramıyla ilgili 3 sınıflama yapılmaktadır (Rubenstein, 1992).

Tamamen Yayalaşmış Yaya Yolları (Full mall): Daha önce taşıt trafiğinin kullanımında olan sokakların araçlara kapatılarak ve yeniden düzenlenerek taşıt trafiğinin yasaklandığı ya da sınırlandırıldığı, yaya gereksinimlerine cevap vermek için oluşturulmuş alanlardır.

Bu alanlar; zemin döşemeler, bitkiler ve kent mobilyaları açısından yeniden düzenlenir.

Sadece Transit Geçişlere İzin Verilen Yaya Yolları (Transit mall): Sadece transit geçişlere izin verilen yaya yolları, özel otomobillerin ve taşıt trafiğinin, perakende ticaretin yapıldığı sokaklardan uzaklaştırılarak, sadece otobüs, hafif raylı sistem gibi toplu taşıma araçlarının ve taksilerin geçişlerine izin verilen alanlardır. Bu alanlar yaya önceliklidir. Araçlar duramaz, park edemezler.

Yaya Öncelikli Yaya Yolları (Semi mall): Çoğunlukla şehir merkezindeki büyük ticaret alanlarının içinde, trafiğin ve araç parkının oldukça azaltıldığı, ulaşımın tamamen yayalara ayrılmadığı ama yaya öncelikli ulaşımın olduğu alanlardır. Bu alanlarda, yayaların kullandıkları kaldırımlar genişletilmekte döşemeleri yenilenmekte, ağaçlandırılması yapılmakta ve dokuyla uyumlu kent mobilyalarıyla kullanılmaktadır.

Yayalaştırılacak Alanların Düzenleme Kriterleri:

Yayalaştırmanın başarılı olabilmesi için aşağıda kriterlerin sağlanması gerekmektedir;

- Yaya ölçülerine dikkat edilerek yaya ölçeğinde düzenleme yapılması,
- Yayalaştırılacak alanda yaya yoğunluğunun belirli bir düzeyde olması,
- Bu alanda yayalar için çekici olacak rekreasyonel ve kültürel aktivitelerin, arazi kullanım biçimi içinde etkin oranda olması,
- Yayalaştırılan alanın büyüklüğünün veya uzunluğunun konforlu yürüme mesafe sınırları içerisinde yer alması,
- Yaya alanının düzenlenmesinde farklı iklimsel koşulların dikkate alınması,
- Yayaların gereksinimlerini karşılayacak donatılar ve düzenlemelerin yapılması
- Yapılan düzenlemelerin kullanıcı memnuniyet düzeyini üst düzeyde tutacak, görsel, psikolojik, vb. açılardan konforlu ve tatmin edici olması
- Yaya alanlarında bitkisel öğelerin kullanılması (ağaçlar sadece gölge oluşturan unsurlar değildir; yürüme hissini güçlendiren korunmuş mekanının oluşturulmasına katkı sağlayan bitkisel öğelerdir),
- Yaya hareketlerine uygun malzeme, renk, doku kullanılması,
- Yayalaştırılan alanın çocuk, genç, yaşlı, engelli kullanıcılara göre düzenlenmesi,

- Yayalaştırılmış alandan toplu taşıma araçlarına ve otopark yerlerine erişimin sağlanması,
- Taşıt trafiğinden arındırılmış olması,
- Yayalaştırılmış yolu zorunlu olarak kesen taşıt yolları varsa, bu yollar üzerinde trafiği yavaşlatıcı önlemler alınması,
- Servis araçlarının belirli zaman aralıkları içinde yayalaştırılmış alana girerek hizmet vereceği düşünülerek, fiziki düzenlemeler yapılması,
- Bakım, işletim standartları geliştirilmiş ve güvenliği sağlayıcı önlemlerin alınmasıdır (Ocakçı, 2010).

2.4.5 Kentsel Akarsu Kıyıları

Kentsel ve ekolojik süreklilik kavramı, modernleşmenin hızlanmasıyla ortaya çıkmış ve kentsel yıpranmalardan dolayı önemi artmıştır. Kentsel sürdürülebilirliğin şartı olarak kabul edilmektedir. Kentler doğa ve sosyal yasam ile dengeye gelişimi, bu süreçte kent içerisinde su kaynaklarıdır. Bu nedenle bu alanların planlanması aşamasında doğru bir şekilde analiz edilmesi, tasarlanması bu kapsamda kamu yararı, çevreye uyum, çevre dengesi gibi kavramların göz önüne alınması gerekmektedir. Kavramların ve suyun kent için öneminin anlaşılabilmesi içinde su kaynakların çevre ve insan üzerindeki etkilerinin bilinmesi gerekmektedir (Önen, 2007).

Kent içerisindeki akarsu kıyıları, iki yakaya sahip, su ve kara kullanım potansiyelinin yüksek olduğu, sosyal ve ekolojik ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenen, kentleşme ile kırsal kimliğini büyük ölçüde yitirmiş, doğadan kentsel yapılar nedeni ile uzaklaşmış alanlardır. Bu alanlara getirilen fonksiyonlar, bulunduğu bölgedeki halkın, sosyal, kültürel, ekonomik yapısı ve ihtiyaçları doğrultusunda rekreasyonel eğilimlerine uygun olacak şekilde doğal ve doğal olmayan elemanların birlikte planlamalarıyla mümkün olmaktadır (Önen, 2007).

Bir bölgenin başarılı olma tanımlamasını artıran bileşenler, görsel peyzaj değerleri ve sunduğu rekreasyonel boş zaman aktiviteleridir. Akarsu kıyısı tasarımında, uygun mekânsal çözümlerin yanında farklı kullanıcılara yönelik çeşitli aktivite tiplerine olanak sağlayan alanların belirlenmesi de önem taşımaktadır (Oktay, 2011).

Kentsel koridorlar kapsamında kent içi akarsu geçişlerinin, ekolojik, sosyal ve kültürel potansiyellerinin değerlendirilerek, doğal koridorlar olarak ekolojik ve bütüncül bir sistem yaklaşımıyla ele alınması ve kapsamlı stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Yaya erişim ve araç ulaşım bağlantılarının kurulması, kentin yeşil alan odakları ile sosyal ve kültürel alan odakları arası bağlantılılık tesis edilmesi, yeni açık ve yeşil alanların oluşturulması, kent kimliğinin yaşatılması, kentlilerin yaşam kalitesinin artırılması gibi hedefler akarsu koridorlarının kente kazandırdığı değerlerdir. Bu bağlamda akarsu kıyılarını ekonomik anlamda değerli araziler olarak ele alınması, ticari ve turistik kent odakları olarak değerlendirmesi ve eğitsel aktivitelere olanak sunulan diğer hedefler arasında yer almaktadır (Özeren ve Hepcan, 2013).

2.5 Kentsel Koridorların İşlevleri

Kentsel koridorların sahip olduğu asıl işlevler daha çok; ulaşım, rekreasyon, altyapı gibi insan ihtiyaçlarının giderilmesine yöneliktir. (Michaelson ve ark., 2008).

Başarılı bir koridor aşağıdaki nitelikleri sergilemektedir:
1) Toplumların uzun vadeli hedeflerini destekler,
2) Değişik arazi kullanımları sunar,
3) Ağ ile bağlantılı farklı ulaşım seçenekleri sunar,
4) Destinasyon sağlarlar,
5) Toplumlara vizyon katarlar **(**Michaelson ve ark., 2008).

2.5.1 Kentsel Koridorların Ekolojik İşlevleri

Kentsel koridorlar, yaban hayatının korumasına ve göçünün sağlamasına, türlerin yer değiştirmesine, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesine ve doğa yürüyüşlerine olanak sağlamaktadır (Fabos, 1995; Salıcı ve Altunkasa, 2012'den). Kent içinde yeşil alan oluşturarak, hava ve gürültü kirliliğinin azaltılmasında büyük rol oynamaktadır. Birçok rekreasyonel, görsel ve mikroklimatik etki yaratmak, kent içerisinde kitle boşluk ilişkisini düzenlemektedir. Flora ve fauna için kent içinde barınma mekanları oluşturarak, doğal ve doğala yakın alanların kent içinde de yer almasını sağlamaktadırlar (Yerli, 2007).

2.5.2 Kentsel Koridorların Kültürel İşlevleri

Kentsel koridorlar yalnızca ekolojik işlevleri ile doğal kaynakların koruma, kullanım dengesini ve iyileştirilmesini sağlamak amacıyla tanımlanmamışlardır.
Bünyelerinde sosyo-kültürel elemanları da bulundurarak, kullanımlarına olanak sağlayarak, insan kullanımları için de mekanlar sunarak kültürel olarak işlevsel katkı sağlamaktadırlar (Doğan, 2012).

Kent içinde parkları, tarihi alanları, konut alanlarını ve alışveriş noktalarını ve aynı zamanda da yerleşim alanlarını birbirine bağlayarak, kullanıcıların bir yerden diğerine güvenli bir şekilde ulaşmalarını sağlamakta ve yürüme, bisiklet yolları, organize spor alanları, grup aktiviteleri gibi rekreatif olanakları ile yoğun ilgi alanlarını oluşturmaktadırlar. Bu alanları kullanan kullanıcıların doğayı farklı zaman dilimlerinde gözlemlemesi ve anlamaya çalışması, toplumda çevre bilincini arttırma çabaları açısından önemlidir (Çulcuoğlu, 1997).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma alanı ile ilgili materyal ve araştırmada izlenen yönteme yer verilmiştir.

3.1 Materyal

Araştırma alanı olarak seçilen Hamamönü, Ankara il merkezine bağlı olan Altındağ İlçesi'nin bir mahallesidir. Kuzeyinde Ankara Kalesi, doğusunda Cebeci-Dörtyol, güneyinde Kurtuluş, batısında Sıhhiye bulunan Hamamönü, Hacettepe Mahallesi sınırları içerisinde bulunan Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı sınırlarında ve Ankara Eski Kent Dokusu Koruma Planı 1 numaralı Canlandırma Bölgesi'nde yer almaktadır (Tarsuslugil, 2013). Çalışmanın ana materyalini Hamamönü'nün önemli sokaklarından olan ve kentsel koridor olarak değerlendirilen, Hamamönü Sokak, Sarıkadı Sokak, Dutlu Sokak ve Mehmet Akif Ersoy Sokak oluşturmaktadır.

Bu kapsamda çalışmanın diğer materyalleri ise aşağıdaki gibidir:

- Ankara Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı (1/5000),
- Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Araştırma Raporu,
- Kültür ve Turizm Bakanlığından alınan Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Amaçlı İmar Planı,
- Altındağ Belediyesi'nden alınan 1990 yılına ait hâlihazır harita,
- Altındağ Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nden Hamamönü'nün eski-yeni durumunu gösteren arşiv fotoğrafları,
- Altındağ Belediyesinden alınan Hamamönü vaziyet planı,
- Altındağ Belediyesi Sokak sağlıklaştırma projesi raporları,
- Altındağ Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nden alınan, Mehmet Akif Ersoy Sokak kesit ve silüeti, Sarıkadı Sokak kesit ve silüeti, Hamamönü Sokak kesit ve silüeti ile Dutlu Sokak kesit ve silüetleri.

3.2 Yöntem

Çalışmanın yönteminde ilk olarak, tarihi çevre, tarihi çevrelerin korunması ve planlaması, kentsel koridor kavramlar ile ilgili kuramsal çerçeve belirlenmiş, yerli ve yabancı kaynaklardan, konu ile ilgili tez ve makalelerden araştırmanın amacı doğrultusunda veriler elde edilmiştir. Hamamönü bölgesine ilişkin doğal, kentsel, mekansal ve sosyo- kültürel özellikleri saptanarak bu veriler doğrultusunda Autocad 2010 teknolojileri kullanılarak mekansal analizler yapılmıştır. Ayrıca görsellerin hazırlanmasında Photoshop CC 2015 programı ve anketlerin değerlendirilmesinde ise SPSS (Statistical Package for Social Science) 13.0 paket programı kullanılmış olup yüzde analizi ve sıfatların karşılaştırılmasında one-way anova testine göre varyanslara homojenlik testi yapılmış anlamlı sonuç elde edilmediğinden istatistiksel normalleştirme yöntemi uygulanmıştır.

Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntem beş ana aşamadan oluşmaktadır:

- AutoCAD 2010 ve Photoshop CC.2015 programları kullanılarak alana ilişkin mekansal analizlerin yapılması,
- Arazi çalışması ve resmi kurumlardan verilerin elde edilmesi ile araştırma alanına ilişkin mekânsal değerlerin (yerleşim dokusu özelliklerine ilişkin, yapılara ilişkin ve kentsel açık alanlara ilişkin) belirlenmesi,
- Kentsel Fonksiyon Analizi
- Her sokak için 140 olmak üzere toplamda 560 kişiye anket çalışmasının yapılması,
- Hamamönü bölgesinde mekansal değerleri belirlenen kentsel koridorların, kentsel yaşam standardı, kentsel fonksiyon ve kentsel kalite özellikleri açısından araştırma alanına katkılarının değerlendirilmesidir (Şekil 3.1).

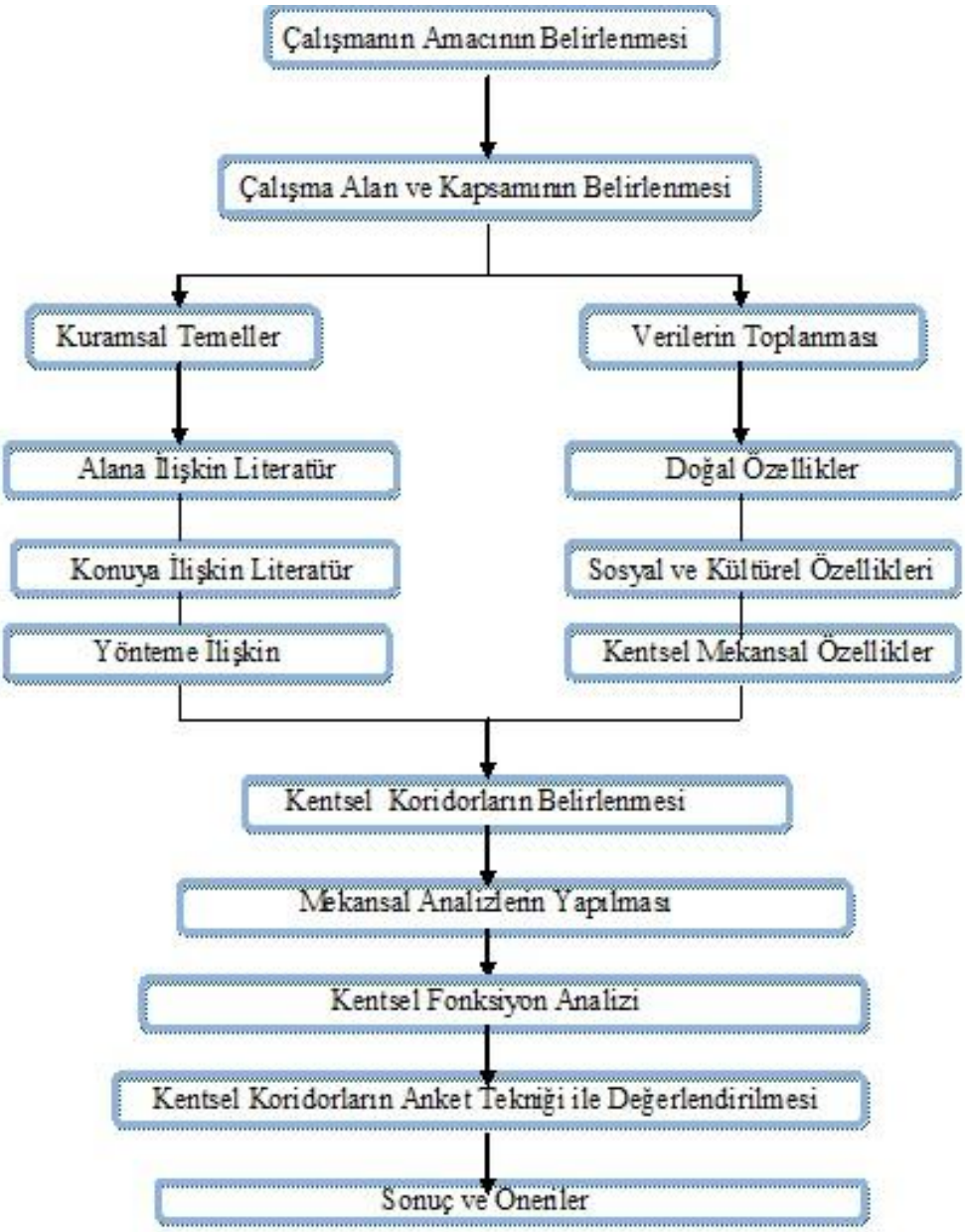

Şekil 3.1: Yöntem akış şeması

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırma alanı olarak seçilen Hamamönü'nün doğal peyzaj özellikleri, kültürel peyzaj özellikleri ve araştırma alanındaki kentsel mekansal özellikler yer almaktadır.

4.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri

Bu bölümde araştırma alanının coğrafi konumu, topografyası ve iklim özellikleri incelenmiştir.

4.1.1 Coğrafi konum

Araştırma alanı Ankara İlinin Altındağ ilçesinde 39° 58′ 0″kuzey enlemleri ile 32° 55′ 21″ doğu boylamları arasında yer alan tarihi bir yerleşmedir. Yüzölçümü 573 kilometrekaredir. İlçe yüzölçümünün %31'i dağlık, %6`sı ova, %3'ü de dalgalı araziden oluşmuştur. Denizden yüksekliği 850 metredir. Ankara'nın Altındağ ilçesi, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzey batısındaki Yukarı Sakarya Bölümü'nde yer almaktadır. Altındağ'ın kuzeyinde Çubuk ve Pursaklar, batısında Keçiören ve Yenimahalle, güneyinde Mamak, güneybatısında Çankaya, doğusunda Akyurt ve Elmadağ ilçeleri bulunmaktadır (Altındağ Belediyesi, 2018).

Altındağ ilçesi l Belediye ve 38 mahalleden oluşmaktadır. 1953 yılında Altındağ ilçesi kurulmuştur. İlçenin, şehir merkezine uzaklığı 1 km dir. Hamamönü, Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı sınırlarında kalan Hacettepe Mahallesi'nde yer almaktadır (Şekil 4.1).

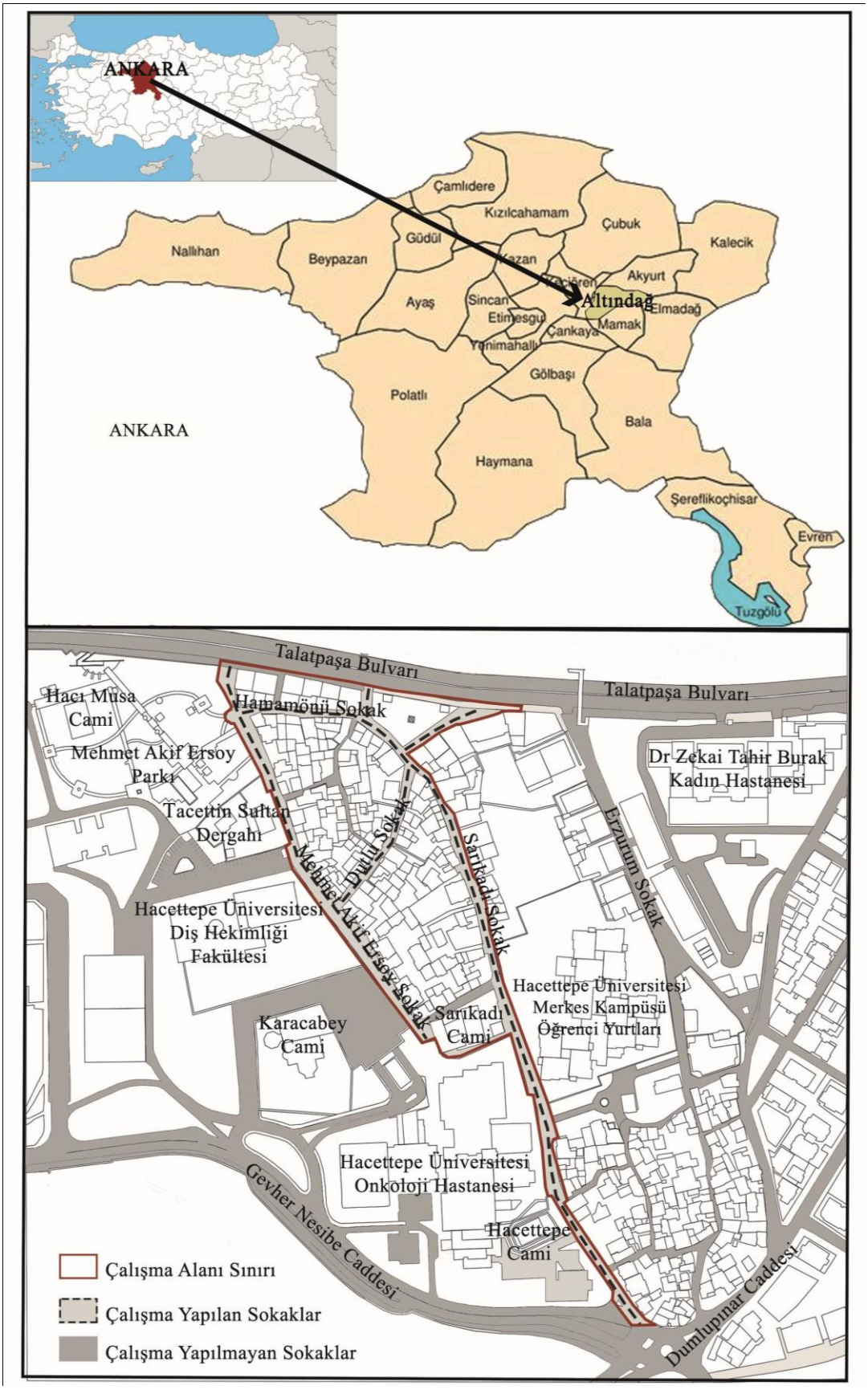

Şekil 4.1: Araştırma alanı sınırları

4.1.2 Topografya

Hamamönü Ankara Kalesi'nin yer aldığı tepenin güneye bakan yamacında yer almaktadır. Kuzeyde Talatpaşa Bulvarı sınırından aşağı Cebeci'ye doğru yaklaşık % 4 düzgün, hafif bir eğimle inmektedir. Araştırma alanında genel olarak, dikkate değer engebe, tepe, çukur bulunmamaktadır. Arazinin tekdüze topografyasını hareketlendirmek için Mehmet Akif Ersoy Parkı içinde üzeri çimle kaplanmış hafif yükseltiler alanın estetik değerinin artırılması amacıyla kullanılmıştır (Kale, 2011).

4.1.3 İklim

Araştırma alanı genel olarak karasal iklim özellikleri taşımaktadır. Yazları sıcak ve kurak kışları ise soğuk ve yağışlıdır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınan 1927-2017 yıllarına ait meteoroloji verileri incelenerek iklimsel verilere ulaşılmıştır. Araştırma alanının aylık ortalama yağış miktarına göre en çok yağış 51,2 mm ile Mayıs ayında düşerken, en az yağış 11,5 mm ile Ağustos ayında düşmektedir (Altındağ Belediyesi, 2018).

Araştırma alanına ait yıllık ortalama yağış miktarı 387 mm`dir. Aylık ortalama sıcaklık miktarı göz önüne alındığında en sıcak aylar Temmuz (ortalama 23,5 °C) ve Ağustos (ortalama 23,4 °C), en soğuk aylar ise Ocak (ortalama 0,2 °C) ve Şubat (ortalama 1,6 °C) olarak görülmektedir (MGM, 2018).

Ortalama sıcaklık farkı 12° civarındadır. Yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı büyük, gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkıda yüksektir. Alan bozkır (step) bitki örtüsünden oluşmaktadır. Orman ve fundalık yok denecek kadar azdır. Bitki örtüsünü iyileştirmek için özellikle akarsu boyları olmak üzere ağaçlandırma yapılmaktadır. (Altındağ Belediyesi, 2018).

4. 2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri

Bu bölümde araştırma alanının tarihi ve planlama açısından gelişimi incelenerek alanın sosyo-kültürel yapısı ortaya konmuştur.

4.2.1 Hamamönü'nün Tarihi Gelişim Süreci

Hamamönü'nün tarihi gelişim süreci; Tarih öncesi Dönem, Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere üç tarihi süreçte açıklanmıştır.

Tarih Öncesi Dönem

Kentin kuruluşu hakkında kesin bir bilgi olmasa da, bölgede yapılan çalışmalarda bulunan prehistorik izler, kentin Paleolitik çağdan başladığını ve devamında sürekli bir yerleşme alanı olduğu görülmektedir. Ankara kentinin tarihi, ancak Hitit devrinden itibaren izlenmekte ve. M.Ö. 8. yüzyılda Ankara'nın bir Frigya kenti olduğu bilinmektedir (Ayşegül Özcan, 2013).

Ankara'nın önemli bir yerleşim yeri olduğu yapılan kazılarda ortaya çıkmıştır. Frigyalılar döneminde kalenin etrafı, tepenin yamaçları ve yamacı izleyen düzlükler de yerleşim alanı olarak kullanılmıştır. Daha sonra Lidyalıların ve Perslerin hakimiyetine geçen kent, bu dönemde küçük bir ticaret merkezi olmuştur. Galatlar'ın M.Ö. 278-277 yıllarında Anadolu'ya geçmesiyle de M.Ö.25 yılına kadar Galatların bir kolu olan Tektosagların başkentliğini yaptığı bilinmektedir. Romalılar döneminde Ankara, en parlak ve ünlü dönemlerinden birini geçirmiştir.

Osmanlı Dönemi

Bizans İmparatorluğu yönetimine geçen kent, 1073 yılında Selçuklu Sultanı Alparslan tarafından Türklerin eline geçmiş ve 1143'te Selçuklu Sultanı I.Mesut ve 1169 yılında da II. Kılıçarslan tarafından yönetilmiştir. Ankara bu tarihten Osmanlılar tarafından Anadolu'nun siyasal birliğinin kurulmasına kadar geçen süre içerisinde, Türk Beylikleri, Bizans ve Moğol egemenliklerinde yerleşim yeri olarak karışık bir dönem geçirmiştir (2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, 2007). Orhan Gazi zamanında 1354'te Osmanlı topraklarına katılan Ankara, 1402 Ankara Savaşı sonrası birçok kez el değiştirmiş İlhanlıların, Eretna Beyliği'nin, Ahilerin egemenliğinden sonra 1413 yılında kesin olarak Osmanlı egemenliğine girmiştir **(**Altındağ Belediyesi, 2018**).**

Ankara tarihte ilk olarak, Altındağ bölgesinde kurulmuştur. Ankara'nın tarihi kent merkezi ise Altındağ'dan ibarettir. Geçmişi tarihi paleolitik çağlara kadar uzansa da, Ankara Kalesi'nin tarihiyle özdeştir (Altındağ Kaymakamlığı,2018).

Cumhuriyet Dönemi

Altındağ Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yıllarında küçük bir Anadolu kasabası iken başkent oluşu ile birlikte, hızlı bir kentleşme sürecine girmesine paralel olarak kentin ticari yaşamı da gelişim göstermiştir. İlk zamanlarda Ulus ve çevresi hem Altındağ'ın hem tüm Ankara'nın ticaret ve yönetim merkezi iken, son yıllarda kentin Çankaya yönünde gelişmesi nedeniyle, ticari işlevler de Kızılay ve çevresinde yoğunlaşmaya başlamıştır. 27 Aralık 1919'da Atatürk'ün Ankara'ya gelişi ve 13 Ekim 1923'de yeni Cumhuriyetin başkenti olarak Ankara'nın kabul edilmesi kentin bugünkü gelişimi için önemli bir başlangıç olmuştur (Kurt, 2006; Nurakova, 2010).

İlk yerleşim merkezi olmaya başladığı yıllardan itibaren Ankara, Altındağ bölgesinde kalesi, camileri, hanları, hamamları, evleriyle kale ve civarında kurulmuştur. 1953 yılında Altındağ Ankara ili merkez ilçesi haline gelmiştir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilk TBMM bu ilçe sınırları içerisinde bulunmaktadır (Altındağ Kaymakamlığı, 2018).

Ankara'nın Tarihi Kent Merkezi; Ulus, Kale ve Hamamönü olmak üzere üç bölgeden oluşmaktadır. Bunlardan Hamamönü bölgesi ile Ulus Meydanı ve çevresi Ankara'nın antik kökenlerinden Osmanlı Dönemi'nin sonuna ve Cumhuriyet'in Başkenti olarak yeniden yapılandığı süreçten günümüze geçen sürede, kentin geçirdiği tüm evrelere tanıklık etmiş, kentin toprak altı ve toprak üstü tüm kültürel değerlerini içeren ve çeşitliliği ile öne çıkmaktadır (Madran vd., 2005).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Ankara'nın önemli bir yerleşim merkezi olan Hamamönü, Cumhuriyet sonrasında da önemini yitirmemiştir (Ankara Kalkınma Ajansı Araştırma Projesi Raporu, 2011). Hamamönü adını Oğuz Türkleri'nin Bayındır Boyu beylerinden Karacabey'in yaptırdığı çifte hamamdan alan klasik bir Türk Mahallesi işlevine sahiptir (Çay ve Asılıoğlu, 2012).

Altındağ ilçesinde yer alan Hamamönü Kale'nin güneyinde kalan Talatpaşa Bulvarı, Hacettepe Hastanesi Kampüsü ve Cebeci semti ile çevrilidir (Arslan, 2012). Ankara'da en çok ziyaret edilen yer olan Hamamönü'nde 15. ve 18. yy dönemine ait önemli yapılar ile Cumhuriyet dönemine ait yapılar bulunmaktadır. Kurtuluş mücadelesinin sürdürüldüğü yıllarda, önemli kişilerin oturduğu bir mahalle olan Hamamönü, 1950'li yıllara kadar tipik bir Türk mahallesi olarak işlevlerini devam ettirmiştir. Bu tarihten sonra Ankara'ya yoğun göçlerin başlamasıyla, Altındağ ve Hamamönü bu süreçten, oldukça olumsuz etkilemiş ve yaşanması güç, güvenliksiz, sağlıksız ve kentin orta yerinde kentten ayrı bir bölge haline gelmiştir (Altınışık,2015).

4.2.2 Hamamönü'nün Planlama Açısından Gelişimi

Ankara kenti için bugüne kadar yedi tane plan hazırlanmıştır. Bunlar:

1. Lörcher Planı(1925),
2. Jansen Planı (1928)
3. Uybadin-Yücel Planı,
4. 1990 Nazım Planı,
5. 2015 Planlama Çalışmaları
6. 2025 Ankara Büyükşehir Belediyesi Planı (1996),
7. 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı (2007) (Ercoşkun Yalçıner, 2013).

Kentin ilk planı olan Lörcher Planı 1924 yılında Eski Ankara ve 1925 yılında Yenişehir için hazırlanmıştır. 1928 yılında Ankara Şehremaneti tarafından açılan bir yarışma ve Prof. Herman Jansen birinciliği kazanmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanlığı, 1986). Ancak Jansen planında eski kentin bir kısmı planlanmışsa da Hacıbayram çevresi Hanlar Bölgesi ve Kale içini kapsayan kesimler korumaya yönelik bir "protokol alanı" olarak bırakılmıştır (Fidan, 2007). Cumhuriyet Döneminin ilk kent planlarında eski kenti yeni kente bağlayan güney-kuzey yönündeki Atatürk Bulvarı ve doğu-batı yönünde Talatpaşa Bulvarı kentin omurgası olarak planlanmışsa da kentsel gelişme güneye doğru Çankaya'ya yönünde gelişim göstermiş böylece Talatpaşa Bulvarı güzergâhındaki Hamamönü kaderine terk edilmiştir (Gültekin ve Aslan, 2016).

Hızlı nüfus artışına uyum sağlayamayan Jansen Planı'nın süresi dolmasıyla 1957'de Ankara İmar Planı yarışmasını kazanan Yücel-Uybadin Planı ile Ulus İşhanı yaşama geçirilmiştir. Daha sonra 1968 yılında yürürlüğe giren Bölge Kat Nizamı Planı, Ulus Tarihi Kent Merkezinde bugün etkisini sürdüren yoğunluk ve yapı yüksekliklerin belirlenmesini sağlamıştır. Ulus Tarihi Kent Merkezlerleri olan Talatpaşa Bulvarı ve Ulucanlar Caddesi boyunca yapılan uygulamaların arka kesimlerinde kalan ve geleneksel yapılardan oluşmuş bulunan doku, yüksek bloklar arasında kalmıştır. Diğer kesim olan Kale-Hamamönü ise, 1930'lu yıllardan başlayarak Jansen Planı'nın geliştirdiği pasif koruma yaklaşımıyla Bölge Kat Nizamı Planı'nda da varlığını sürdürmüş olsa da alan protokol sahası olarak ayrılmış ve kat kararı getirilmemiştir (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2010).

Ankara kenti için yapılan kentsel ölçekteki imar ve koruma planları Hamamönü'ndeki dokunun korunmasını sağlayamamıştır. 1990 Ankara Nazım Planı, 2015 yılındaki planlama çalışmaları da bu alana ilişkin yeni kararlar üretmemiştir. Son olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planında (BANİP) Hamamönü'nü de kapsayan Ulus Tarihi Kent Merkezinin tarihi, kültürel dokusu ve geleneksel ticaret yapısıyla uyumlu canlandırma, sağlıklaştırma projelerinin gerçekleştirilmesi ve turizm potansiyelinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır (2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, 2007).

Ankara eski kent dokusu içinde yer alan Hamamönü Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 12.04.1980 tarih ve A-2167 sayılı kararı ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 10.07.1986 tarih ve 2458 sayılı kararı ile kentsel sit ilan alanı olarak ilan edilmiştir (Hüseyin Öztürk, 2007).

Hamamönü bölgesi için ilk olarak elde edilen plan 1986 yılında yarışma yoluyla "Ulus Tarihi Kent Merkezini İyileştirme, Sağlıklaştırma, Koruma, Yenileme Projesi" başlığı altında Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanlığı'nca 1989 yılında onanmış fakat uygulanmamıştır. Daha sonra yarışma yolu ile "Ankara Kalesi Koruma ve Geliştirme İmar Planı" elde edilmiş ancak tamamlanamamıştır (Önen Mimarlık, 2006). 2000 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığınca alana ilişkin "Ankara Eski Kent Dokusu Koruma Planı" yapımı için tekrar bir çalışma başlatmış ve başlayan plan çalışmaları 2004 yılında Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca onaylanmıştır. Altındağ Belediyesi tarafından da onayı yapılan plan sonrasında alanın 5366 sayılı Kanun kapsamında

“yenileme alanı” olarak son planı geçersiz saymıştır. Bu durum ile Hamamönü’nün yıllardır devam eden plansızlık sürecini uzamasına neden olmuştur (Hüseyin Öztürk, 2007).

2004 yılında onaylanan Ankara Eski Kent Dokusunun Korunması-Yaşatılması-Sağlıklaştırılması Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında araştırma alanı “1 nolu Canlandırma Bölgesi” olarak belirlenmiştir (Gültekin ve Aslan, 2016). Altındağ Belediyesi, Hamamönü’ndeki restorasyon çalışmalarını 2007 yılında uygulamaya başlamıştır (Altınışık, 2015). Ankara Eski Kent Dokusunun Planlanması, Sağlıklaştırılması ve Korunması Projesiyle uzun yıllar ihmal edilmiş özgün bir kent dokusunu tarihsel kimliğine uygun olarak Ankara’ya kazandırılması sağlanmıştır. Cephe ve sokak iyileştirmenin yanı sıra eski Ankara Evleri’nin restore edilerek bölgenin yaşanabilir hale gelmesi ve turistik bir çekim merkezi olması amaçlanmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2010).

4.3 Araştırma Alanının Kentsel Mekansal Özellikleri

Araştırma alanı olarak seçilen bölgede başlıca yerleşim dokusu özellikleri, yapılara ilişkin özellikleri ve kentsel açık yeşil alanlara ilişkin özellikleri ortaya konmuştur. Hamamönü bölgesi aşağıda belirtilen dört öneri Kentsel Koridorlar kapsamında incelenmiştir.

I.Sarıkadı Sokak,
II. Mehmet Akif Ersoy Sokak,
III. Dutlu Sokak,
IV. Hamamönü Sokak.

4.3.1 Yerleşim Dokusu Özellikleri

Araştırma alanına ilişkin, ulaşım sistemi, alandaki düğüm noktaları /kavşaklar, alandaki nirengiler/röperler, yerleşimlerde yapı-bahçe-avlu ilişkisi ve alandaki mülkiyet durumu analizleri yapılmıştır.

4.3.1.1 Ulaşım Sistemi

Kuzeyde bulunan Talatpaşa Bulvarı ve güneyde bulunan Dumlupınar Caddesi alana ulaşımı sağlayan en önemli taşıt yollarıdır. Sarıkadı Sokak kuzeyde Talatpaşa Bulvarı'na güneyde Dumlupınar Caddesi'ne, Mehmet Akif Ersoy Sokak ise kuzeyde Talatpaşa Bulvarı'na bağlanarak alanın 1. derece yaya yolunu oluşturmaktadır. Hamamönü Sokak ve Dutlu Sokak ise 2. derece yaya yoludur (Şekil 4.2).

Talatpaşa Bulvarı toplu ulaşım için, belediye otobüsleri ve dolmuşların, kullandıkları güzergah yoludur. Diğer bir ulaşım türü ise alana 200 m uzaklıkta olan Kurtuluş metrosudur. Yaya erişimi ise, kuzeyde Talatpaşa Bulvarı'na bağlanan Mehmet Akif Ersoy Sokak ve Mehmet Akif Ersoy Meydanı'ndan, doğuda Hacettepe Üniversitesi otoparkından, batıda Erzurum Sokak2tan ve güneyde ise Sarıkadı Sokak'tan yapılabilmektedir.

Hamamönü bölgesine araçla ulaşım sağlandığında Erzurum Sokak'tan ulaşılan 80-100 araç kapasiteli bir açık otopark mevcuttur. Bunun dışında Hacettepe Onkoloji Hastanesi ait açık otoparkın yanı sıra ve Talatpaşa Bulvarı'nın sağ şeridi de belediye tarafından ücretlendirilerek otopark olarak kullanıma açılmıştır.

Alanda organik dar sokak yapısı korunmuştur. Sokaklarda kaldırım neredeyse hiç yoktur.

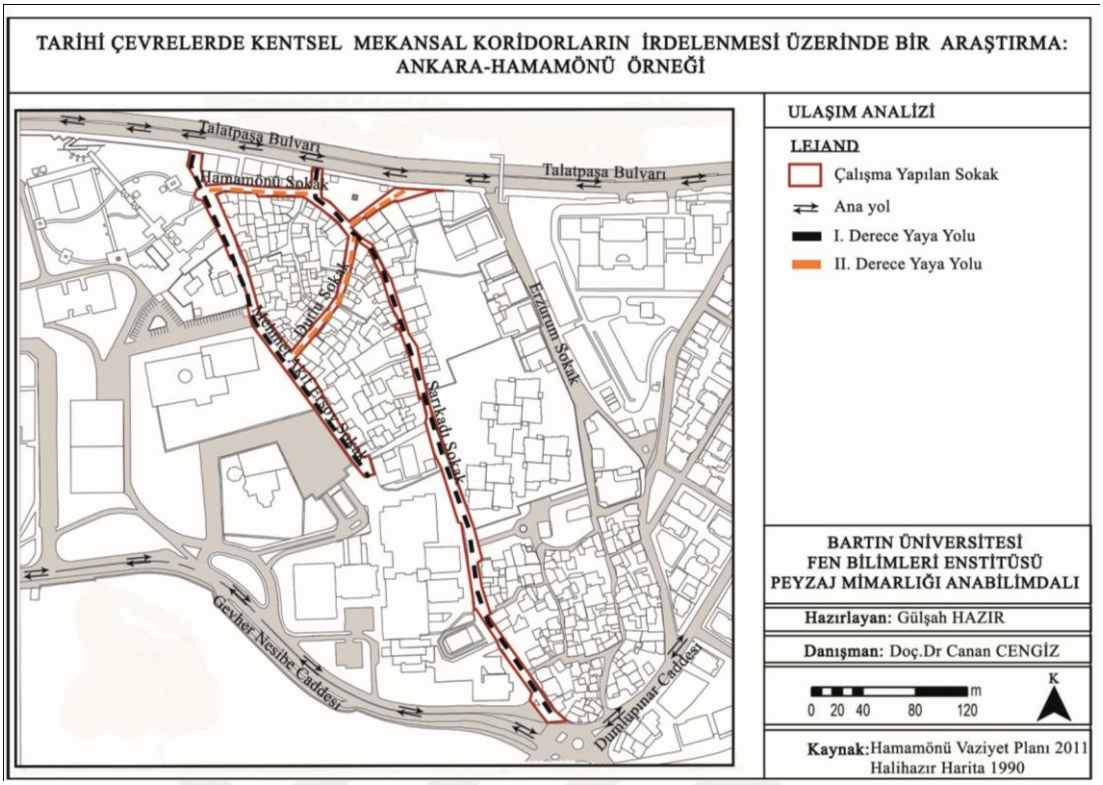

Şekil 4.2: Alana ilişkin ulaşım sistemi analizi.

4.3.1.2 Alandaki Düğüm Noktaları / Kavşaklar

Alanda bulunan Hamamönü Meydanı, oturma, dinlenme ve geçiş amaçlı kullanımının yanı sıra için kullanılan Hamamönü Sokak, Sarıkadı Sokak ve Dutlu Sokak'ın birleştiği düğüm noktası niteliğindedir. Hamamönü Sokak ile çevrili olan meydandaki Mehmet Akif Ersoy heykeli ve merkezinde yer alan saat kulesi, alanı biçimlendiren önemli odak noktalarıdır (Şekil 4.3).

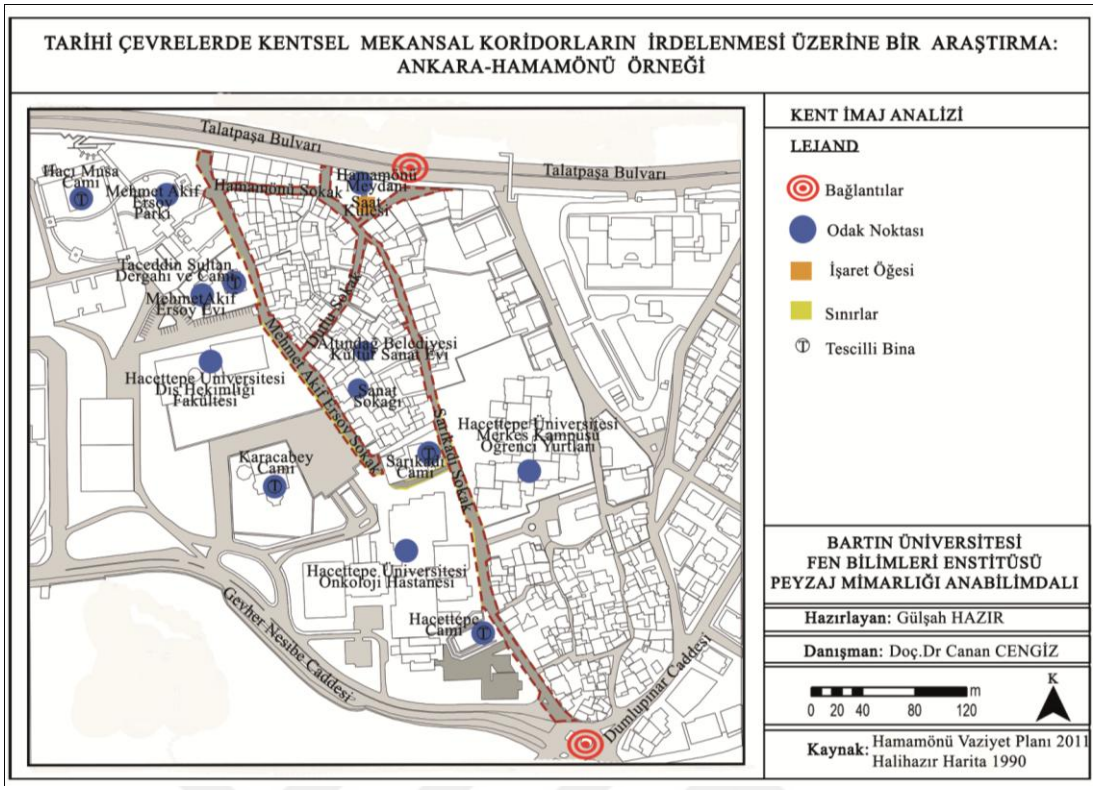

Şekil 4.3: Alana ilişkin kentsel imaj analizi.

4.3.1.3 Alandaki Nirengiler / Röperler

Araştırma alanı Lynch'in (2011)'in ortaya koyduğu kent imajı bileşenlerine göre değerlendirilmiştir. Kentsel imaj analizinde, Sarıkadı Sokak, Mehmet Akif Ersoy Sokak, Dutlu Sokak ve Hamamönü Sokak yaya bölgelerini, duvarlar ise sınırları oluşturmaktadır. Sarıkadı Sokakta bulunan; Sarıkadı Cami, Hacettepe Cami, Hacettepe Onkoloji Hastanesi ve Hacettepe Merkez Kampüsü Öğrenci yurtları Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan; Karacabey Cami, Hacı Musa Cami, Hacettepe Diş Hekimliği Fakültesi, Sanat Sokağı yapısı, Tacettin Sultan Dergahı ve Cami, Mehmet Akif Ersoy Evi, Hacı Musa Cami ve Mehmet Akif Ersoy Parkı, Dutlu Sokakta bulunan; Altındağ Belediyesi Kültür Sanat Evi ve Hamamönü Sokakta bulunan; Hamamönü Meydanı odak noktası işlevi görmektedir. Talatpaşa Bulvarı ve Dumlupınar Caddesi ile ara sokaklar bağlantılardır (Şekil 4.3).

4.3.1.4 Yerleşimlerde Yapı-Bahçe-Avlu İlişkisi

Çalışma alanı kentsel sit alanlarındaki eski kent dokusunun genel karakterini oluşturan organik yerleşim dokusuna sahip Türk Mahallesi özelliği taşımaktadır. Hamamönü evleri

genel olarak Ankara'nın tarihi yapı özelliklerine sahip taşlık, sofa ve odalardan oluşan bölümleri içermektedir. Ankara evleri genel olarak avlu girişlidir. Çoğu yapılarda yol ile bağlantılı olarak direk giriş olsa da, bazı örneklerde bir avlu ya da bahçe aracığı ile yapılara ulaşılabilmektedir (Arslan,2012).

Hamamönü'ndeki konutlarda da avlu hem servis mekânı hem de konutta esas yaşam mekânı olarak kullanılmaktadır. Genelde mütevazı ölçeğin dışındaki yapılarda avlular U tipi plan özelliğinde üç çevresi odalarla çevrili olup avlunun bir duvarı sokağa bakmaktadır. L tipi plan özelliğine sahip avluda ise komşu iki kenar odalarla çevrilidir, açıkta kalan duvarların önü ise bahçedir. Daha küçük parsellerde avlunun dörtkenarının odalarla çevrildiği tiplere de rastlanmak mümkündür. Avlulara sokaktan iki veya tek kanatlı ahşap kapılardan girilmektedir (Arslan,2012).

Alandaki yapılar konut işlevinden çıkıp genellikle ticaret amaçlı cafe-bistro/restorana dönüşmüş, yapıların avluları, bahçeleri ve terasları da işletme amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca koruma çalışmalarından sonra yapıların yanlarına ticaret amaçlı kullanılmak amacıyla ek alanlar yapıldı görülmektedir.

Alanda düşey sınırlar çoğunlukla cepheler bazen de bahçe duvarları oluşturmaktadır. İç avlulu/iç bahçeli evlerin yaygın olduğu yerleşim semasında/düzeninde yapı duvarları yol sınırını çizmektedir (Şekil 4.4-Şekil 4.5).

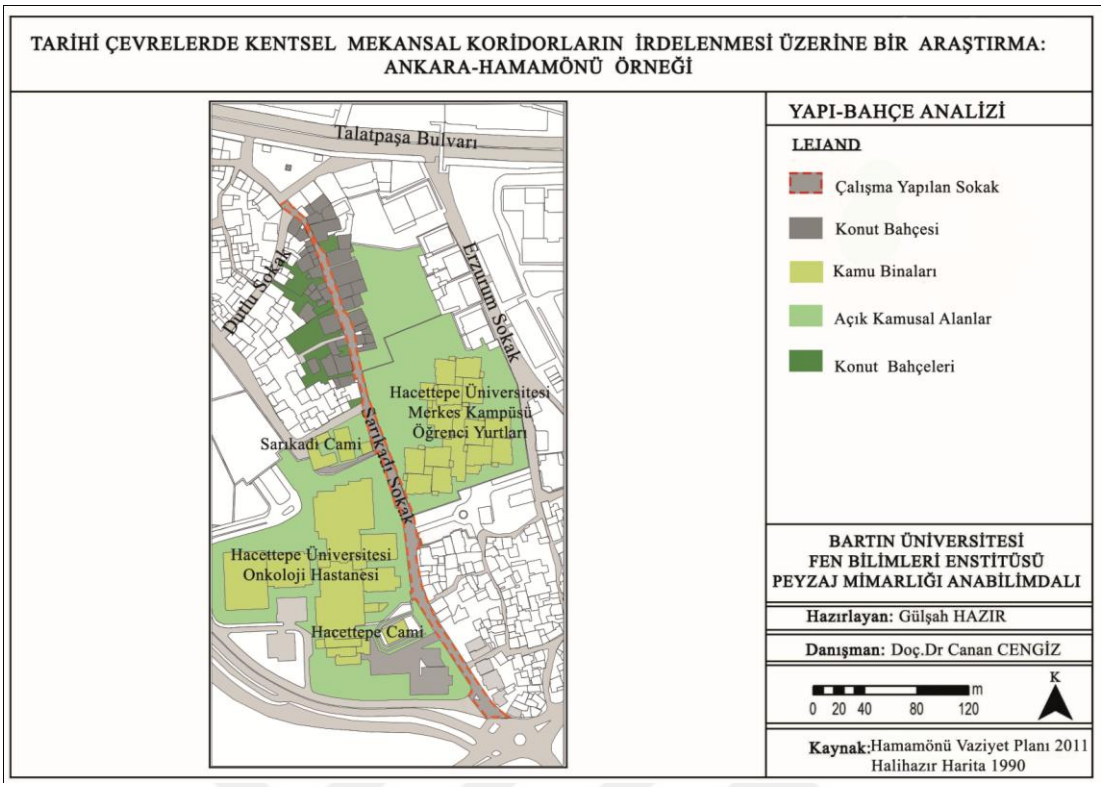

Şekil 4.4: Sarıkadı Sokağı yapı-bahçe analizi.

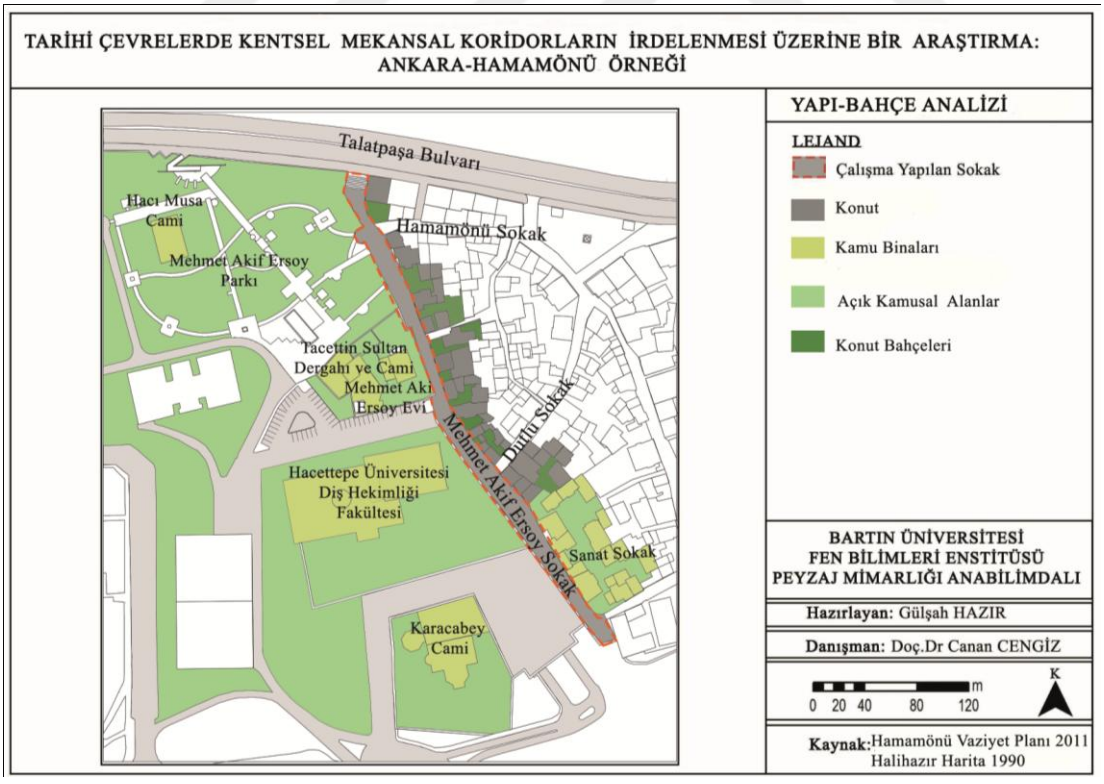

Şekil 4.5: Mehmet Akif Ersoy Sokağı yapı-bahçe analizi.

Mehmet Akif Ersoy Sokaktan girişi olan Sanat Sokağı'nda 22 yapı bulunmaktadır. Bu yapılar zemin kat kullanım işlevleri, resim, ebru, çini, seramik gibi sanat atölyeleri ve sergi salonu ve sanat evi şeklindedir. Evlerin dikdörtgen şeklinde yerleştiği mekanın ortası ise meydan olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6: Mehmet Akif Ersoy Sokağından girişi olan Sanat Sokağı'na ilişkin fotoğraf (Orijinal, 2018).

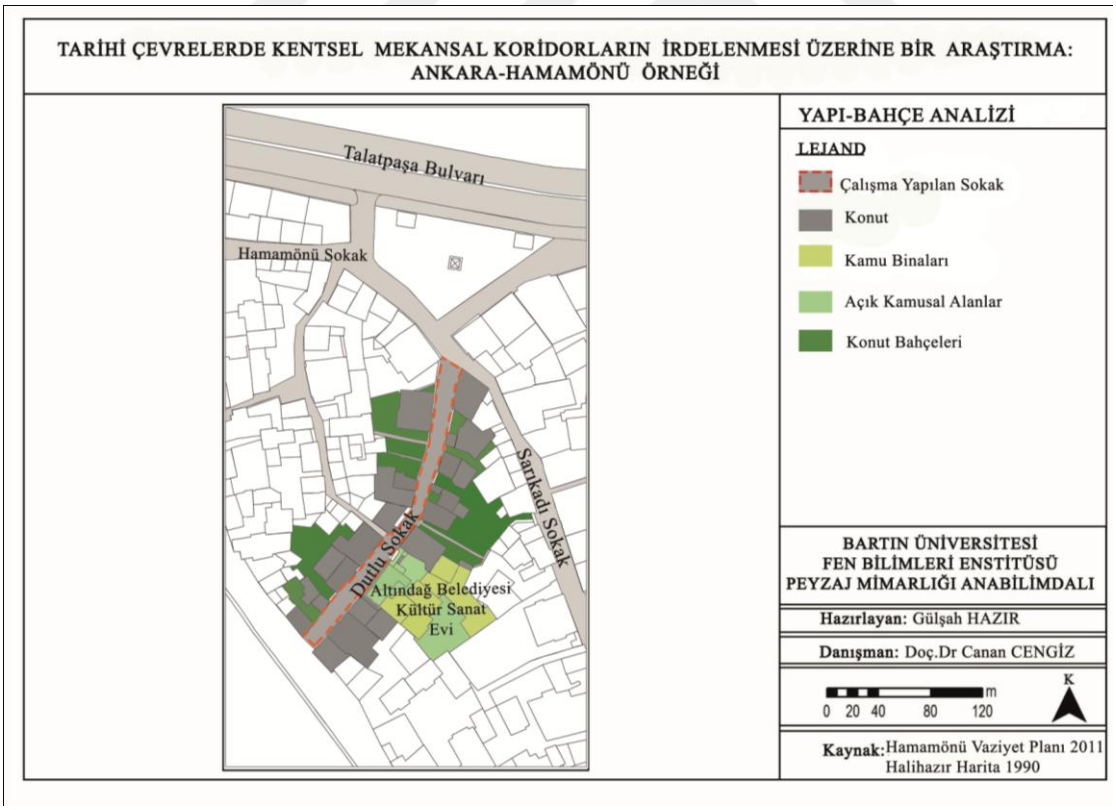

Şekil 4.7: Dutlu Sokağı yapı-bahçe analizi.

Dutlu Sokakta bulunan Kültür Sanat Merkezi, sergi, sunum, toplantı ve açık hava sinemasını içeren bir yapıdır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8: Kültür Sanat Evi'nin avlusundan görünüm (Orijinal, 2018).

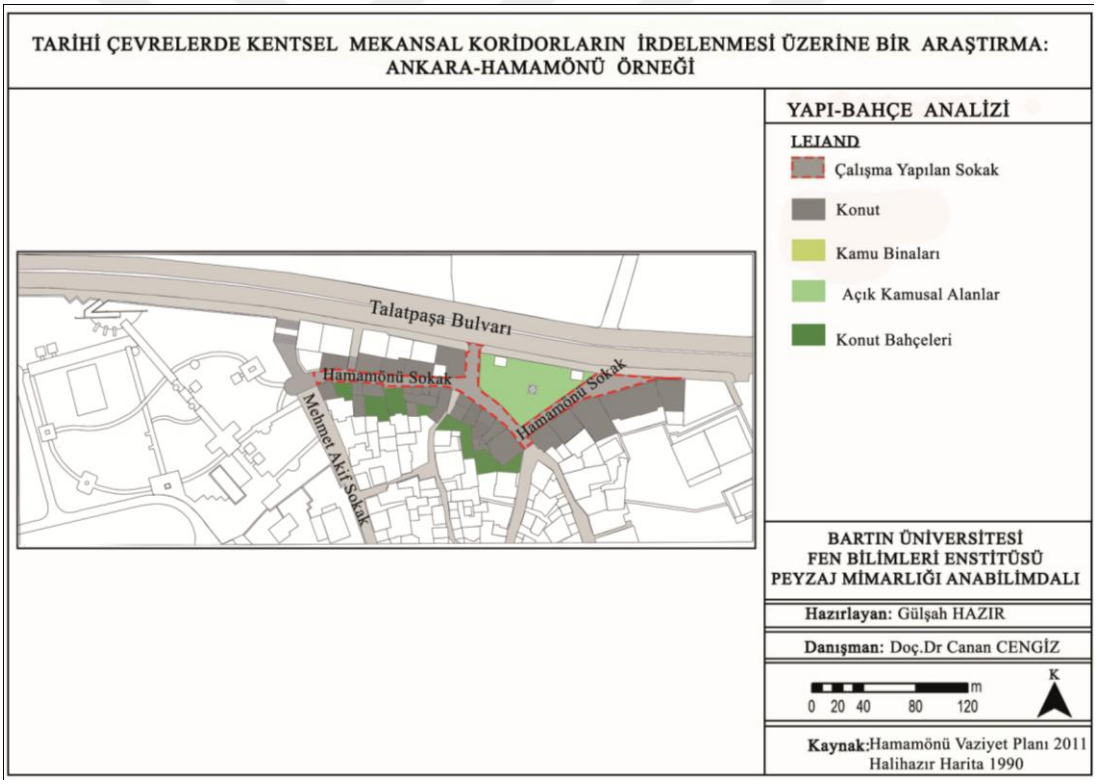

Şekil 4.9: Hamamönü Sokağı yapı-bahçe analizi.

4.3.1.5 Alandaki Mülkiyet Durumu

Sarıkadı Sokakta özel mülkiyet alanları %79,2'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu %10,4'lük oran ile Hacettepe Üniversitesi (Hacettepe Üniversitesine ait öğrenci yurtları,

Hacettepe Onkoloji Hastanesi, Mehmet Akif Ersoy Edebiyat Müzesi ve Umut evi), 5,2'lik oranla Altındağ Belediyesi (El ürünleri pazarı ve Gıda pazarı) ve % 5,2'lik oran la Vakıflar Genel Müdürlüğü (Sarıkadı Cami ve Hacettepe Cami) takip etmektedir (Şekil 4.10).

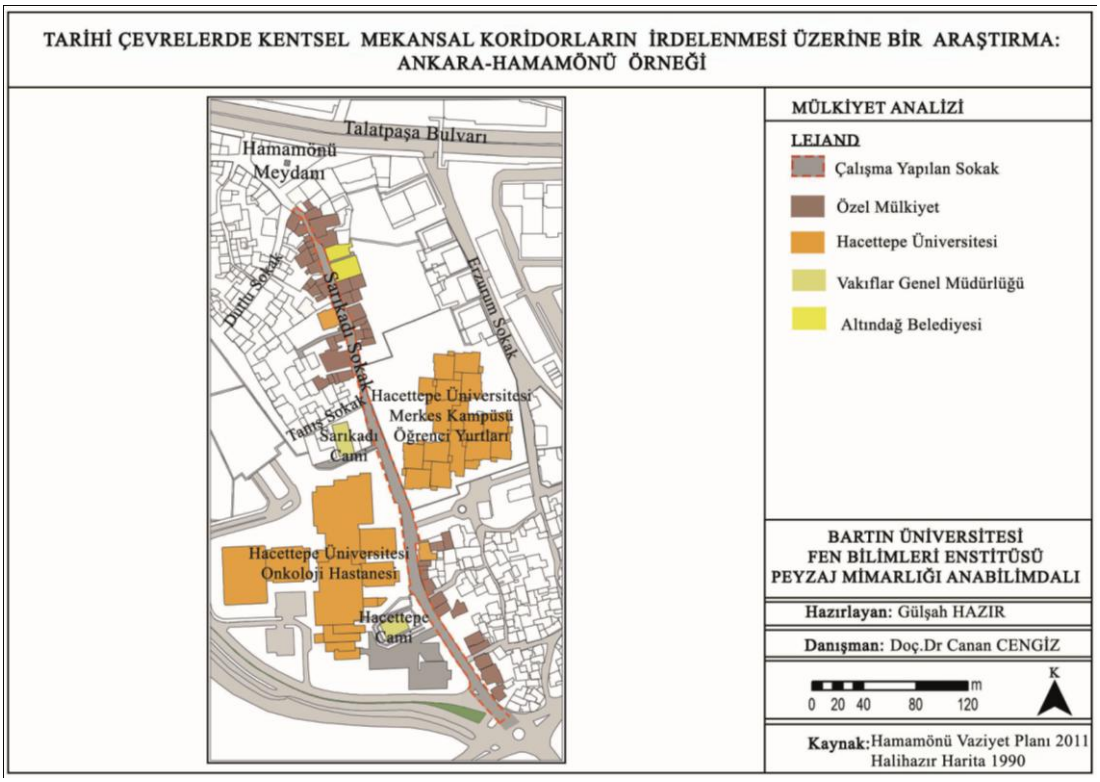

Şekil 4.10: Sarıkadı Sokağı'na ait mülkiyet analizi.

Mehmet Akif Ersoy Sokak'ta özel mülkiyet alanları %68,5'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Alanda %21,0'lik oranla Vakıflar Genel Müdürlüğü (Hacı Musa Cami, Tacettin Sultan Dergahı ve Cami, Mehmet Akif Ersoy Evi ve Karacabey Cami) almaktadır. Bunu %10,5'lık oranla Hacettepe Üniversitesi (Hacettepe Diş Hekimliği Fakültesi) gelmektedir. Ayrıca sokakta bulunan Sanat Sokağı mülkiyeti Hacettepe Üniversitesine ait olup Altındağ Belediyesi ve Hacettepe Üniversitesi arasında imzalanan protokol ile kullanımı 10 yıllığına Altındağ Belediyesi'ne verilmiştir (Şekil 4.11).

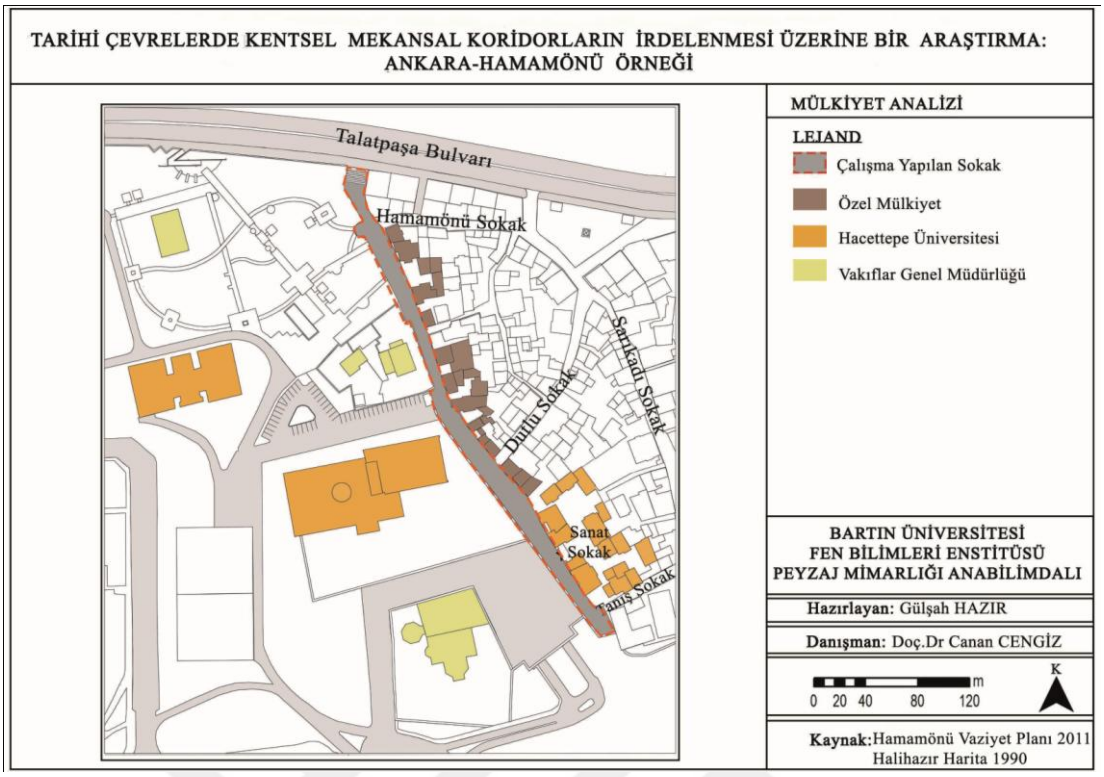

Şekil 4.11: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait mülkiyet analizi.

Dutlu Sokakta özel mülkiyet alanları %92,4'lük oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu %7,6'lik oranla Altındağ Belediyesi (Altındağ Kültür Sanat Evi) takip etmektedir (Şekil 4.12).

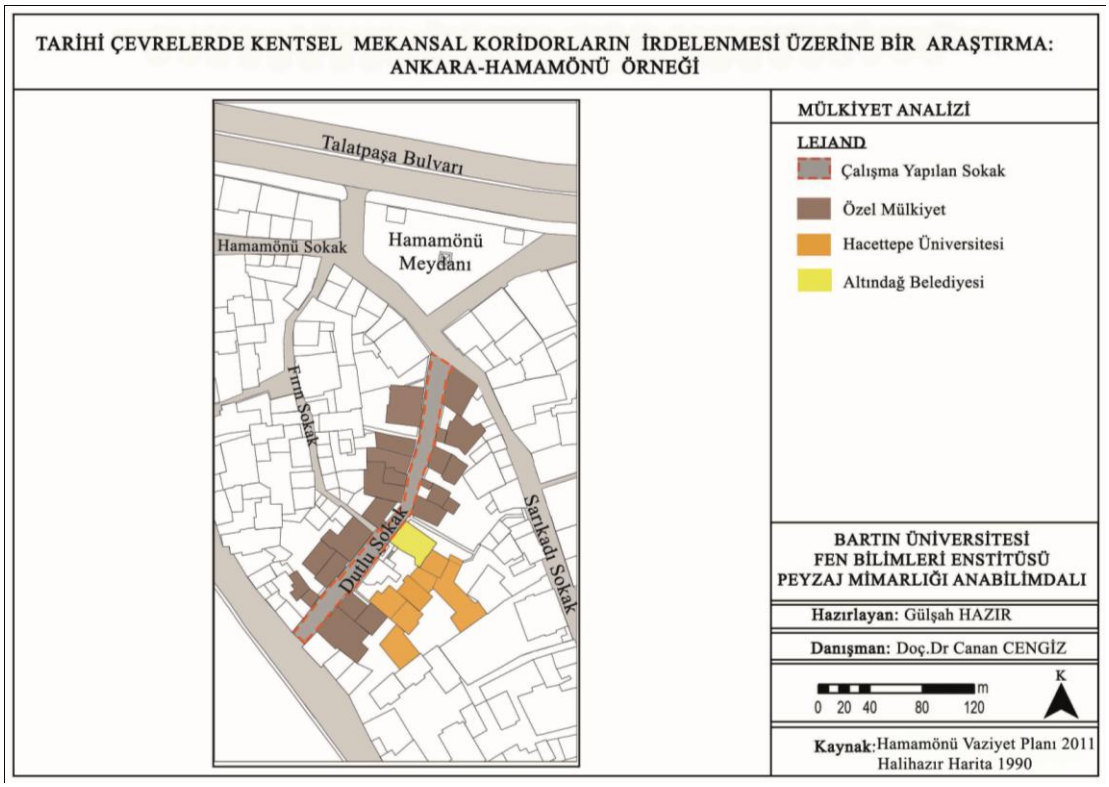

Şekil 4.12: Dutlu Sokağı'na ait mülkiyet analizi.

Hamamönü Sokakta bulunan toplam mülkiyet içerisinde özel mülkiyet %72,2'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Alanda bulunan kamu kurumlarının içinde en çok %16,6'lik oranla Altındağ Belediyesi (Tevfik Bey Konağı, Tarihi Kabakçı Konağı ve Kamil Paşa Konağı), 11,2'lik oranla Hacettepe Üniversitesi gelmektedir (Şekil 4.13).

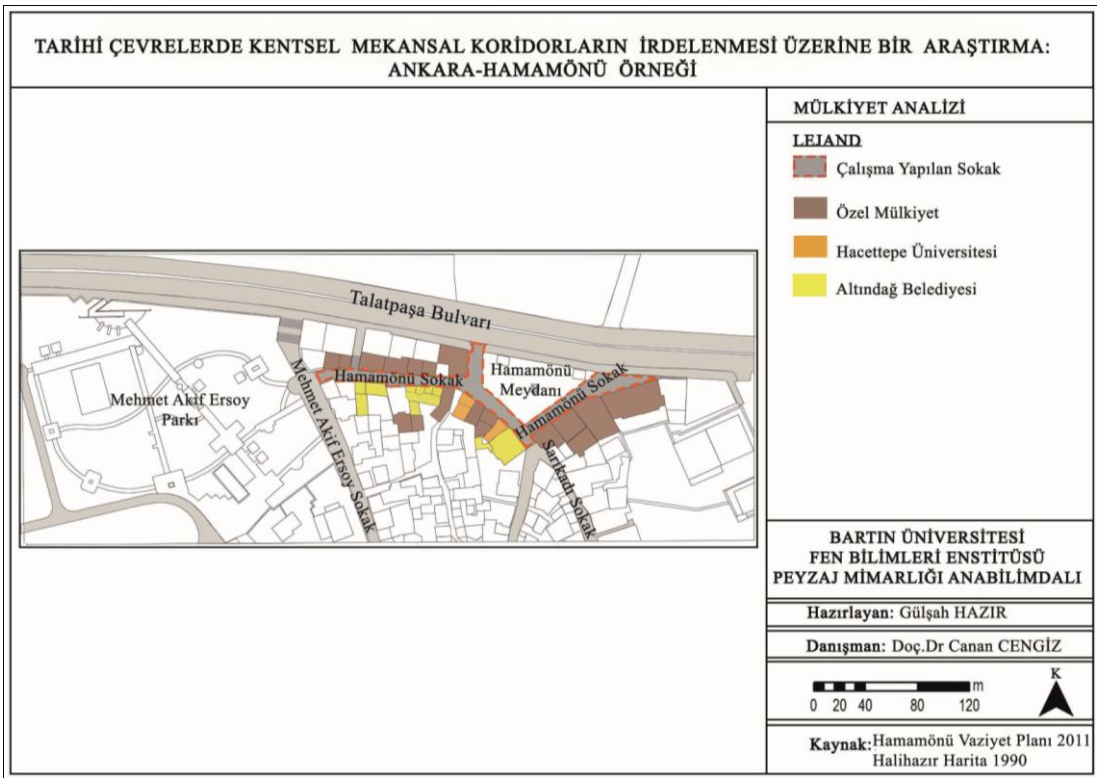

Şekil 4.13: Hamamönü Sokağı'na ait mülkiyet analizi.

4.3.2 Yapılara İlişkin Özellikler

Yapılar çoğunlukla iki veya üç katlıdır. Zemin üstündeki birinci katlar kapalı çıkma ile dışarı taşmıştır. Hamamönü'nde ana sokaklara cephesi olan evler birbirine çok yakın olup, bir çoğuda bitişik nizam durumundadır. Hamamönü'ndeki geleneksel konutlar yapım tekniği açısından hımış tekniğiyle yapılmış konutlardır. Kerpiç ve kerpiç dolgulu ahşap iskelet, taş, ahşap, kerpiç ve ateş tuğlası kullanılmıştır. Evlere avludan girilmektedir. Evlerin mimari düzeni avlu etrafında geliştirilmiştir.

Cephelerde pencere ve kapılar aynı özellikleri göstermektedir. Pencereler 1/2-1/1.5 oranında dikdörtgen, bazen bölmeli (dörtlü veya daha çok), tek ya da iki kanatlıdır. Bazı pencerelerde demir korkuluk vardır. Koruma çalışmalarında yapılarda cephenin özgün

sıvası korunarak, bozulan bölgeler raspalanarak, özgün sıva ile boyanmıştır. Duvarlarda ise bozulan bölgeler özgün malzeme detayıyla tamamlanmıştır. Ancak değiştirilen pencerelerde özgün pencere detayları kaybolmuştur. Tek tip saçak altı ve kat kuşakları ahşaplarının uygulaması özgün karaktere sonradan eklenen elemanlardır.

Sarıkadı Sokakta bulunan yapılar yapım tekniği açısından incelendiğinde ,%39,4'lük oranla hımış yapım tekniği ilk sırada gelmektedir. Bunu %31,5'lik oranla yığma,%13,1'lik oranla betonarme, %10,5'lik oranla ahşap ve %2,7'lik oranla sunta takip etmektedir (Şekil 4.14).

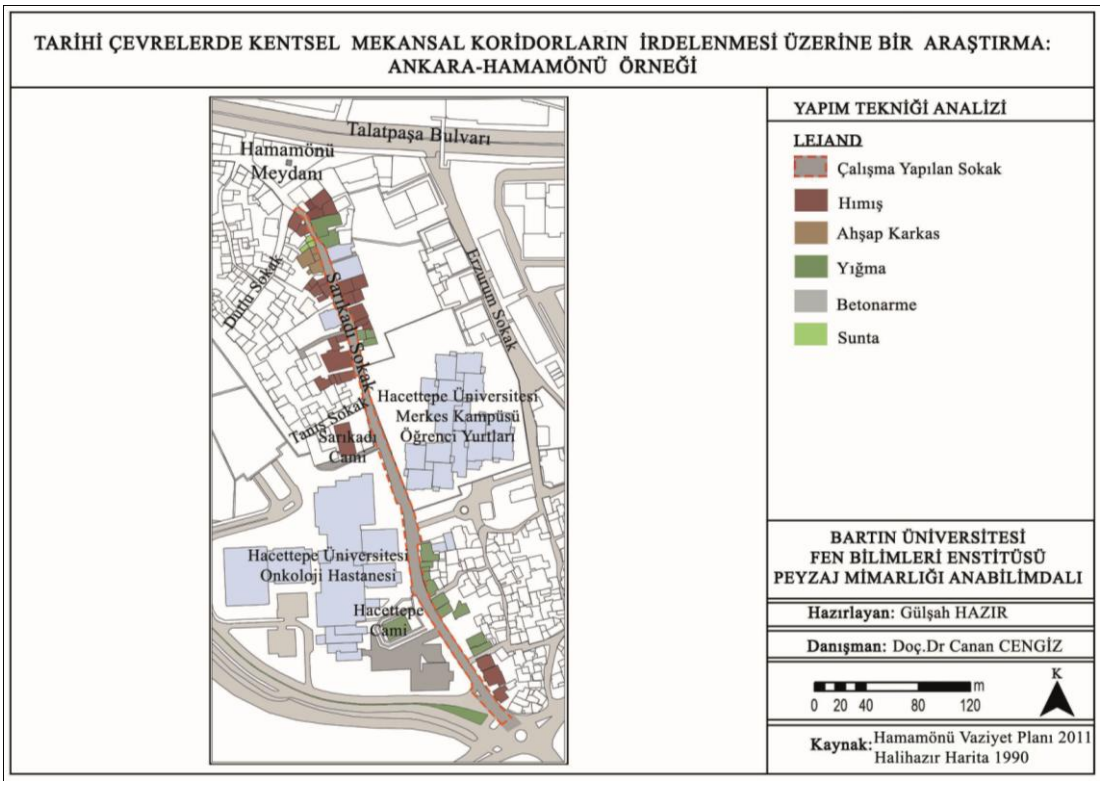

Şekil 4.14: Sarıkadı Sokağı'na ait yapım tekniği analizi

Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan yapılar yapım tekniği açısından incelendiğinde, ilk sırada %36,8'lik oranla hımış yapım tekniği gelmektedir. Bunu %31,8'lik oranla ahşap, %21,0'lik oranla yığma, %5,2'lik oranla tuğla ve %5,2'lik oranla betonarme takip etmektedir (Şekil 4.15).

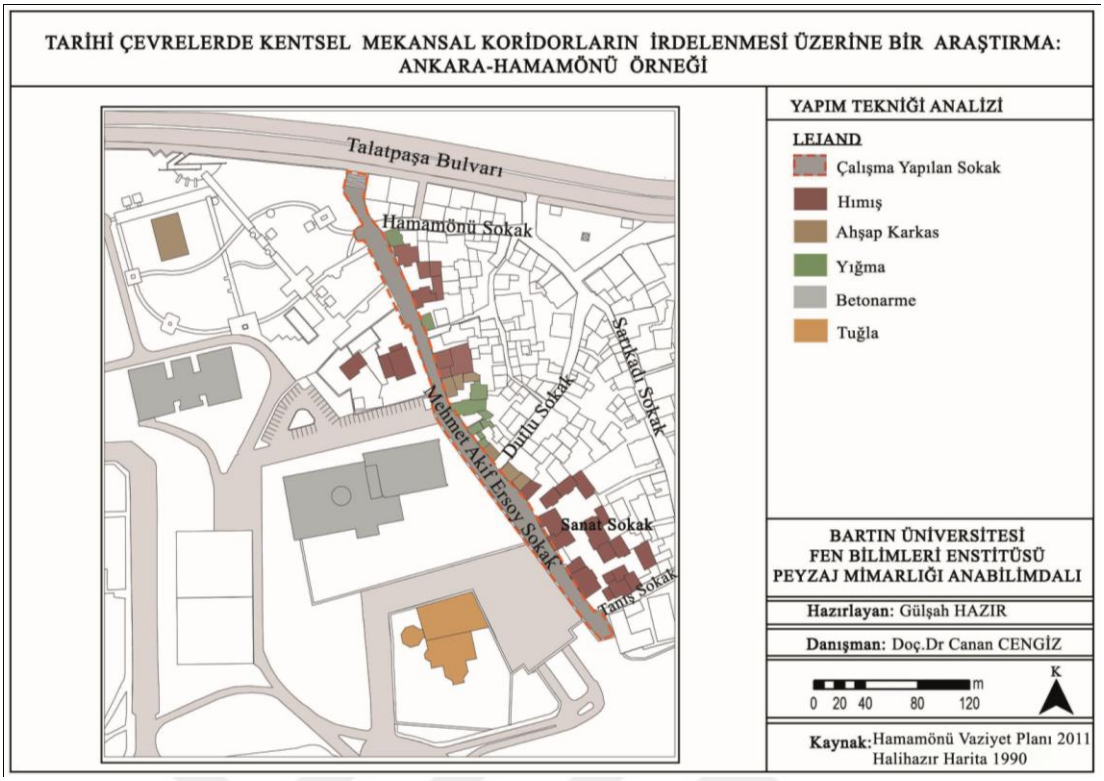

Şekil 4.15: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait yapım tekniği analizi.

Dutlu Sokakta bulunan yapılar yapım tekniği açısından incelendiğinde, ilk sırada %46,4'lük oranla hımış yapım tekniği gelmektedir. Bunu %46,4'lük oranla ahşap, %15,2'lik oranla ise yığma tekniği takip etmektedir (Şekil 4.16).

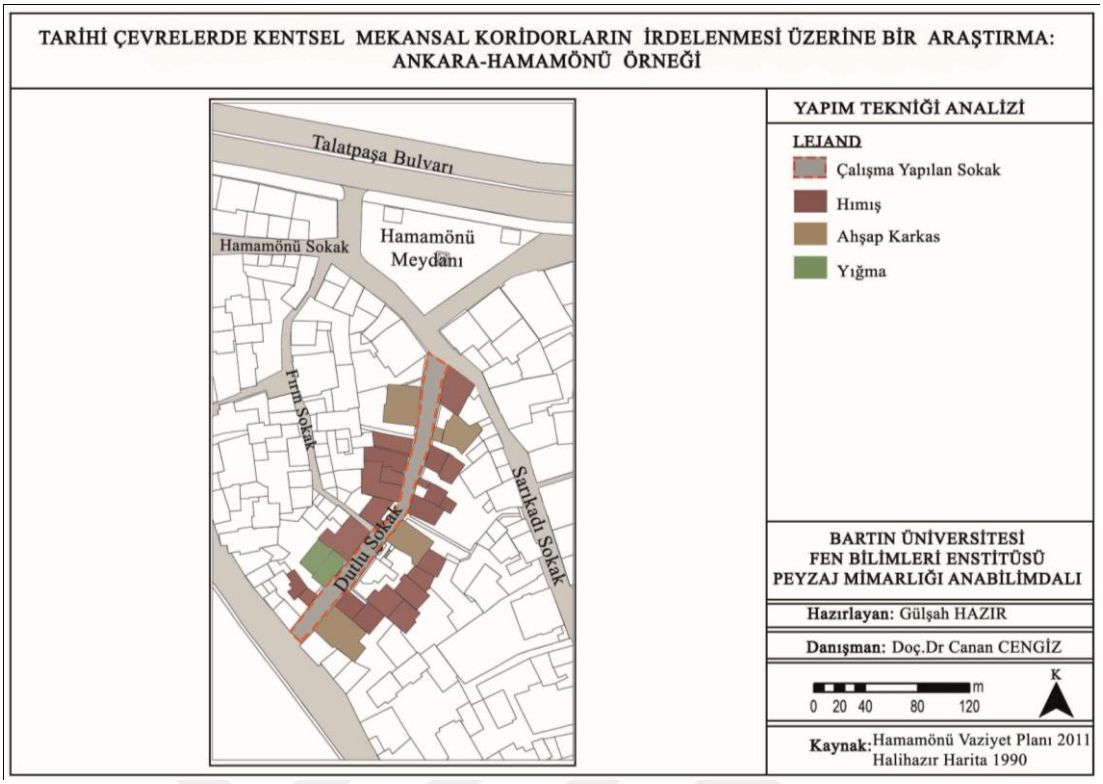

Şekil 4.16: Dutlu Sokağı'na ait yapım tekniği analizi.

Hamamönü Sokakta bulunan yapılar yapım tekniği açısından incelendiğinde, ilk sırada %27,7'lik oranla hımış yapım tekniği ve %27,7 'lik oranla betonarme yapım tekniği gelmektedir. Bunu %22,4'lük oranla ahşap, %11,1'lik oranla yığma ve %11,1'lik oranla karma(yığma+çelik) yapım tekniği takip etmektedir (Şekil 4.17).

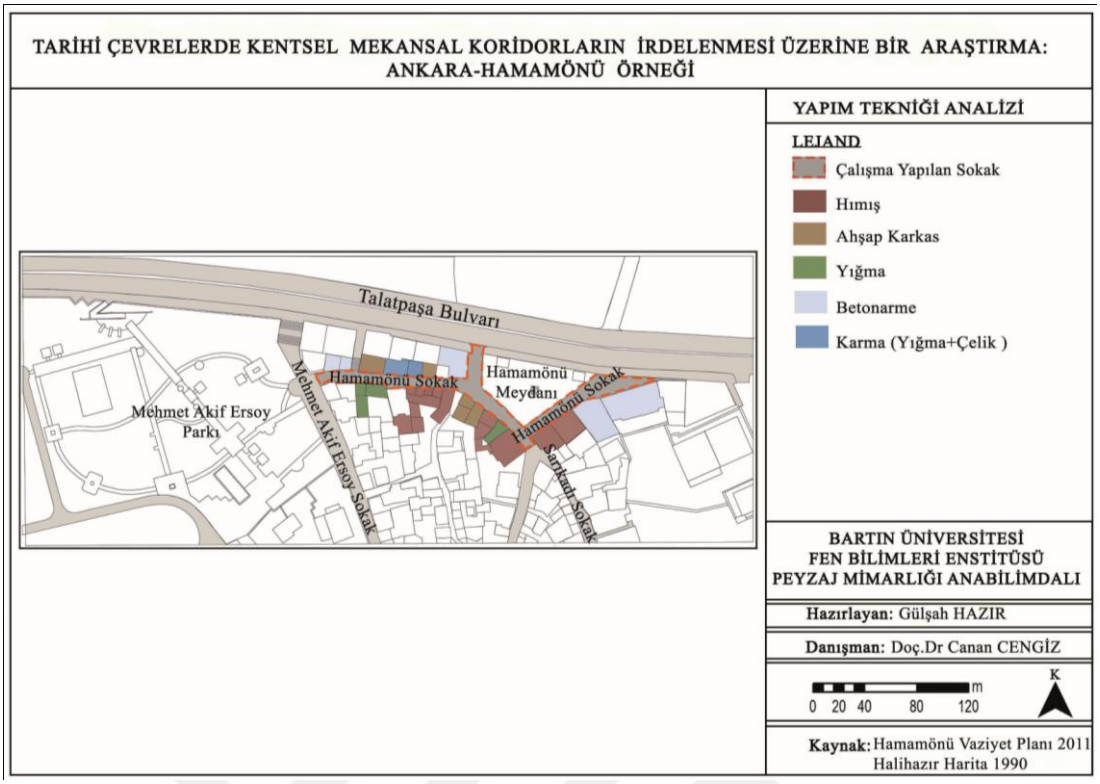

4.17: Hamamönü Sokağı'na ait yapım tekniği analizi.

4.3.2.1 Hamamönü'ndeki Tescilli Kültürel Yapılar

Sarıkadı Sokakta bulunan yapıların tescil durumu incelendiğinde içinde %60,6'lik oranla yapı ilk sırada gelmektedir. Bunu %34,2' lik oranla tescilli yapılar ve %5,2'lik oran ile tescilli anıtsal yapılar (Sarıkadı Cami ve Hacettepe Cami) takip etmektedir (Şekil 4.18).

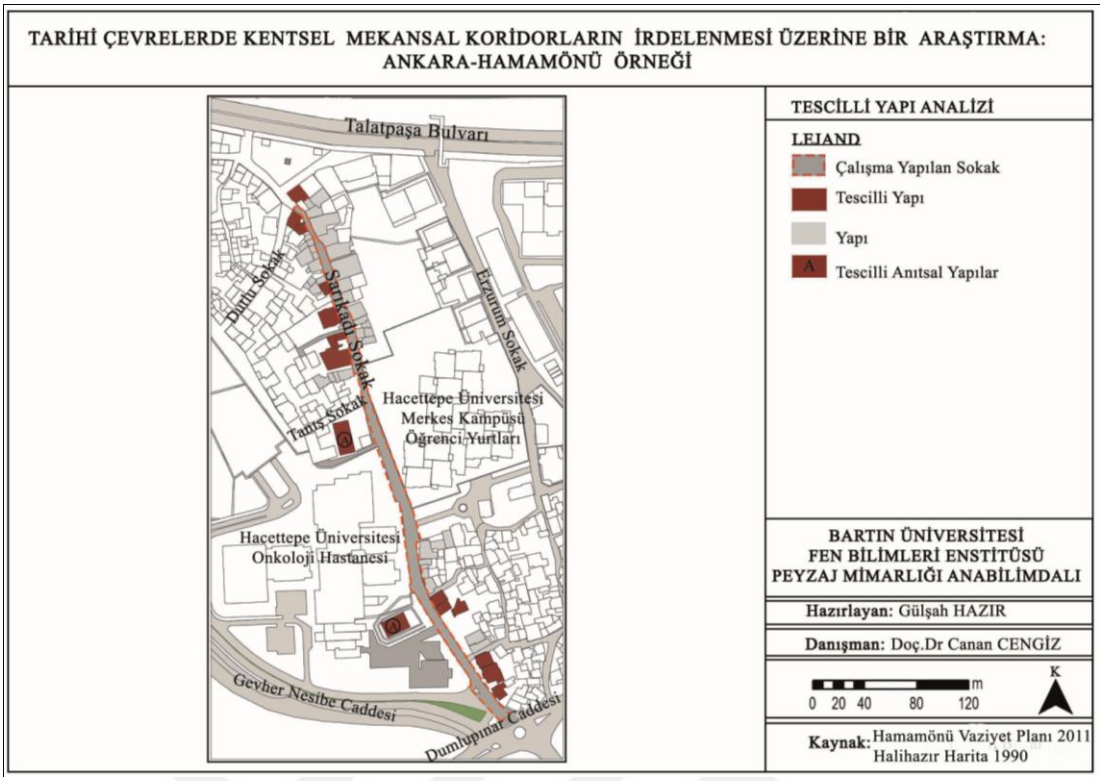

Şekil 4.18: Sarıkadı Sokağı'na ait tescilli yapı analizi.

Mehmet Akif Ersoy Sokakta yapıların tescil durumu incelendiğinde %57,8'lik oranla yapı ilk sırada gelmektedir. Bunu %21,1' lik oranla tescilli yapılar ve %21,1'lik oranla tescilli anıtsal yapılar (Hacı Musa Cami, Taceddin Sultan Dergahı ve Cami, Mehmet Akif Ersoy Evi ve Karacabey Cami) takip etmektedir (Şekil 4.19).

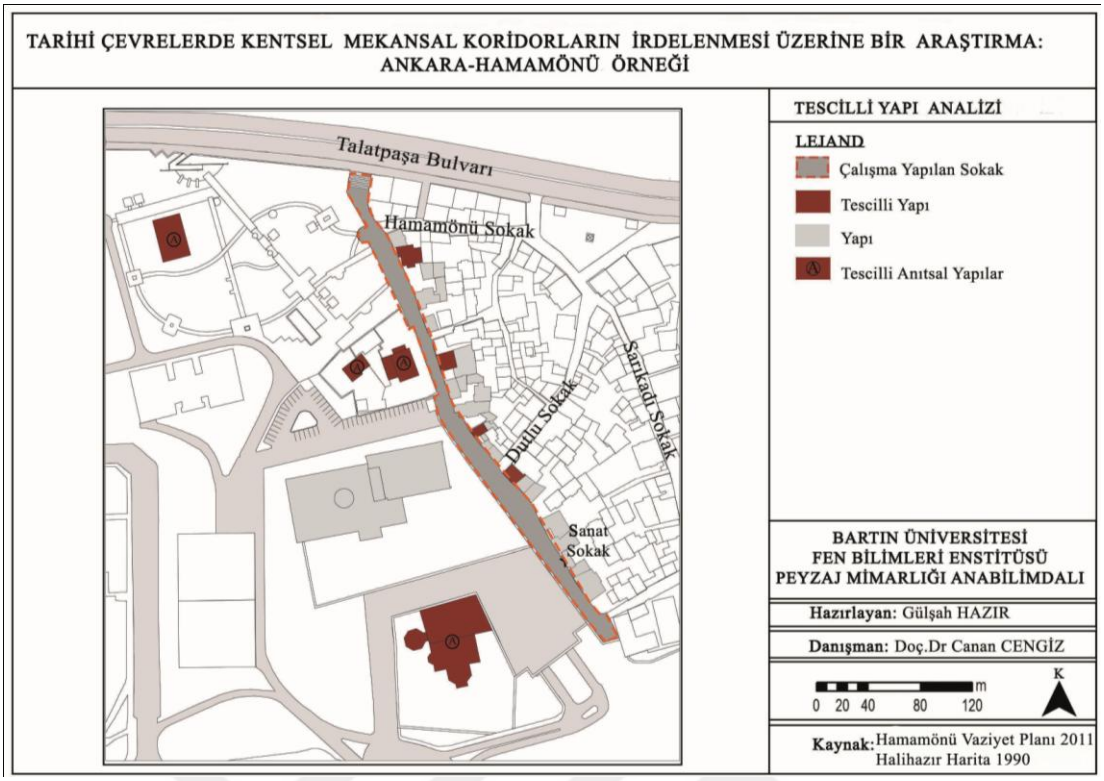

Şekil 4.19: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait tescilli yapı analizi.

Dutlu Sokakta yapıların tescil durumu incelendiğinde %61,6'lik oranla yapı ilk sırada %38,4' lük oranla tescilli yapılar ise ikinci sırada yer almaktadır (Şekil 4.20).

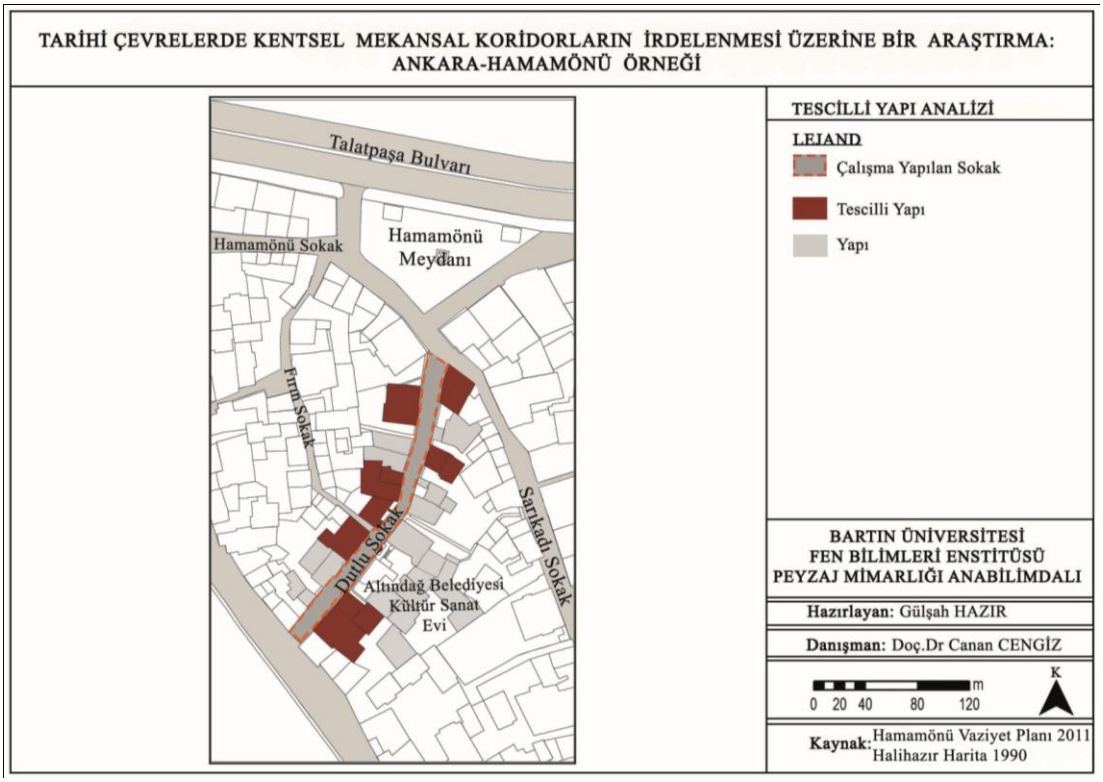

Şekil 1: Dutlu Sokağı'na ait tescilli yapı analizi.

Hamamönü Sokakta yapıların tescil durumuna bakıldığında %77,8'lik oranla yapı ilk sırada gelmektedir. Bunu %22,2' lik oranla tescilli yapılar takip etmektedir. Tarihi Kabakçı Konağı ve Kamil Paşa Konağı alanda tarihi konak özelliğine sahip yapılardır (Şekil 4.21).

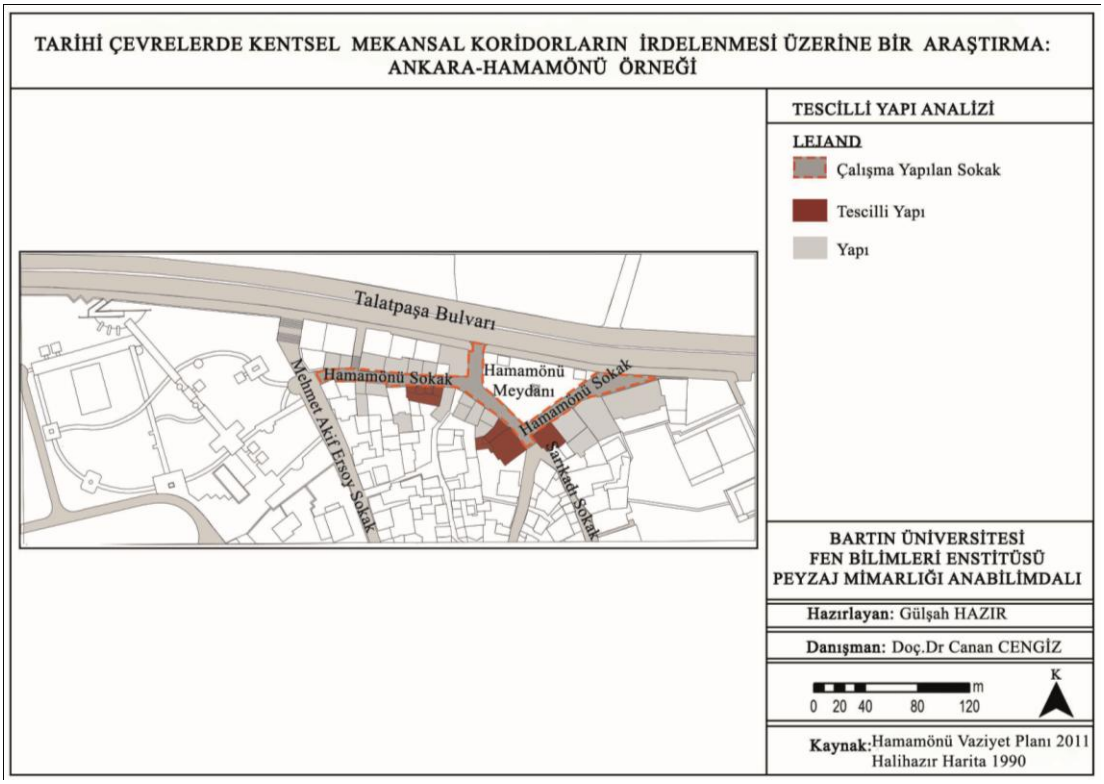

Şekil 4.21: Hamamönü Sokağı'na ait tescilli yapı analizi.

4.3.2.2 Restorasyonu Tamamlanmış Yapılar

Hamamönü'nde yapılan sokak sağlıklaştırma projeleri kapsamında, tescilli ve tescilsiz yapılara restorasyon, rekonstrüksiyon ve yeni yapı çalışmalarını uygulanmıştır.

Sarıkadı Sokakta bulunan yapılar onarım tekniği bakımından incelendiğinde, restorasyon çalışması yapılmış alanlar %84,1'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %16,6'lik oranla rekonstrüksiyon uygulamaları,%5,2'lik oranla onarılmamış yapı ve %2,6'lik oranla ise yeni yapı takip etmektedir (Şekil 4.22).

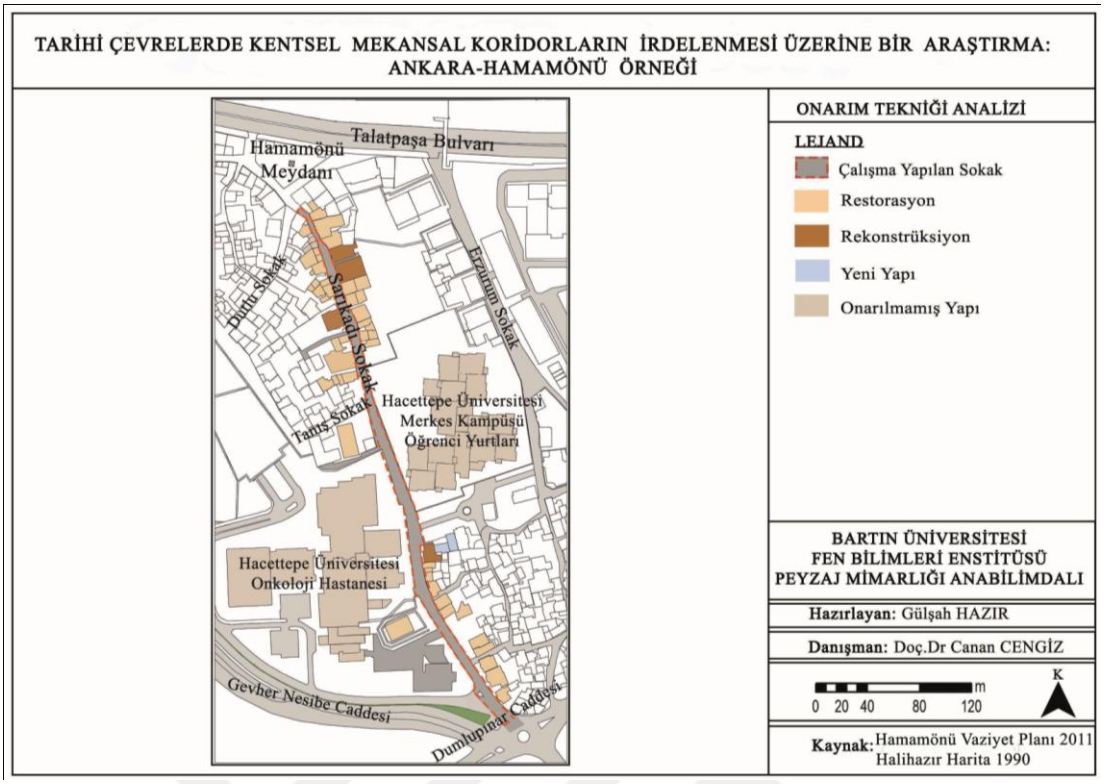

Şekil 4.22: Sarıkadı Sokağı'na ait onarım tekniği analizi.

Şekil 4.23:Sarıkadı Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar (Altındağ Belediyesi,2018).

Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan yapılar onarım tekniği bakımından incelendiğinde, restorasyon uygulamaları %68,6'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %21,2'lik oranla rekonstrüksiyon, %10,6'lik oranla onarılmamış yapı takip etmektedir

Alanda bulunan Sanat Sokağı yapısı 22 yapıda gerçekleştirilen rekonstrüksiyon çalışmasıyla oluşturulmuştur (Şekil 4.24).

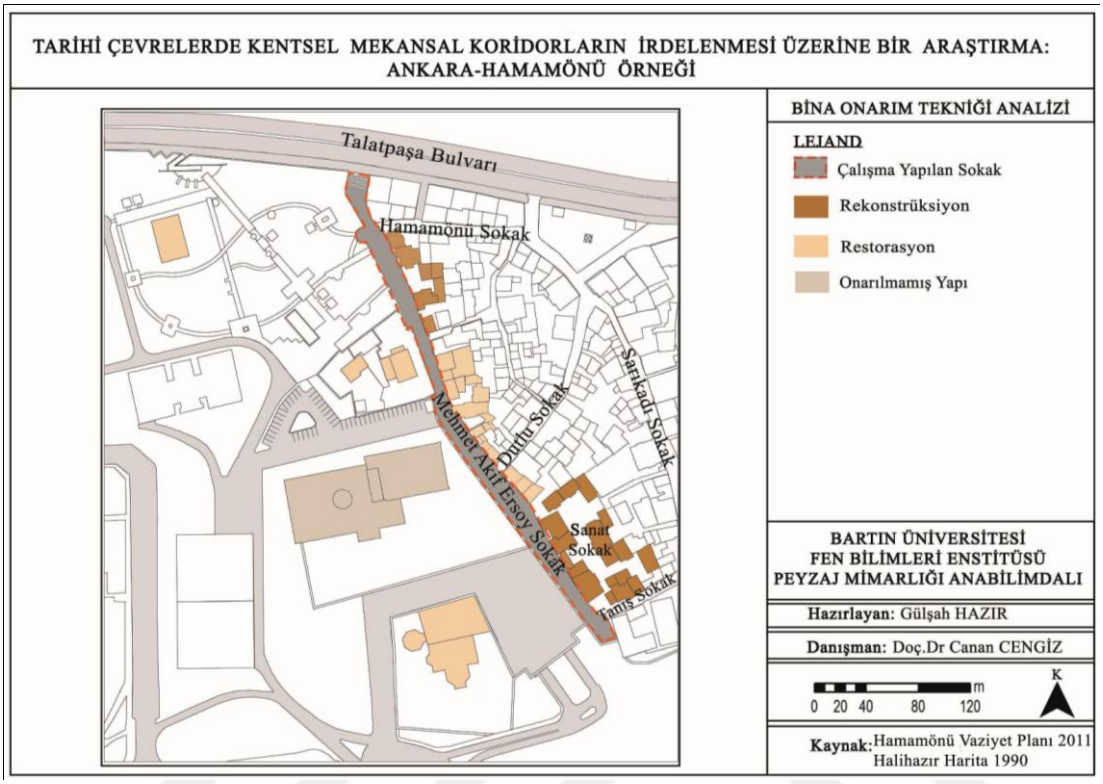

Şekil.4.24 : Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait onarım tekniği analizi.

Şekil 4.25: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar (Altındağ Belediyesi, 2018).

Dutlu Sokakta bulunan yapılar onarım tekniği bakımından incelendiğinde, restorasyon uygulamaları %92,5'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu 5,5'lik oranla rekonstrüksiyon uygulamaları takip etmektedir (Şekil 4.26).

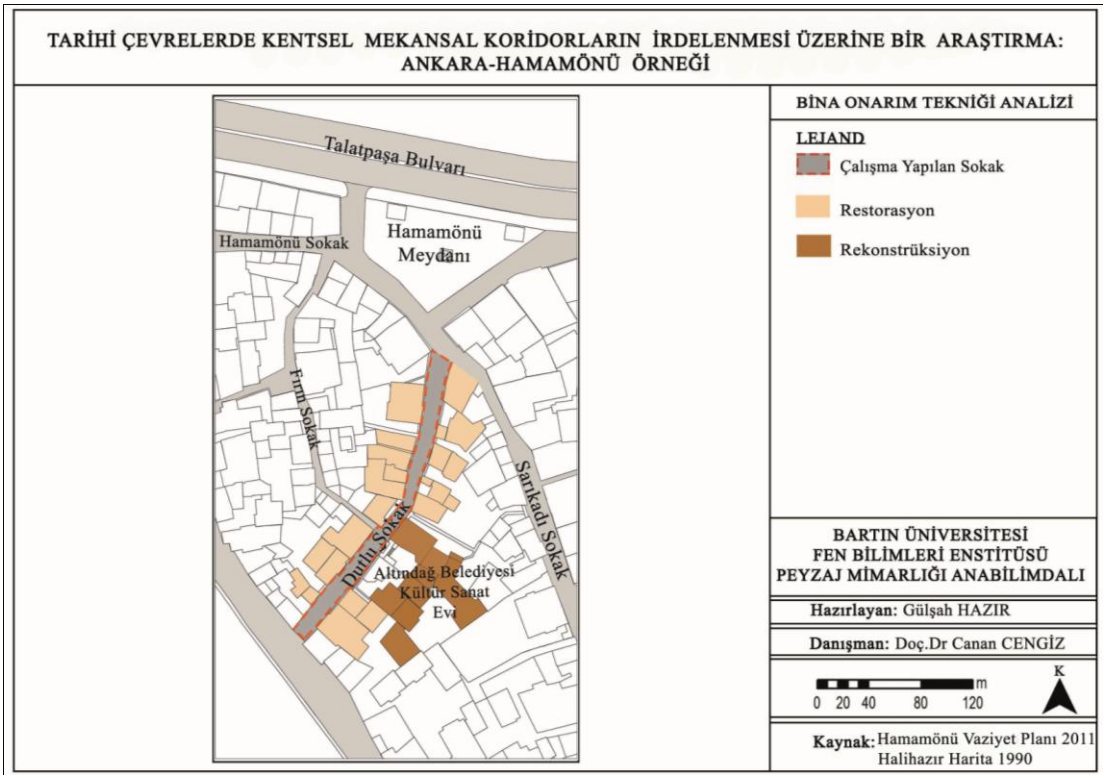

Şekil 4.26: Dutlu Sokağı'na ait onarım tekniği analizi.

Şekil 4.27: Dutlu Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar (Altındağ Belediyesi, 2018).

Hamamönü Sokakta bulunan yapılar onarım tekniği bakımından incelendiğinde, restorasyon uygulamaları %50,0'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla %44,4'lük oranla yeni yapı ve %5,6'lik oranla rekonstrüksiyon uygulamaları takip etmektedir (Şekil 4.28).

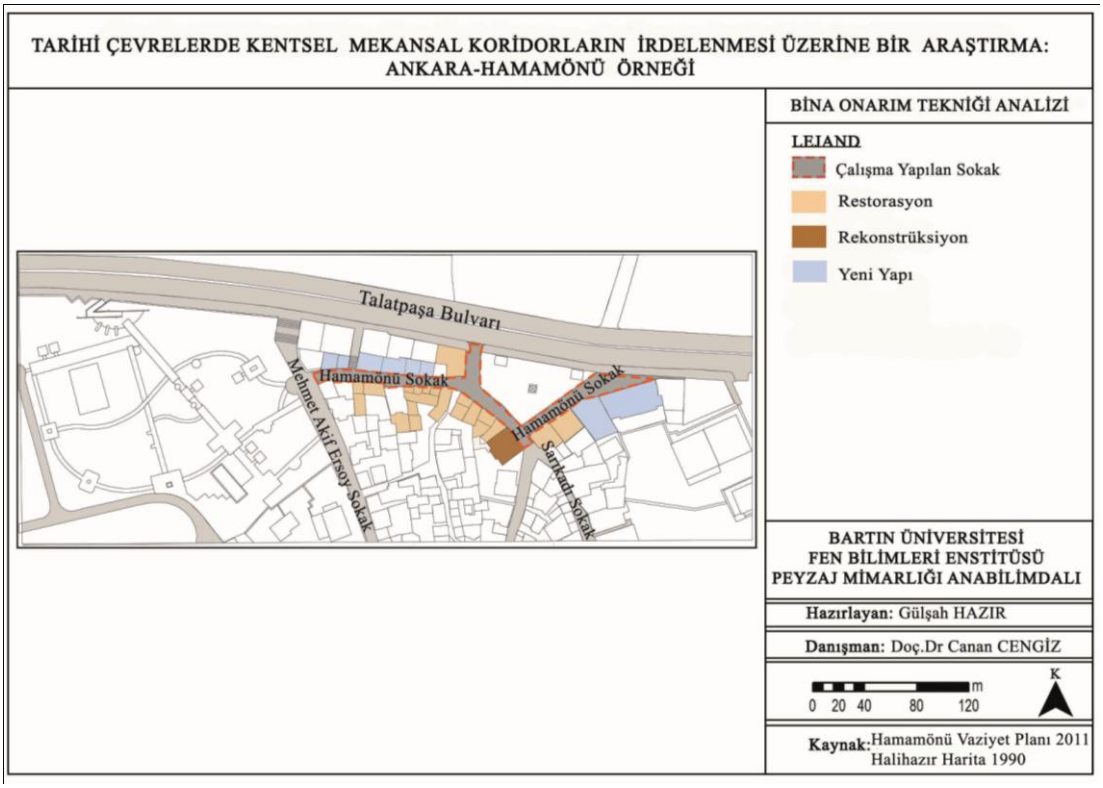

Şekil 4.28: Hamamönü Sokağı'na ait onarım tekniği analizi.

Şekil 29: Hamamönü Sokağı'na ait eski-yeni duruma ilişkin fotoğraflar (Altındağ Belediyesi,2018).

4.3.2.3 Araştırma Alanındaki Yapıların Zemin Kat Kullanımına İlişkin Özellikler

Hamamönü Bölgesindeki sağlıklaştırma ve koruma çalışmalarından sonra konutların işlevlerinde büyük değişiklik olmuştur. Zemin kat kullanımlarının, genellikle ticaret amaçlı dönüştürülmesiyle özgün cepheler tahrip edilmiş, yıpranmış ve eklentilerle bozulmuştur.

Yapılan arazi çalışmaları ile Sarıkadı Sokakta bulunan konutların zemin kat kullanım işlevleri incelendiğinde, ticaret amaçlı kullanımlar %76,5'lik oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu %7,9'lük oranla konut kullanımı takip etmektedir. Bunların dışında %5,2'lik oranla dini yapı (Sarıkadı Cami ve Hacettepe Cami), 5,2'lik oranla kamu binaları, 2,6'lik oranla kültürel yapı (Mehmet Akif Ersoy Edebiyat Müze Kütüphanesi) ve 2,6'lik oranla vakıf (Hacettepe Umut Evi) kullanımları olarak belirlenmiştir (Şekil 4.30).

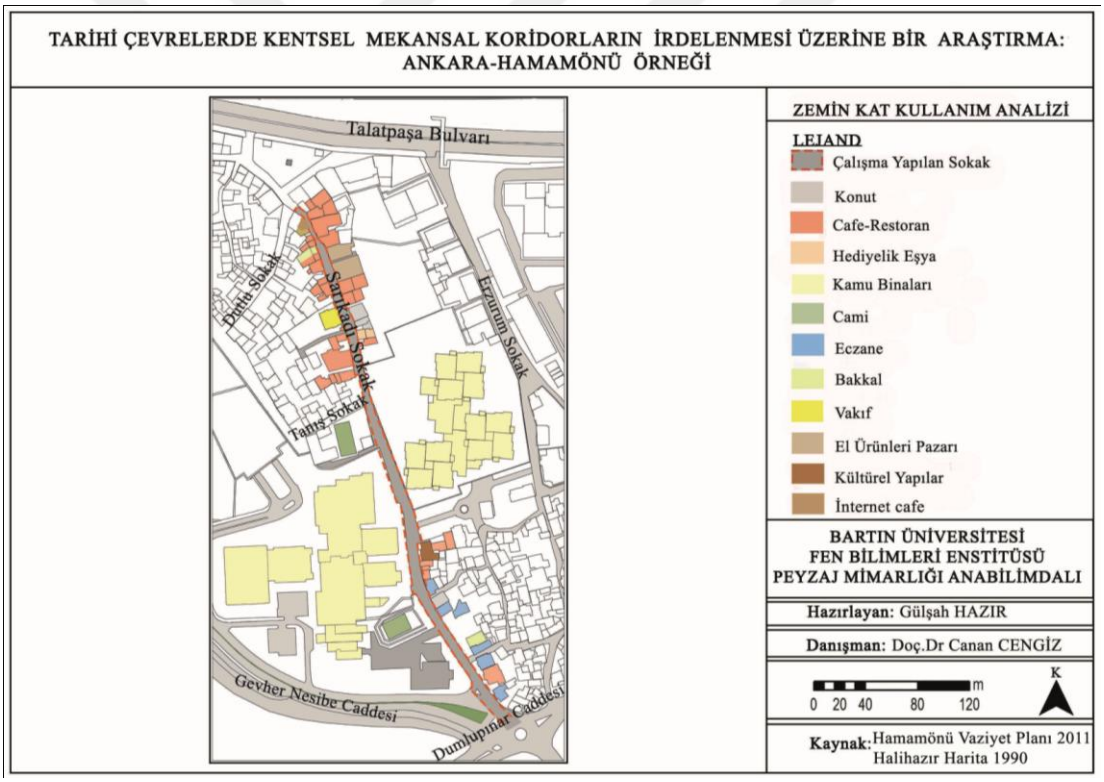

Şekil 4.30: Sarıkadı Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi.

Yapılan arazi çalışmaları ile Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan konutların zemin kat kullanım işlevleri incelendiğinde, ticaret amaçlı kullanımlar %58,2'lik oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu %15,8'lik oranla dini yapı kullanımı takip etmektedir. Bunların dışında %10,4'lük oranla kamu binaları, 5,2'lik oranla konut, 5,2'lik oranla kültürel yapı (Mehmet

Akif Ersoy Evi) ve 5,2'lik oranla kısım tarihi konak (Beynamlızade Konağı) kullanımları belirlenmiştir (Şekil 4.31).

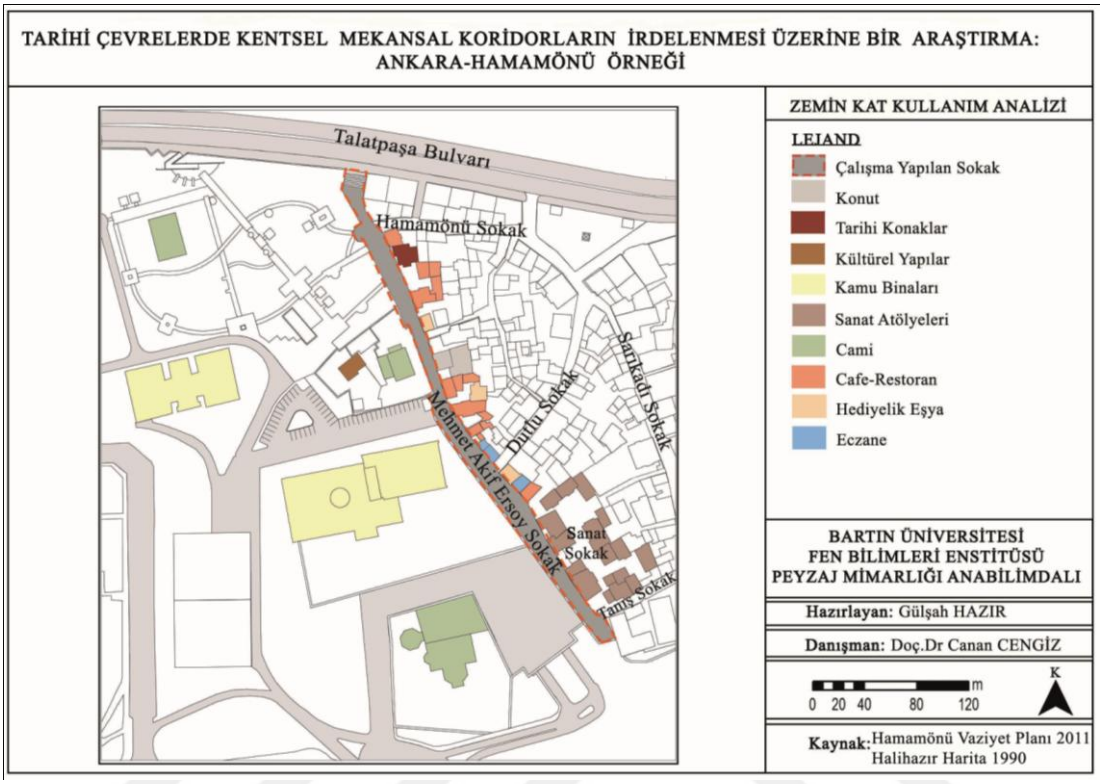

Şekil 4.31: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi.

Yapılan arazi çalışmaları ile Dutlu Sokakta bulunan konutların zemin kat kullanım işlevleri incelendiğinde, ticaret amaçlı kullanımlar %84,8'lik oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu %7,6'lik oranla vakıf kullanımı, %7,6'lik oranla kültürel yapı (Kültür Sanat Evi) kullanımları takip etmektedir (Şekil 4.32).

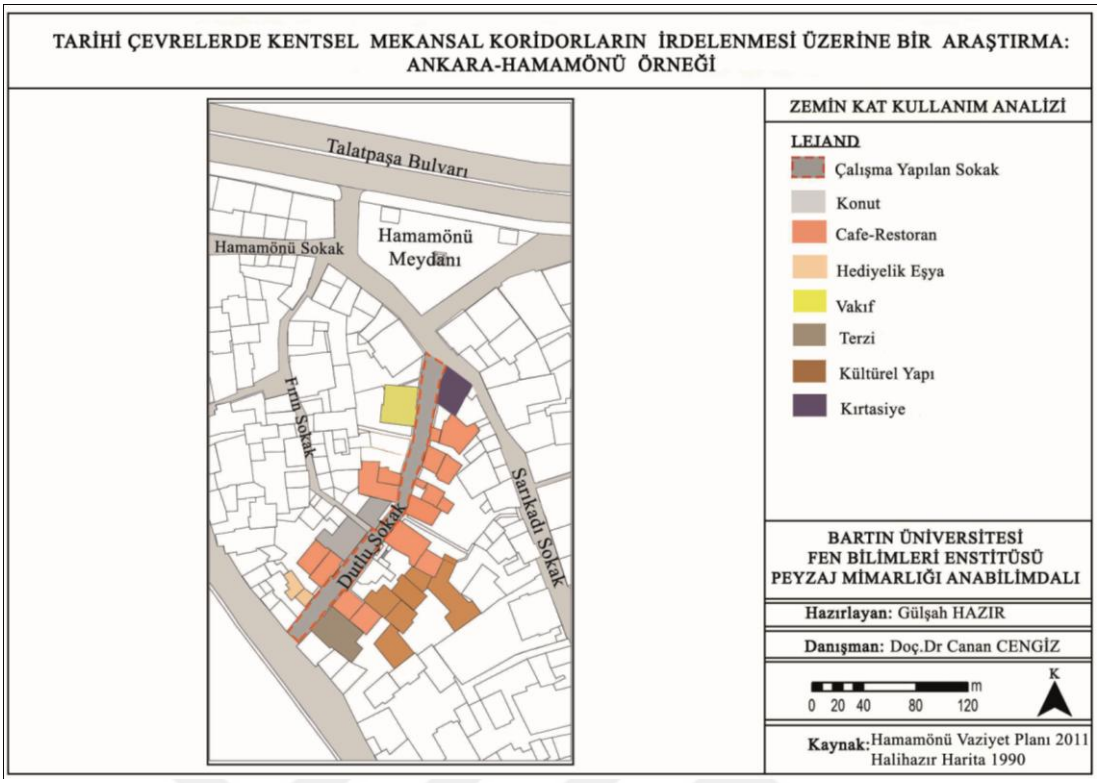

Şekil 4.32: Dutlu Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi.

Yapılan arazi çalışmaları ile Hamamönü Sokakta bulunan konutların zemin kat kullanım işlevleri incelendiğinde, ticaret amaçlı kullanımlar %78,0'lik oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu %11,0'lik oranla kültürel yapı (Tarihi Kabakçı Konağı ve Tevfik Bey Konağı) kullanımı , %10,4'lük oranla kamu binaları, %5,5'lik oranla kültürel yapı ve %5,2'lik oranla ise tarihi konak (kırtasiye-hediyelik eşya-giyim) kullanımları takip etmektedir (Şekil 4.33).

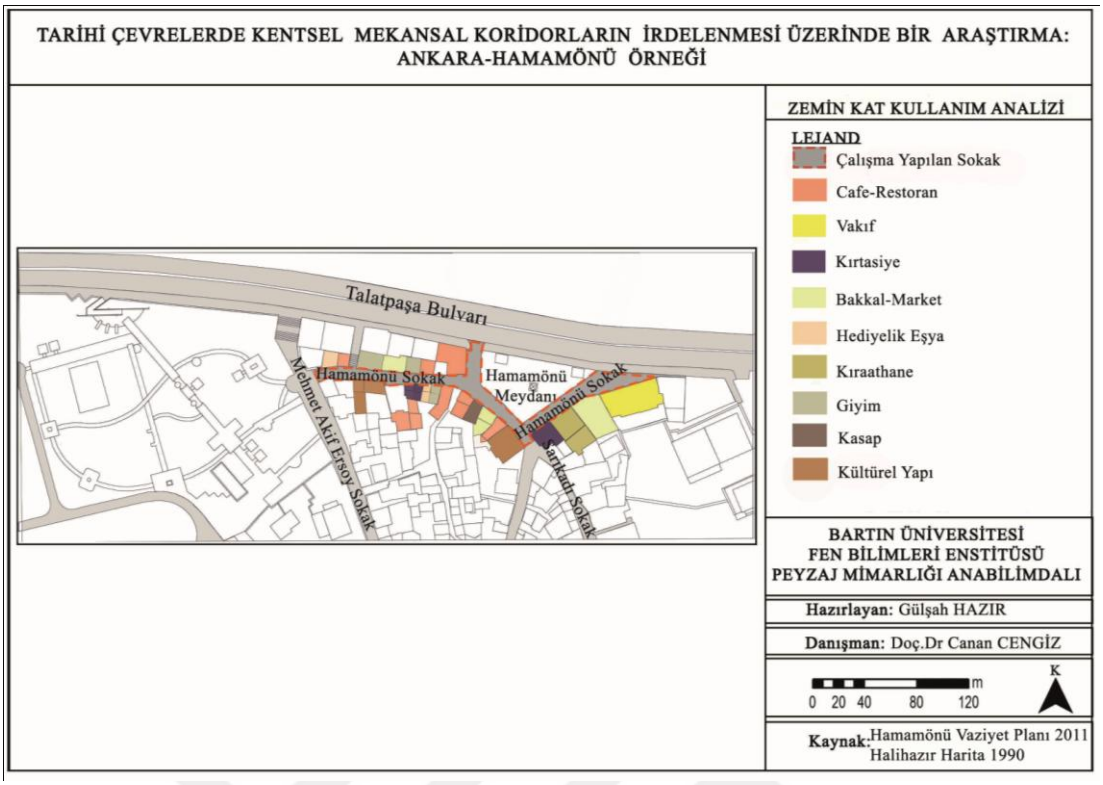

Şekil 4.33: Hamamönü Sokağı'na ait zemin kat kullanım analizi.

4.3.2.4 Kat Adetleri ve Sınırlar/Cephelere İlişkin Özellikler

Çalışma alanında yapıların kat adetleri çoğunlukla bir veya iki katlıdır. Alanda düşey sınırı çoğunlukla cepheler yatay da bahçe duvarları oluşturmaktadır. Kat yükseklikleri ile sokak genislikleri arasında değişen oranlar saptanmaktadır.

Sarıkadı Sokakta bulunan yapılar kat adetleri açısından incelendiğinde,%76'lik oranla 2 katlı binalar ilk sırada gelmektedir. Daha sonra bunu %13,5'lik oranla 3 katlı binalar ve %10,5'lik oranla 1 katlı binalar takip etmektedir (Şekil 4.34).

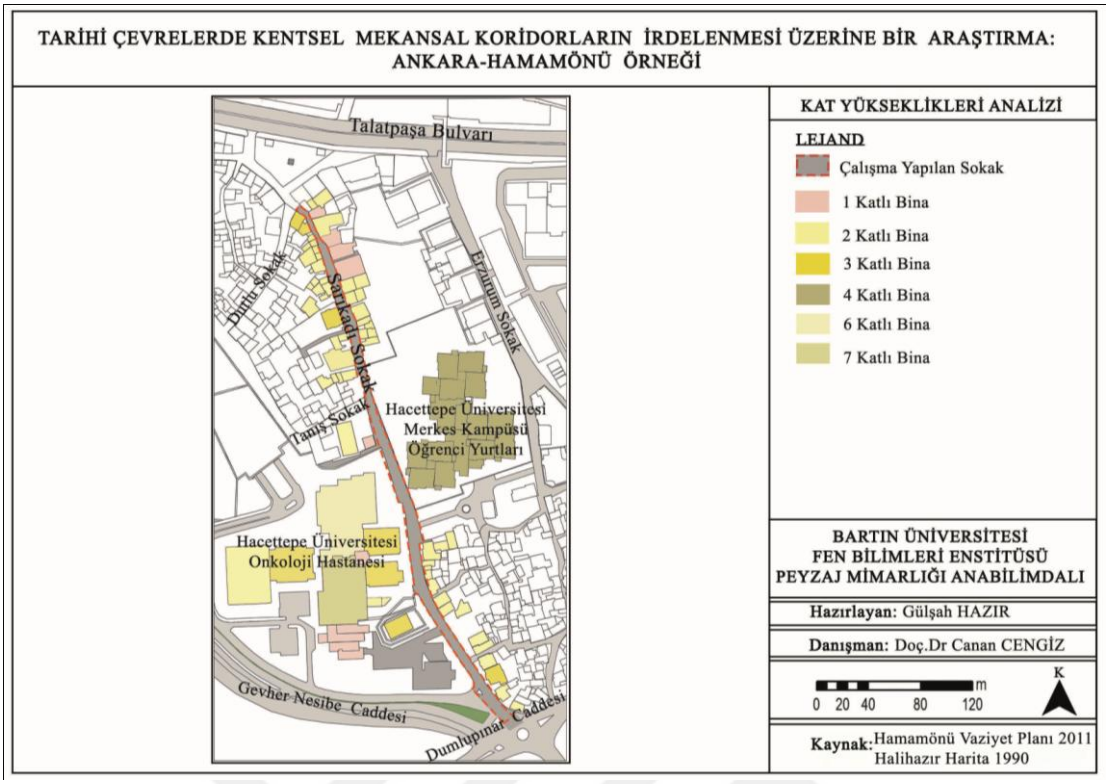

Şekil 4.34: Sarıkadı Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi.

Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan yapılar kat adetleri açısından incelendiğinde, %68,6'lik oranla 2 katlı binalar ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra bunu %15,8'lik oranla 3 katlı binalar,%10,4'lük oranla 1 katlı binalar ve %5,2'lik oranla 9 katlı binalar takip etmektedir. Sanat Sokağı'ndaki 22 yapı 1katlı veya 2 katlıdır (Şekil 4.35).

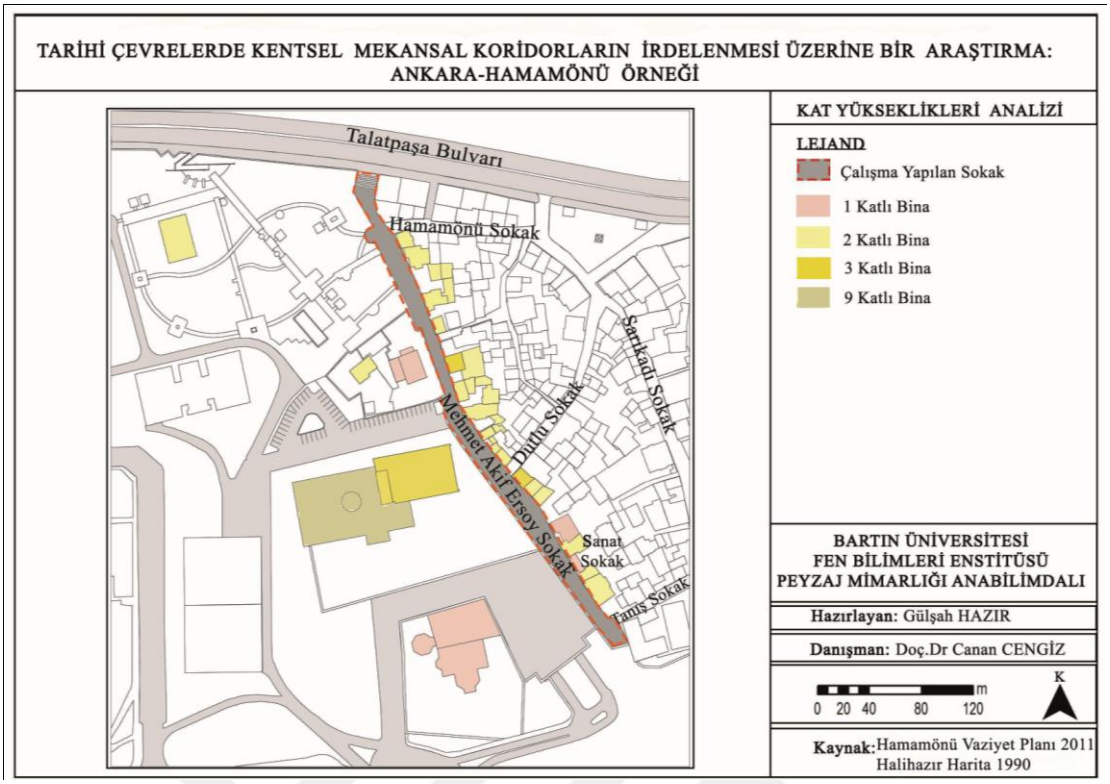

Şekil 4.35: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi.

Dutlu Sokakta bulunan yapılar kat adetleri açısından incelendiğinde, %76,3'lük oranla 2 katlı binalar ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra bunu %23,7'lik oranla 1 katlı binalar takip etmektedir (Şekil 4.36).

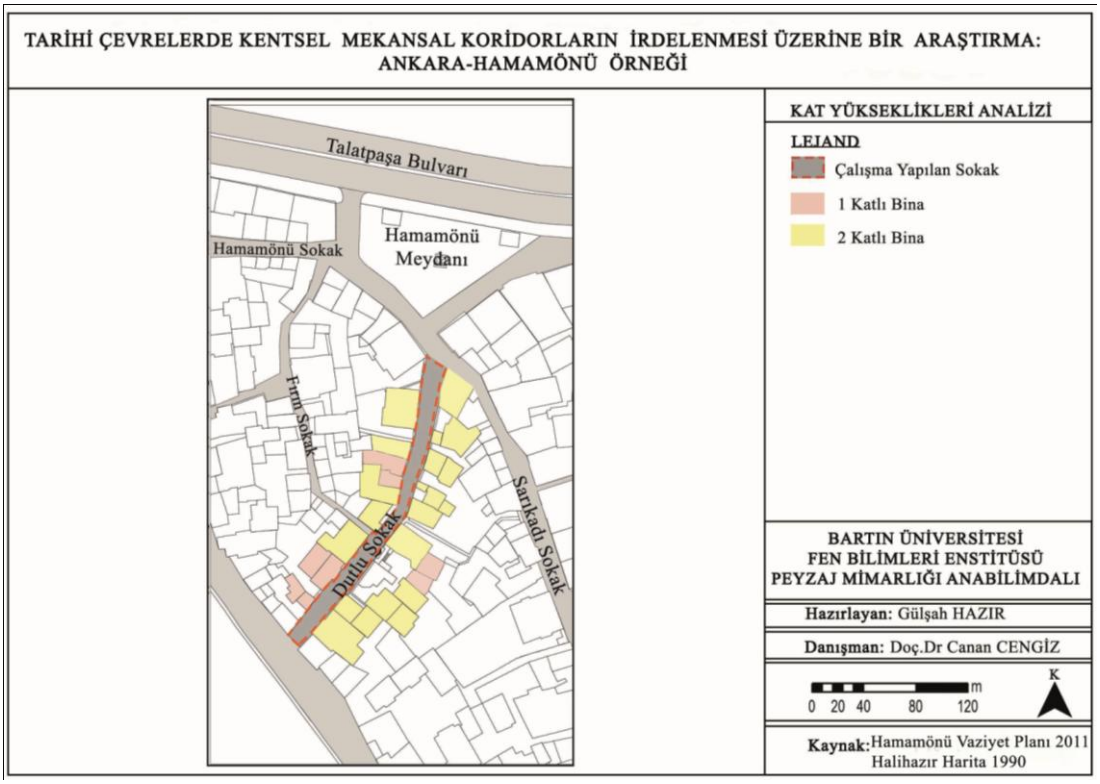

Şekil 4.36: Dutlu Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi.

Hamamönü Sokakta bulunan yapılar kat adetleri açısından incelendiğinde, %50,1'lik oranla 1 katlı binalar ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra bunu %33,3'lük oranla 3 katlı binalar ve %16,6'lik oranla 1 katlı binalar takip etmektedir (Şekil 4.37).

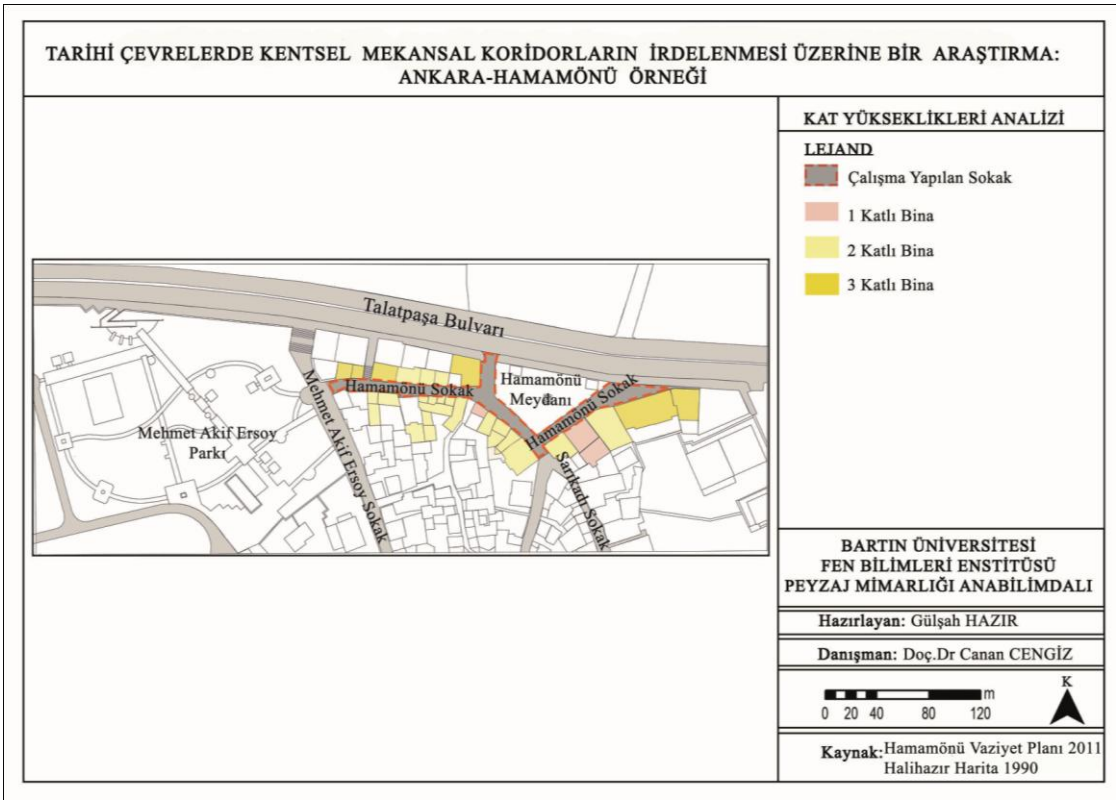

Şekil 4.37: Hamamönü Sokağı'na ait kat yükseklikleri analizi.

4.3.2.5 Altyapı

Alanda su ve kanalizasyon hizmetleri Altındağ Belediyesi tarafından karşılanmaktadır. Çok eski dönemlerde sağlam, dayanıklı yapısı nedeniyle kanalizasyon kara tastan döşenmiştir. Alandaki restorasyon ve sokak sağlıklaştırma çalışmaları kapsamında sokakların altyapıları, kanalizasyon, elektrik, su, doğalgaz tamamen yer altına alınmış yenilenmiş, üzeri orijinal kotta taş döşeme yapılmıştır. Her konuta içme ve kullanma suyu şebekelerce ulaştırılmıştır. Kısın ısınmak amacıyla konutlarda katı yakıt kullanılmaktadır.

4.3.3 Kentsel Açık ve Yeşil Alanlara İlişkin Özellikler

Alandaki kentsel açık ve yeşil alanlar; parklar, konut bahçeleri, kurum bahçeleri, meydanlar ve yol ağaçlandırmaları şeklinde değerlendirilmiştir.

Hamamönü'nde bulunan sokaklarda yolun genişliğe göre yol ağaçlandırılması yapılmıştır. Sarıkadı Sokak, Mehmet Akif Ersoy Sokak, Dutlu Sokak ve Hamamönü Sokak'ta yolun durumuna göre iki taraflı ya da tek taraflı olarak *Robinia pseudoacacia 'Umbraculifera'* (Top Akasya) veya *Prunus cerasıfera* (Süs Eriği) 10 m aralıklı olarak dikilmiştir. Sokakların çoğunda yapıların duvarlarına saksılar asılarak gerçekleştirilen bitkisel düzenlemeler yer almaktadır.

Yapıların bahçelerinde iklime uygun ağaçlardan, *Taxus baccata* (Adi Porsuk), Acer platanoides L.(Çınar Yapraklı Akçaağaç), *Prunus cerasıfera* (Süs Eriği), *Robinia pseudoecaccia 'Umbracuifera'*(Top Akasya), *Cupressocyparis leylandi "Spiral"* (Spiral servi), *Morus alba* (Dut), *Prunus domestica* (Erik), *Vitis vinifera* (Asma/Üzüm), *Prunus avium* (Kiraz), *Ficus carica* (İncir) , *Prunus persica* (Seftali) ve *Prunus armeniace* (Kayısı) bulunmaktadır (Şekil 4.38).

Şekil 4.38: Alandaki konut bahçelerine ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

Hamamönü'nde Mehmet Akif Ersoy Sokak'ta yer alan, Talatpaşa Bulvarı, Hacettepe Üniversitesi Hastanesi ve Taceddin Sultan Dergâhı ve Cami ile Mehmet Akif Ersoy Evi arasında kalan Mehmet Akif Ersoy Parkı 22 bin metrekarelik bir alan üzerine kuruludur. Tören alanı, geniş meydanlar, gezinti ve dinlenme alanlarına sahiptir (Şekil 4.39).

Şekil 4.39: Mehmet Akif Ersoy Parkı'na ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

Hamamönünde kurum bahçeleri olarak kentsel açık ve yeşil alanlar kapsamında sırasıyla, Sarıkadı Sokakta bulunan, Hacettepe Üniversitesi merkez kampüs öğrenci yurtları, Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi ve Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan, Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi yer almaktadır (Şekil 4.40).

Şekil 4.40: Alandaki kurum bahçelerine ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

Hamamönü Meydanı Talatpaşa Bulvarı üzerinde, Dutlu Sokak, Sarıkadı Sokak ve Hamamönü Sokağın birleşiminde bulunmaktadır. Meydanda bulunan Mehmet Akif Ersoy heykeli ve merkezinde yer alan saat kulesi, alanı biçimlendiren önemli donatılardır. Oturma, dinlenme ve geçiş için kullanılan meydanda bitki varlığı, *Acacia* (Akasya ağacı), *Prunus cerasifera* (Süs Eriği), *Acer negunda* (Akçaağaç) ve *Platanus orientalis* (Çınar) ağaçları yer almaktadır (Şekil 4.41).

Şekil 4.41: Hamamönü Meydanı'na ilişkin fotoğraf (Orijinal, 2018).

4.4 Önerilen Kentsel Koridorlara İlişkin Mekansal Değerler Analizleri

Hamamönü'nde bulunan Sarıkadı Sokak, Mehmet Akif Ersoy Sokak, Dutlu Sokak ve Hamamönü Sokak kentsel koridor niteliğindeki dört yaya bölgesidir.

4.4.1 Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru

Sarıkadı Sokak kentsel koridoru uzunluğu 400m boyunda ve 3.80m-9.0 m'ye kadar daralıp genişleyen gerektiğinde taşıt trafiğine de olanak veren bir yaya bölgesidir. Kuzeyde Talatpaşa Bulvarı, güneyde Dumlupınar Caddesi, batıda Mehmet Akif Ersoy Sokak ve doğuda Erzurum Sokak yer almaktadır (Tablo 3-Şekil 4.42).

Tablo 4.1: Sarıkadı Sokağı'na ilişkin mekansal değerler analizi.

Mekansal Değerler	Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru
Fonksiyonel değer	Sokakta barınma amaçlı Hacettepe üniversitesi Merkez Kampüse ait yurtlar, sağlık amaçlı Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi, ibadet amaçlı Hacettepe ve Sarıkadı Cami ve ticaret amaçlı restoran ve cafeler yer almaktadır.
Yapısal yoğunluk	Sokakta 38 adet yapı bulunmaktadır. Sokağın sağ ve sol tarafında bulunan yapılar birbirlerine bitişiktir.
Bağlantılılık	Sokak kuzeyde Talatpaşa Bulvarına güneyde ise Dumlupınar Caddesi'ne bağlanarak 1.derece öneme sahip yaya özelliği taşımaktadır.
Hareketlilik	Sokak fonksiyonel olarak önemli bir konumda bulunduğundan dolayı öğrenciler, hastalar ve alanı ziyaret etmek isteyen kişiler tarafından kullanılmaktadır.
Prestij yaratma potansiyeli	Sokakta ticaret alanlarının fazla olması ve kuzeyde sokağın büyük bir öneme sahip Talatpaşa Bulvarına bağlanması nedeniyle prestij yaratma potansiyeli yüksektir.
Odak	Sarıkadı Cami, Hacettepe Cami, Hacettepe Üniversitesi Merkez Kampüsü Yurtları ve Hacettepe Onkoloji Hastanesi sokakta bulunan odak noktalarıdır.
Estetik değer	Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yenilenmeden önceki mevcut durumda asfalt ile kaplı sokak döşemesi kaldırılıp taş döşenmiş organik dar sokak yapısı korunmuştur. Kaldırım hiç yoktur.
Tarihi değer	Sokakta bulunan 2 adet tescilli anıtsal yapı; Sarıkadı Cami ve Hacettepe Cami alandaki tarihi değeri artırmaktadır.
Bitki varlığı	Sokakta yolun durumuna göre iki taraflı ya da tek taraflı olarak sıralı *olarak Robinia pseudoecaccia 'Umbracuifera'* (Top Akasya) veya *Prunus cerasıfera* (Süs Eriği) ağaçları bulunmaktadır.
Donatı elemanları	Alanda sokağın kenarlarında oturma bankları, aydınlatmalar, telefon kulübeleri ve çöp kutuları ve bazı duvarlarda dekoratif amaçlı saksılar bulunmaktadır.

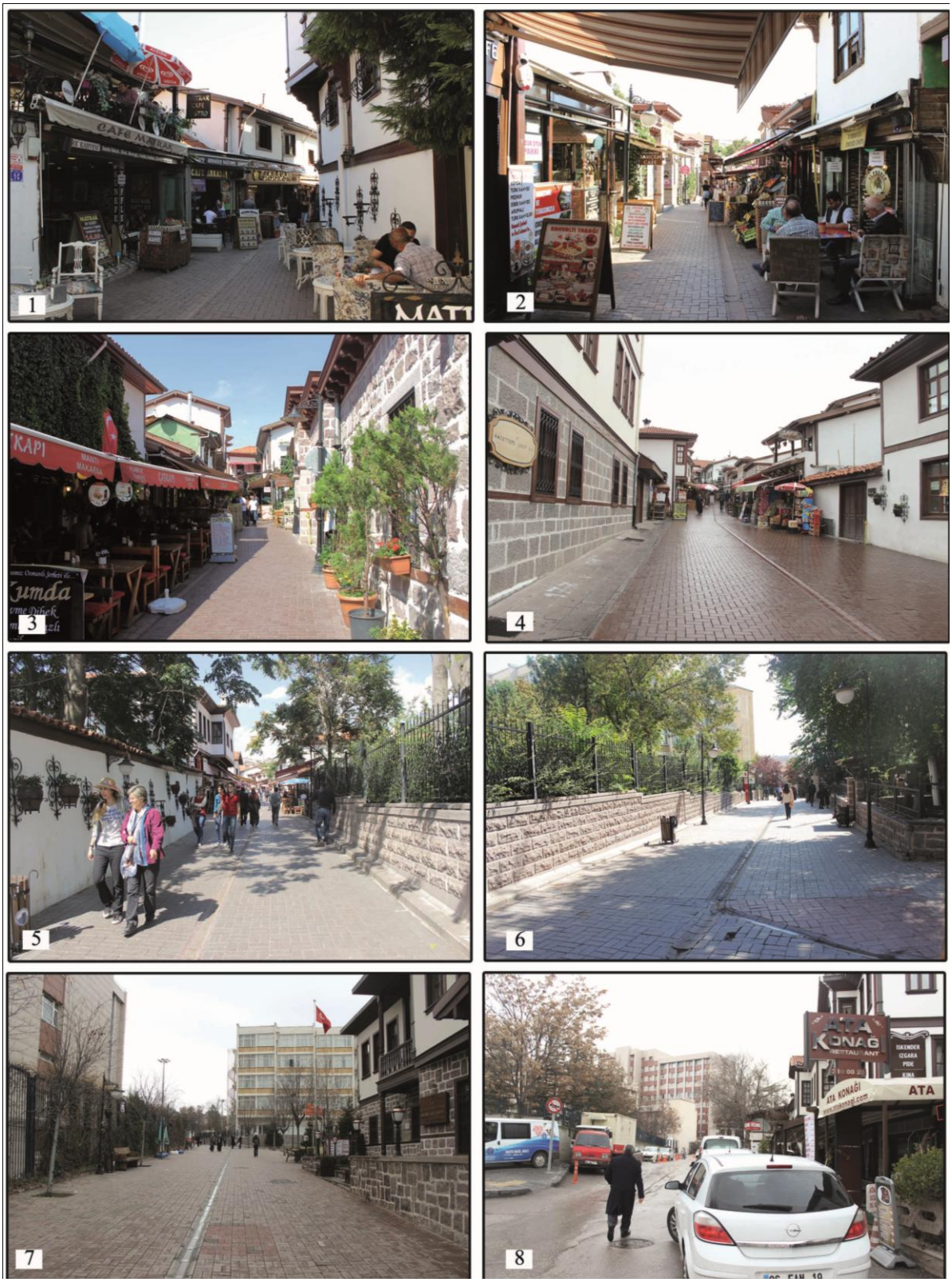

Şekil 4.42: Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

4.4.2 Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru

Mehmet Akif Ersoy Sokak kentsel koridoru uzunluğu 265m'dir. 5.0 m -10.0 metreye kadar daralıp genişleyen gerektiğinde taşıt trafiğine de olanak veren bir yaya bölgesidir. Kuzeyde Talatpaşa Bulvarı, güneyde Tanış Sokak, batıda Sarıkadı Sokak ve doğuda Hacettepe Üniversitesi otoparkı yer almaktadır (Tablo 4.1).

Tablo 4.2: Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na ilişkin mekansal değerler analizi.

Mekansal Değerler	Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru
Fonksiyonel değer	Sokakta, eğitim amaçlı Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, ibadet amaçlı Hacı Musa ve Tacettin Sultan Dergahı Cami ve Karacabey Cami, kültürel amaçlı Mehmet Akif Ersoy Müzesi, rekreasyon amaçlı Mehmet Akif Ersoy Parkı yer almaktadır.
Yapısal yoğunluk	Sokağın sağ tarafında 19adet yapı bulunmaktadır. Yapılar birbirine genelde bitişiktir.
Bağlantılılık	Sokak kuzeyde Talatpaşa Bulvarına bağlanmakta olup alanın 1. derece yaya yolu özelliğine sahiptir.
Hareketlilik	Sokak fonksiyonel olarak önemli bir konumda bulunduğundan dolayı öğrenciler ve alanı ziyaret etmek isteyen kişiler tarafından kullanılmaktadır.
Prestij yaratma potansiyeli	Sokakta bulunan üniversite kampüsü tarihi anıtsal yapılar ve Sanat Sokağına girişde yer alıyor olması alanın prestij yaratma potansiyelini artırmaktadır.
Odak	Sokakta bulunan Hacettepe Üniversitesi Diş Fakültesi öğrenciler için önemli bir odak noktasıdır. Ayrıca Mehmet Akif Ersoy Parkı Taceddin Sultan Cami ve Dergahı, Mehmet Akif Ersoy Evi de diğer odak noktalarıdır.
Estetik değer	Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yenilenmeden önceki mevcut durumda asfalt ile kaplı sokak döşemesinin kaldırılıp taş kaplanması döşenmiştir. Organik dar sokak yapısı korunmuştur. Kaldırım hiç yoktur.
Tarihi değer	Sokakta bulunan 4 adet tescilli anıtsal yapı alanın tarihi değerini artırmaktadır.
Bitki varlığı	Sokakta bitki varlığı açısından büyük öneme sahip Mehmet Akif Ersoy Parkı vardır. Yolun durumuna göre, yoğun olarak sağ tarafta sıralı olarak *Robinia pseudoecaccia 'Umbracuifera'* (Top Akasya) ağacı bulunmaktadır. Ayrıca yapıların bahçeleri, Hacettepe Üniversitesi Diş Fakültesi, Taceddin Sultan Dergahı ve Cami ile Karacabey Cami bahçeleri de alandaki diğer yeşil alanlardır.
Donatı elemanları	Alanda sokağın sol tarafında kenarlarında oturma bankları, aydınlatmalar, telefon kulübeleri çöp kutuları, reklam panoları, satış birimleri ve bazı duvarlarda dekoratif amaçlı saksılar bulunmaktadır.

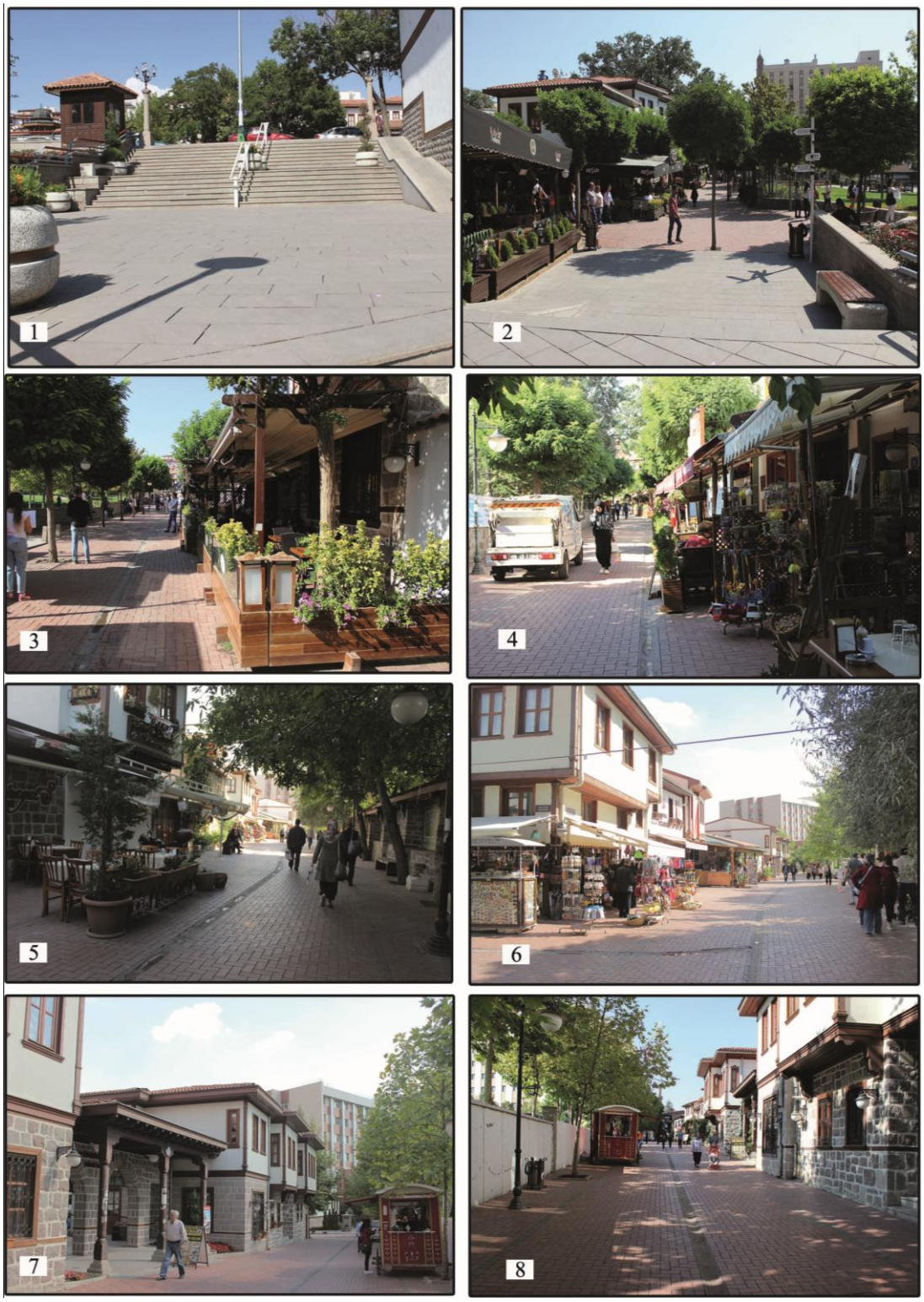

Şekil 4.43: Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

4.4.3 Dutlu Sokak Kentsel Koridoru

Dutlu Sokak kentsel koridoru uzunluğu 100m'dir. 4.0m - 6.0 metreye kadar daralıp genişleyen gerektiğinde taşıt trafiğine de olanak veren bir yaya bölgesidir. Kuzeyde Talatpaşa Bulvarı, güneyde Dumlupınar Caddesi, batıda Mehmet Akif Ersoy Sokak ve doğuda Sarıkadı Sokak yer almaktadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.3: Dutlu Sokağı'na ilişkin mekansal değerler analizi.

Mekansal Değerler	**Dutlu Sokak Kentsel Koridoru**
Fonksiyonel değer	Sokakta kültürel amaçlı Altındağ Belediyesi Kültür Sanat Evi ile ticaret amaçlı cafe ve restoranlar bulunmaktadır.
Yapısal yoğunluk	Sokakta 18 adet yapı bulunmaktadır. Sokağın sağ ve sol tarafında bulunan yapılar birbirlerine bitişiktir.
Bağlantılılık	Sokak kuzeyde Sarıkadı Sokağı'na güneyde ise Mehmet Akif Ersoy Sokağı'na bağlanarak 2.derece öneme sahip yaya yolu niteliği taşımaktadır.
Hareketlilik	Sokak Hacettepe Üniversitesine bağlantı sağladığından daha çok öğrenciler tarafından kullanılmaktadır.
Prestij yaratma potansiyeli	Sokakta prestij yaratma potansiyeline sahiptir.
Odak	Sokakta bulunan Altındağ Kültür Sanat Evi odak noktasıdır.
Estetik değer	Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yenilenmeden önceki mevcut durumda asfalt ile kaplı sokak döşemesinin kaldırılıp taş döşenmiş organik dar sokak yapısı korunmuştur. Doğrudan sokağa açılan geleneksel evler geçmişin izlerini taşımaktadır. Kaldırım hiç yoktur.
Tarihi değer	Sokakta tescilli anıtsal yapı bulunmaktadır.
Bitki varlığı	Sokakta iki taraflı olarak sıralı olarak *Robinia pseudoecaccia 'Umbracuifera'* (Top Akasya) ağacı bulunmaktadır. Ayrıca yapıların bahçeleri ve Kültür Sanat Evi'nin bahçesi diğer yeşil alanlardır.
Donatı elemanları	Alanda sokağın kenarlarında oturma bankları, aydınlatmalar ve çöp kutuları bulunmaktadır.

Şekil 4.44: Dutlu Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

4.4.4 Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru

Hamamönü Sokak kentsel koridoru toplam uzunluğu 190m 'dir. 3.0m -8,0 m arasında kadar daralıp genişleyen gerektiğinde taşıt trafiğine de olanak veren bir yaya bölgesidir. Kuzeyde Sarıkadı Sokak, güneyde Mehmet Akif Ersoy Sokak, batıda Talatpaşa Bulvarı ve doğuda Dutlu Sokak yer almaktadır (Tablo 4.4).

Tablo 4.4: Hamamönü Sokağı'na ilişkin mekansal değerler analizi.

Mekansal Değerler	Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru
Fonksiyonel değer	Sokakta, kültürel amaçlı Kamil Paşa Konağı, Kabakçı Konağı ile ticaret amaçlı restoran ve cafeler yer almaktadır.
Yapısal yoğunluk	Sokakta 38 adet yapı bulunmaktadır. Sokağın sağ ve sol tarafında bulunan yapılar birbirlerine bitişiktir.
Bağlantılılık	Sokak kuzeyde Talatpaşa Bulvarı'na güneyde ise Dumlupınar Caddesi'ne bağlanarak 1.derece öneme sahip yaya yolu özelliğindedir.
Hareketlilik	Sokak daha çok alanı ziyaret etmeye gelen kişiler tarafından kullanılmaktadır.
Prestij yaratma potansiyeli	Sokak, Hamamönü Meydanını çevrelediğinden prestij yaratma potansiyeline sahiptir.
Odak	Hamamönü Meydanı sokakta bulunan odak noktasıdır.
Estetik değer	Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yenilenmeden önceki mevcut durumda asfalt ile kaplı sokak döşemesinin kaldırılıp taş

	kaplanması döşenmiş organik dar sokak yapısı korunmuştur. Kaldırım hemen hiç yoktur.
Tarihi değer	Sokakta bulunan Kabakçı Konağı ve Kamil Paşa Konağı önemli tescilli yapılardır.
Bitki varlığı	Sokakta yolun durumuna göre çok az tek taraflı olarak sıralı olarak *Robinia Pseudoecaccia Umbracuifera* (Top Akasya) veya *Prunus cerasıfera* (Süs Eriği) ağaçları bulunmaktadır. Hamamönü Meydanı ise diğer yeşil alanlardır.
Donatı elemanları	Alanda sokağın kenarlarında oturma bankları, aydınlatmalar, satış birimleri ve çöp kutuları bulunmaktadır.

Şekil 4.45: Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru'na ilişkin fotoğraflar (Orijinal, 2018).

Sokaklara ilişkin yapılan kentsel fonksiyon analizinde, Sarıkadı Sokak ticaret, konut, sağlık, kurumsal alan, ibadethaneler, kültürel alan fonksiyonuna, Mehmet Akif Ersoy Sokak ticaret, konut, eğitim kurumları, ibadethaneler, kültürel alan, yeşil alan fonksiyonuna, Dutlu Sokak, ticaret ve kültürel alan fonksiyonuna Hamamönü Sokak ise ticaret, kültürel alan ve yeşil alan fonksiyonuna sahiptir (Tablo 4.5).

Tablo 4.5: Sokaklara ait kentsel fonksiyon analizi.

Kentsel Fonksiyon	**Sarıkadı Sokak**	**Mehmet Akif Ersoy Sokak**	**Dutlu Sokak**	**Hamamönü Sokak**
Konut	3 tane konut	1 tane konut	-	-
Ticaret	17 tane cafe-restoran	6 tane cafe-restoran	8 tane cafe -restoran	6 tane cafe-restoran
Eğitim kurumları	-	Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi	-	-
Sağlık	Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi	-	-	-
Kurumsal alan	Hacettepe Merkez Kampüsü Öğrenci Yurtları	-	-	-
İbadethaneler	Sarıkadı Cami, Hacettepe Cami	Karacabey Cami Tacettin Sultan Dergahı Hacı Musa Cami	-	-
Kültürel tesisler	Hacettepe Üniversitesi Umut Evi Mehmet Akif Ersoy Edebiyat Müze Kütüphanesi	Mehmet Akif Ersoy Evi Altındağ Belediyesi Sanat Sokağı Beynamlızade Konağı	Altındağ Belediyesi Kültür Sanat Evi	Kamil Paşa Konağı Kabakçı Konağı
Yeşil alanlar	-	Mehmet Akif Ersoy Parkı	-	Hamamönü Meydanı

4.5 Kentsel Koridorların Anket Tekniği ile Değerlendirilmesi

Araştırma alanında alanda uygulanan anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sosyo-ekonomik duruma ilişkin 6 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ziyaret ilişkilerini belirlemek için 2 sorudan, üçüncü bölüm, ulaşımı nasıl sağladıklarına belirlemeye ilişkin 2 sorudan ve dördüncü bölüm ise sokakları kullanım şekillerini belirlemek amacıyla 9 sorudan oluşmaktadır (EK 1).

Halka yapılacak anket sayısının belirlenmesinde, sınırlı toplumlarda örnek büyüklüğünü veren formül yardımıyla N populasyon büyüklüğü ve diğer istatistikî verilerden yola çıkılarak, Eşitlik 1 doğrultusunda örnek hacime ulaşılmıştır (Orhunbilge, 2000; Daşdemir, 2006).

$$n \geq \frac{Z^2 \times N \times p \times q}{N \times D^2 + Z^2 \times p \times q}$$

Burada;

N: Toplumun büyüklüğünü (birim sayısı)

n: Örneklem büyüklüğünü

Z: Güven katsayısını (belirli hata düzeyleri için Z-dağılım tablosundan alınan kritik değer; %95 güven düzeyi için Z:1.96, %99 güven düzeyi için Z=2.58 alınabilir),

p: İncelenen olayın veya ölçülmek istenen büyüklüğün toplumda görülme olasılığını, yani olumlu hal oranını (örneğin kalite denetiminde kusursuzluk oranı p değeri bilinmediği durumlarda 0,5 alınarak azami örnek büyüklüğüne ulaşılır),

q: İncelenen olayın toplumda görülmeme olasılığını (1-p) göstermektedir.

D=Kabul edilen örnek hatasını (%10) göstermektedir.

$$n \geq \frac{(1{,}96)^2 \times 100.000.000 \times 0{,}5 \times 0{,}5}{100.000.000 \times (0{,}05)^2 + (1{,}96)^2 \times 0{,}5 \times 0{,}5} = 384$$

Bu formüle göre n örneklem büyüklüğü değeri hesaplanmış ve anket yapılacak kişi sayısı olarak 384 kişi olarak belirlenmiştir. Ancak sonuçların geçerliliğini artırabilmek için eşit dağılım olacak şekilde her sokakta 140 olmak üzere toplamda 560 kişiye anket uygulanmıştır.

4.5.1 Sosyo-ekonomik Duruma İlişkin Değerlendirmeler

Bu kapsamda, Ankara Hamamönü'nde yapılan anket çalışmasında her sokak için 140 olmak üzere toplamda 560 bireye anket uygulaması yapılmıştır. Katılımcıların %56,8'ini kadınlar ve %43,2'sini erkekler oluşturmaktadır (Tablo 4.6).

Tablo 4.6: Katılımcıların demografik özellikleri.

Bireysel özellikler		**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Bayan	318	56,8
	Erkek	242	43,2
Yaş	16-20	116	20,7
	20-29	288	51,4
	30-39	68	12,1
	40-49	45	8,0
	50-59	39	7,0
	60 ve üstü	4	0,7
Öğrenim Durumu	İlköğretim mezunu	18	3,2
	Lise mezunu	100	17,9
	Üniversite öğrencisi	273	48,8
	Üniversite mezunu	126	22,5
	Yüksek lisans	37	6,6
	Doktora	6	1,1
Meslek	Akademisyen	6	1,1
	Kamu çalışanı	65	11,6
	Özel sektör çalışanı	99	17,7
	Esnaf	21	3,8
	Emekli	23	4,1
	Ev hanımı	20	3,6
	İşsiz	40	7,1
	Öğrenci	270	48,2
	Diğer	16	2,9
Aylık Ortalama Gelir	1-1000	285	50,9
	1000-2500	161	28,8
	2500-4000	68	12,1
	4000-6500	36	6,4
	6500 TL ve üstü	10	1,8
Yaşadığınız Yer	Ankara	471	84,1
	Hamamönü	55	9,8
	Diğer	34	6,1

4.5.2 Ziyaret İlişkilerine İlişkin Değerlendirmeler

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sokaklara haftanın hangi günleri geliyorsunuz?" sorusuna, Sarıkadı Sokağı'nda 140 kişiden 60 kişi, Mehmet Akif Ersoy Sokakta 140

kişiden 59 kişi ve Dutlu Sokakta 140 kişiden 55 kişi değişken cevabını verirken ve Hamamönü Sokakta 140 kişiden 48 kişi her zaman cevabını tercih etmektedir (Şekil 4.45).

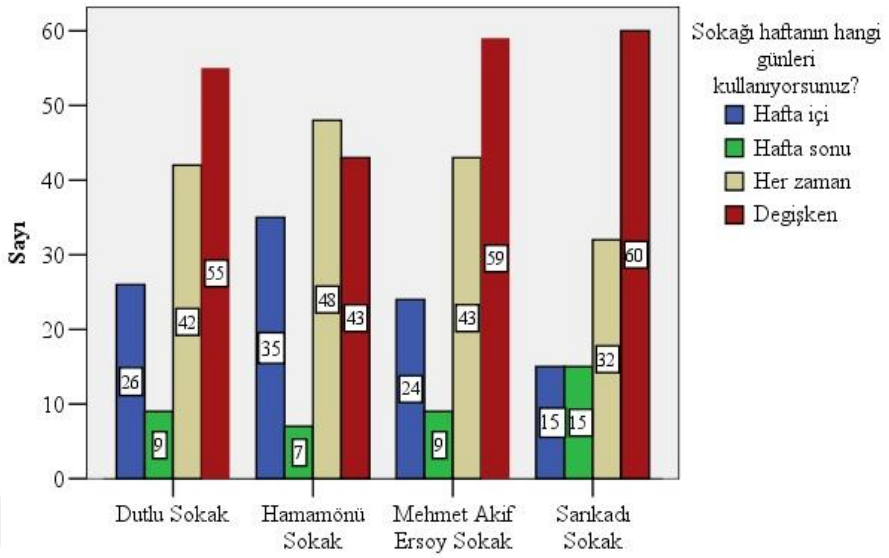

Şekil 4.46: Kullanıcıların sokakları haftanın hangi günleri tercih ettiklerine ilişkin dağılım.

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sokakta yaklaşık olarak ne kadar zaman geçiyorsunuz?" sorusuna, Sarıkadı Sokağı'nda 43 kişi, Dutlu Sokakta ise 42 kişi 2-3 saat, Mehmet Akif Ersoy Sokakta 39 kişi, Hamamönü Sokakta ise 53 kişi 1-2 saat cevabını tercih etmiştir (Şekil 46).

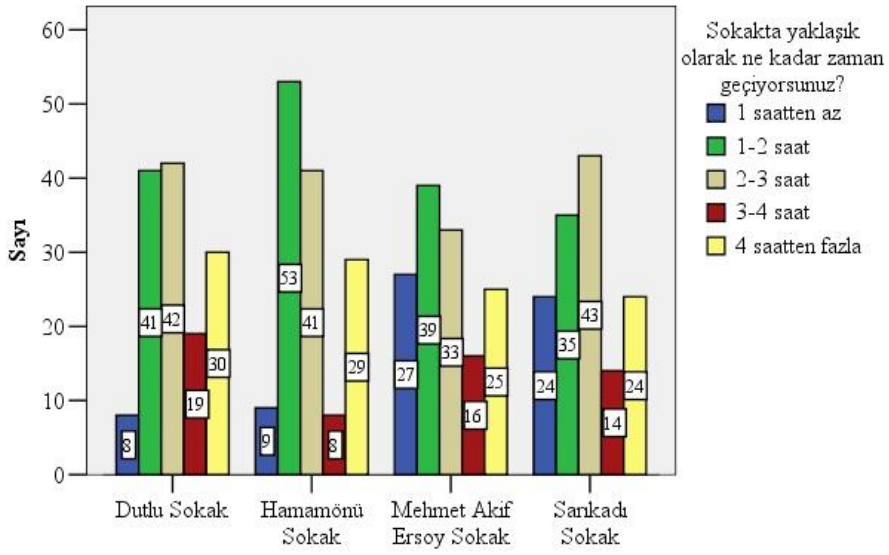

Şekil 4.47: Kullanıcıların Sokakları ziyaret süresi ne ilişkin tercih dağılımı.

4.5.3 Ulaşıma İlişkin Değerlendirmeler

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Alana genellikle hangi vasıtalarla geliyorsunuz?"sorusu için, % 49,9'lük oranla toplu taşıma araçları, 27,9'lük oranla yaya olarak cevap verilmiştir (Tablo 4.7).

Tablo 4.7: Katılımcıların alana gelirken kullandıkları vasıtalar.

Alana hangi vasıtalarla geliyorsunuz?	**Sayı (N)**	**Yüzde(%)**
Yaya	156	27,9
Bisiklet	6	1,1
Metro	104	18,6
Otobüs/Minibüs	175	31,3
Motosiklet	1	0,2
Özel Otomobil	104	18,6
Taksi	11	2,0
Diğer	3	0,5
Toplam	560	100

Ankete katılan kullanıcılara "Alana özel araçla geliyorsanız nereye park ediyorsunuz?" sorusuna, sırasıyla %19,5'lik oranla sokak araları, %13,4'lük oranla otopark ve %2,6'lik oranla kaldırım cevabı verilmiştir. Alana gelen kullanıcıların %64,3'lük oranla özel araç ile gelmemektedir (Tablo 4.8).

Tablo 4.8: Katılımcıların araçlarını park etme durumuna ilişkin tercih dağılımı.

Alana özel araç ile geliyorsanız aracınızı nereye park ediyorsunuz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Otopark	75	13,4
Sokak araları	109	19,5
Kaldırım	16	2,9
Araçla gelmiyorum	360	64,3
Toplam	560	100

4.5.4 Kullanım Şekli, Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Değerlendirmeler

Ankete katılan kullanıcılar sorulan "Sarıkadı Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz" sorusuna, I. tercih olarak %20,7'lik oranla "Oturma/Dinlenme" , 2. tercih olarak %20,0'lik oranla "Yeme/İçme" 3. tercih olarak ise %21,4'lük oranla "Buluşma noktası" tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9: Kullanıcıların Sarıkadı Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı.

Sarıkadı Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Oturma/dinlenme	29	20,7	13	9,3	20	14,3
Sohbet etme	12	8,6	21	15,0	7	5,0
Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme	16	11,4	24	17,1	11	7,9
Fotoğraf çekme	7	5,0	12	8,6	7	5,0
Buluşma noktası	6	4,3	14	10,0	30	21,4
Kutlama/gösteri	-	-	-	-	1	0.7
Eğitim	-	-	2	1,4	3	2,1
İbadet	7	5,0	8	5,7	11	7,9
Yeme/içme	26	18,6	28	20,0	24	17,1
Alışveriş	6	4,3	7	5,0	5	3,6
Eğlenme	8	5,7	3	2,1	2	1,4
Turizm	4	2,9	5	3,6	5	3,6
İş	11	7,9	1	0,7	2	1,4
Akraba-arkadaş ziyareti	6	4,3	-	-	5	3,6
Diğer	2	1,4	2	1,4	7	5,0
Toplam	140	100	140	100	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Mehmet Akif Ersoy Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz" sorusuna, I. tercih olarak %26,42lük oranla "Eğitim", 2. tercih olarak %17,9'lük oranla "Oturma/Dinlenme" ve "Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme" 3. tercih olarak ise %20,7'lik oranla "Yeme/İçme" amaçlı belirtmişlerdir. (Tablo 4.10).

Tablo 4.10: Kullanıcıların Mehmet Akif Ersoy Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı.

Mehmet Akif Ersoy Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Oturma/dinlenme	29	20,7	25	17,9	24	17,1
Sohbet etme	13	9,3	16	11,4	13	9,3
Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme	16	11,4	25	17,9	20	14,3
Fotoğraf çekme	5	3,6	4	2,9	9	6,4
Buluşma noktası	10	7,1	22	15,7	20	14,3
Kutlama/gösteri	1	0,7	-	-	-	-
Eğitim	37	26,4	5	3,6	2	1,4
İbadet	4	2,9	13	9,3	15	10,7
Yeme/içme	10	7,1	15	10,7	29	20,7
Alışveriş	2	1,4	3	2,1	3	2,1
Eğlenme	1	0,7	3	2,1	2	1,4
Turizm	3	2,1	2	1,4	-	-

İş	7	5,0	1	0,7	1	0,7
Akraba-arkadaş ziyareti	2	1,4	4	2,9	1	0,7
Diğer	-	-	2	1,4	1	0,7
Toplam	140	100	140	100	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Dutlu Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz" sorusuna, I. tercih olarak %25,7'lik oranla "Oturma/Dinlenme" , 2. tercih olarak %19,3'lük oranla "Yeme/İçme" , 3. tercih %22,9'lük oranla "Buluşma noktası" amaçlı tercih belirtmişler (Tablo 4.11).

Tablo 4.11: Kullanıcıların Dutlu Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı.

Dutlu Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz?	**I. Tercih**		**II. Tercih**		**III. Tercih**	
	Sayı (N)	**Yüzde (%)**	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Oturma/dinlenme	36	25,7	22	15,7	14	10,0
Sohbet etme	19	13,6	17	12,1	13	9,3
Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme	13	9,3	18	12,9	19	13,6
Fotoğraf çekme	2	1,4	13	9,3	10	7,1
Buluşma noktası	12	8,6	14	10,7	32	22,9
Kutlama/gösteri	14	10,0	6	4,3	7	5,0
Eğitim	2	1,4	1	0,7	2	1,4
İbadet	1	0,7	-	-	-	-
Yeme/içme	13	9,3	27	19,3	20	14,3
Alışveriş	-	-	-	-	2	1,4
Eğlenme	5	3,6	8	5,7	7	5,0
Turizm	5	3,6	4	2,9	4	2,9
İş	15	10,7	3	2,1	4	2,9
Akraba-arkadaş ziyareti	2	1,4	7	5,0	6	4,3
Diğer	1	0,7	-	-	-	-
Toplam	140	100	140	100	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Hamamönü Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz" sorusuna, I. tercih olarak %17,9'lük oranla "Oturma/Dinlenme" , 2. tercih olarak %19,3'lük eşit oranla "Yeme/İçme" ve "Sohbet etme" 3. tercih ise %20,7'lik oranla "Buluşma noktası" amaçlı tercih etmişlerdir (Tablo 4.12).

Tablo 4.12: Kullanıcıların Hamamönü Sokağı hangi amaçla kullandıklarına dair tercihlerinin dağılımı.

Hamamönü Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Oturma/dinlenme	25	17,9	24	17,1	22	15,7
Sohbet etme	15	10,7	32	22,9	24	17,1
Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme	14	10,0	10	7,1	17	12,1
Fotoğraf çekme	9	6,4	8	5,7	10	7,1
Buluşma noktası	18	12,9	12	8,6	29	20,7
Kutlama/gösteri	-	-	-	-	-	-
Eğitim	2	1,4	1	0,7	3	2,1
İbadet	-	-	-	-	-	-
Yeme/içme	17	12,1	32	22,9	15	10,7
Alışveriş	7	5,0	3	2,1	2	1,4
Eğlenme	8	5,7	6	4,3	7	5,0
Turizm	7	5,0	4	2,9	4	2,9
İş	10	7,1	4	2,9	1	0,7
Akraba-arkadaş ziyareti	5	3,6	3	2,1	4	2,9
Diğer	3	2,1	1	0,7	2	1,4
Toplam	140	100	140	100	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sizce, Hamamönü denildiğinde aklınıza gelen ilk şey nedir?" sorusuna katılımcılar,, sırasıyla % 30,2'lik oranla Eski Ankara evleri , % 22,7'lik oranla restoran ve cafeler ve %16,6'lik oranla dini mekanlar cevabını vermiştir (Tablo 4.13).

Tablo 4.13:Kullanıcıların Hamamönü denildiğinde aklına gelen ilk şey nedir sorusuna ilişkin dağılımı.

Sizce, Hamamönü denildiğinde aklınıza gelen ilk şey nedir?	Sayı (N)	Yüzde (%)
Eski Ankara evleri	169	30,2
Karacabey Hamamı	49	8,2
Dini mekanlar (türbe, cami vb)	93	16,6
Yapılan etkinlikler	38	6,8
Restoran ve cafeler	127	22,7
Alışveriş	9	1,6
Doğal yapı	41	7,3
Diğer	37	6,6
Toplam	560	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Hamamönü'nün Kentsel Sit Alanı içerisinde olduğunu biliyor musunuz ?" sorusuna katılımcılar, % 57,0'lik oranla hayır ve % 43,0'lük oranla evet cevabını vermiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.14: Kullanıcıların Hamamönü'nün Kentsel Sit Alanı olduğa dair bilgilerine ilişkin dağılımı.

Hamamönü Bölgesi'nin Kentsel Sit Alanı içerisinde olduğunu biliyor muydunuz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Evet	241	43,0
Hayır	319	57,0
Toplam	560	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sokakları gerçekleştirmek istediğiniz kullanımlar için yeterli buluyormusunuz" sorusuna, Sarıkadı Sokakta %61,4'lük oranla, Mehmet Akif Ersoy Sokakta % 73,6'lik oranla, Dutlu Sokakta %56,4'lük oranla ve Hamamönü Sokakta %73,6'lık oranla evet şeklinde tercih belirtilmiştir. (Tablo 4.15).

Tablo 4.15: Sokakların gerçekleştirilmek istenen kullanımlar için yeterli olup olmadığına ilişkin tercih dağılımı.

Sokakları gerçekleştirmek istediğiniz kullanımlar için yeterli buluyor musunuz?	**Evet**		**Hayır**		**Toplam**	
	Sayı (N)	**Yüzde (%)**	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Sarıkadı Sokak	86	61,4	54	38,6	140	100
Mehmet Akif Ersoy Sokak	103	73,6	37	26,4	140	100
Dutlu Sokak	79	56,4	61	43,6	140	100
Hamamönü Sokak	103	73,6	37	26,4	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sarıkadı Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz" sorusuna, sırasıyla %18,6'lik eşit dağılımla mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliği ve sosyo kültürel etkinliklerin artırılması, %17,1'lik oranla otopark çözümleri ve %13,6'lik oranla yeşil alan sayısının artırılması şeklinde cevap verilmiştir (Tablo 4.16).

Tablo 4.16: Sarıkadı Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin dağılım

Sarıkadı Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Tarihi çevreyle uyumlu yapılaşmalar	15	10,7
Otopark çözümleri	24	17,1
Donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması	7	5,0
Alt yapıya ilişkin iyileştirmeler	13	9,3
Mevcut yeme- içme fonksiyonları	10	7,1
Mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliğinin artırılması	26	18,6
Sosyo kültürel etkinliklerin artırılması	26	18,6

Yeşil miktarının artırılması	19	13,6
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Mehmet Akif Ersoy Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz" sorusuna katılımcılar, ilk sırada %20,0'lik oranla otopark çözümleri, %17,9'lük oranla sosyo-kültürel etkinliklerin artırılması ve %14,3'lük oranla mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliği şeklinde cevap vermiştir (Tablo 4.17).

Tablo 4.17: Mehmet Akif Ersoy Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin dağılım

Mehmet Akif Ersoy Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Tarihi çevreyle uyumlu yapılaşmalar	17	12,1
Otopark çözümleri	28	20,0
Donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması	9	6,4
Alt yapıya ilişkin iyileştirmeler	16	11,4
Mevcut yeme- içme fonksiyonları	6	4,3
Mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliği artırılması	20	14,3
Sosyo kültürel etkinliklerin artırılması	25	17,9
Yeşil alan miktarının artırılması	19	13,6
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Dutlu Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz" sorusuna katılımcılar sırasıyla, %15,0'lik eşit dağılımla donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması ve alt yapıya ilişkin iyileştirmeler, %14,3'lük oranla otopark çözümleri ve %13,6'lik oranla yeşil alanların miktarının artırılması cevabı vermiştir (Tablo 4.18).

Tablo 4.18: Dutlu Sokak'ta geliştirilmesi ve iyileştirilmesi istenen fonksiyonlara ilişkin dağılım.

Dutlu Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Tarihi çevreyle uyumlu yapılaşmalar	17	12,1
Otopark çözümleri	20	14,3
Donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması	21	15,0
Alt yapıya ilişkin iyileştirmeler	21	15,0
Mevcut yeme- içme fonksiyonları	7	5,0
Mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliğinin artırılması	17	12,1
Sosyo kültürel etkinliklerin artırılması	18	12,9
Yeşil alan miktarının artırılması	19	13,6
Toplam	140	100

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Hamamönü Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz" sorusuna katılımcılar, sırasıyla %24,3 oranla otopark çözümleri, %20,0'lik oranla yeşil alanların artırılması ve %16,4'lük oranla sosyo kültürel etkinliklerin artırılması cevabı vermiştir (Tablo 4.19).

Tablo 4.19: Hamamönü Sokak'ta hangi fonksiyonların geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerekliliğine ilişkin dağılım.

Hamamönü Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Tarihi çevreyle uyumlu yapılaşmalar	17	12,1
Otopark çözümleri	34	24,3
Donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması	6	4,3
Alt yapıya ilişkin iyileştirmeler	10	7,1
Mevcut yeme- içme fonksiyonları	9	6,4
Mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliğinin artırılması	13	9,3
Sosyo kültürel etkinliklerin artırılması	23	16,4
Yeşil alan miktarının artırılması	28	20,0
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Sarıkadı Sokağının en önemli özelliği nedir?" sorusuna, %29,3'lük eşit dağılımla hastane ulaşımını sağlıyor olması ve ticaret potansiyelinin yüksek olması, %19,3'lük oranla turistik bir çekim merkezi olması ve %15,0'lik oranla kültürel miras özelliği taşıyor olması cevabı vermiştir (Tablo 4.20).

Tablo 4.20: Sarıkadı Sokağın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı.

Sarıkadı Sokağın en önemli özelliği nedir?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Kültürel miras özelliği taşıyor olması	21	15,0
Hastane ulaşımını sağlıyor olması	**41**	**29,3**
Eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması	10	7,1
Turistik bir çekim merkezi	27	19,3
Ticaret potansiyelinin yüksek olması	**41**	**29,3**
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Mehmet Akif Ersoy Sokağının en önemli özelliği nedir?"sorusuna, sırasıyla %29,3'lük oranla eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması, %27,9'lük oranla turistik bir çekim merkezi olması ve %17,1'lik oranla kültürel miras özelliği taşıyor olması cevabı verilmiştir (Tablo 4.21).

Tablo 4.21: Mehmet Akif Ersoy Sokağın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı.

Mehmet Akif Ersoy Sokağın en önemli özelliği nedir?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Kültürel miras özelliği taşıyor olması	24	17,1
Hastane ulaşımını sağlıyor olması	16	11,4
Eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması	**41**	**29,3**
Turistik bir çekim merkezi	39	27,9
Ticaret potansiyelinin yüksek olması	20	14,3
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Dutlu Sokağın en önemli özelliği nedir?" sorusuna, sırasıyla %25,7'lik oranla eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması,%22,9'lük oranla kültürel miras özelliği ve %20,0'lik oranla ticaret potansiyelinin yüksek olması cevabı verilmiştir (Tablo 4.22).

Tablo 4.22: Dutlu Sokağın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı.

Dutlu Sokağın en önemli özelliği nedir?	**Sayı (N)**	**Yüzde (%)**
Kültürel miras özelliği taşıyor olması	32	22,9
Hastane ulaşımını sağlıyor olması	24	17,1
Eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması	**36**	**25,7**
Turistik bir çekim merkezi	20	14,3
Ticaret potansiyelinin yüksek olması	28	20,0
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Hamamönü Sokağın en önemli özelliği nedir?" sorusuna, sırasıyla %48,6'lik oranla kültürel miras özelliği, %19,3'lük oranla turistik bir çekim merkezi olması ve %13,6'lik oranla ticaret potansiyelinin yüksek olması cevabı verilmiştir (Tablo 4.23).

Tablo 4.23: Hamamönü Sokağın en önemli özelliğine ilişkin tercih dağılımı.

Hamamönü Sokağın en önemli özelliği nedir?	**Sayı(N)**	**Yüzde(%)**
Kültürel miras özelliği taşıyor olması	**68**	**48,6**
Hastane ulaşımını sağlıyor olması	11	7,9
Eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması	15	10,7
Turistik bir çekim merkezi	27	19,3
Ticaret potansiyelinin yüksek olması	19	13,6
Toplam	140	100

N:frekans %:yüzde

4.5.5 Sıfat Çiftlerine İlişkin Değerlendirmeler

Anket puanlarında +2,+1,0,-1,-2 puan sistemi SPSS'e 1,2,3,4,5 olarak uygulandığından anket sonucunda düşük çıkan puanlar en yüksek, yüksek çıkan puanlar ise en düşük puan alan koridorlardır (Tablo 4.24).

Tablo 4.24: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre koridorların aldığı ortalama puanlar.

SIFAT ÇEŞİTLERİ	KORİDORLAR/ORTALAMA PUANLAR			
	Sarıkadı Sokak	Mehmet Akif Ersoy Sokak	Dutlu Sokak	Hamamönü Sokak
Tarihi doku etkisi	1,75	1,79	1,96	1,92
Mekan etkisi	1,87	1,77	2,10	1,98
Canlı ve dinamik	2,18	1,93	2,05	2,62
Yapılacak aktivite	2,54	2,69	2,77	2,74
Bağlantı noktaları uyumlu	1,90	2,11	1,93	2,75
Yeşil dokusu yeterli	3,00	2,72	2,96	2,73
Bakımlı	2,10	2,15	2,32	1,95
Algılanabilir	2,12	2,75	2,06	2,15
Güvenli	2,35	2,34	2,19	2,12

Yapılan analizlere göre Hamamönü'nde seçilen kentsel koridorlarda sıfat çeşitlerinin aldığı puanlar değerlendirildiğinde, en düşük puan alan ve en çok beğenilen koridor sırasıyla Mehmet Akif Ersoy Sokak(ortalama toplam puan=6,4),ikinci sırada Sarıkadı Sokak (ortalama toplam puan=6,1) ve üçüncü sırada ise Hamamönü Sokak (ortalama toplam puan=4,0) yer almaktadır. (Tablo 4.25).

Sıfat çiftlerinin değerlendirilmesine göre; tarihi doku etkisi en kuvvetli olan koridor Sarıkadı Sokak, mekan etkisi en kuvvetli olan koridor Sarıkadı Sokak, en canlı ve dinamik koridor Mehmet Akif Ersoy Sokak, aktivite sayısı en fazla olan koridor, Sarıkadı Sokak, bağlantı noktaları en uyumlu olan koridor Sarıkadı Sokak, yeşil dokusu en yeterli olan koridor Mehmet Akif Ersoy Sokak, en bakımlı koridor Hamamönü Sokak, en algılanabilir koridor Dutlu Sokak, en güvenli koridor ise Hamamönü Sokaktır (Tablo 4.25).

Tablo 4.25: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre en çok beğenilen koridorlar.

SIFAT ÇEŞİTLERİ	Puanlar	Koridorlar
Tarihi doku etkisi kuvvetli	1,75	Sarıkadı Sokak
Mekan etkisi kuvvetli	1,77	Mehmet Akif Ersoy Sokak
Canlı ve dinamik	1,93	Mehmet Akif Ersoy Sokak
Yapılacak aktivite sayısı fazla	2,54	Sarıkadı Sokak
Bağlantı noktaları uyumlu	1,90	Sarıkadı Sokak

Yeşil dokusu yeterli	2,72	Mehmet Akif Ersoy Sokak
Bakımlı	1,95	Hamamönü Sokak
Algılanabilir	2,06	Dutlu Sokak
Güvenli	2,12	Hamamönü Sokak
Mehmet Akif Ersoy Sokak (ortalama toplam puan)=6,4	**Sarıkadı Sokak** (ortalama toplampuan)=6,1	**Hamamönü Sokak** (ortalama toplam puan)=4,0

Yapılan analizlere göre Hamamönü Bölgesinde seçilen kentsel koridorlarda sıfat çiftlerinin aldığı puanlar değerlendirilirse, en yüksek puan alan ve en az beğenilen koridor sırasıyla Dutlu Sokak (ortalama toplam puan=9,15) ikinci sırada Hamamönü Sokak (ortalama toplam puan=5,37) üçüncü sırada ise Sarıkadı Sokak (ortalama toplam puan=5,35) yer almaktadır (Tablo 4.26).

Sıfat çiftlerine göre; tarihi doku etkisi en zayıf olan koridor Dutlu Sokak, mekan etkisi en zayıf olan koridor Dutlu Sokak, en monoton koridor Hamamönü Sokak, aktivite sayısı en az olan koridor Dutlu Sokak, bağlantı noktaları en uyumsuz olan koridor Dutlu Sokak, yeşil dokusu yetersiz olan koridor Sarıkadı Sokak, en bakımsız koridor Dutlu Sokak, en karmaşık koridor Mehmet Akif Ersoy Sokak, en güvensiz koridor Sarıkadı Sokaktır (Tablo 4.26).

Tablo 4.26: Görsel etkilerin analizinde sıfat çiftlerine göre en az beğenilen koridorlar.

SIFAT ÇEŞİTLERİ	**Puanlar**	**Koridorlar**
Tarihi doku etkisi zayıf	1,96	Dutlu Sokak
Mekan etkisi zayıf	2,10	Dutlu Sokak
Monoton	2,62	Hamamönü Sokak
Yapılacak aktivite sayısı az	2,77	Dutlu Sokak
Bağlantı noktaları uyumsuz	2,75	Hamamönü Sokak
Yeşil dokusu yetersiz	3,00	Sarıkadı Sokak
Bakımsız	2,32	Dutlu Sokak
Karmaşık	2,75	Mehmet Akif Ersoy Sokak
Güvenli olmayan	2,35	Sarıkadı Sokak
Dutlu Sokak (ortalama toplam puan)=9,15	**Hamamönü Sokak** (ortalama toplam puan)=5,37	**Sarıkadı Sokak** (ortalama toplam puan)=5,35

Ankete katılan kullanıcılara sorulan "Burada yaşadığınız problemler nelerdir?"sorusuna katılımcıların ilk beş tercihin sırasıyla,%35,7'lik oranla otopark yetersizliği,%24,5'lik oranla gürültü kirliliği,%30,4'lük oranla altyapı sorunu, %31,3'lük oranla yeşil alan yetersizliği ve %23,6'lik oranla kent donatılarının yetersizliğidir (Tablo 4.27).

Tablo 4.27: Hamamönü'nde yaşanılan problemlere ilişkin tercih dağılım

.

Burada yaşadığınız problemler nelerdir?	I. Tercih		II. Tercih		III. Tercih		IV. Tercih		V.Tercih	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Trafik yoğunluğu	61	10,9	52	9,3	8	1,4	7	1,3	20	3,6
Otopark yetersizliği	**200**	**35,7**	36	6,4	7	1,3	3	0,5	13	2,3
Araçların yaya alanına park etmesi kalabalık oluşu	53	9,5	72	12,9	35	6,3	9	1,6	18	3,2
Güvenli olmayışı	56	10,0	48	8,6	10	1,8	13	2,3	20	3,6
Restoran, kafe ve mağazaların sokağa taşmaları	60	10,7	74	13,2	60	10,7	19	3,4	26	4,6
Gürültü kirliliği	45	8,0	**137**	**24,5**	71	12,7	55	9,8	29	5,2
Görüntü kirliliği	6	1,1	33	5,9	45	8,0	47	8,4	30	5,4
Kent donatılarının yetersiz olması	4	0,7	36	6,4	50	8,9	60	10,7	**132**	**23,6**
Tarihi mekânsal karakter ile uyumsuz yapılaşma	11	2,0	21	3,8	59	10,5	75	13,4	58	10,4
Tarihi dokunun bakımsızlığı	6	1,1	12	2,1	23	4,1	47	8,4	59	10,5
Altyapı sorunu	13	2,3	9	1,6	**170**	**30,4**	47	8,4	33	5,9
Yeşil alan yetersizliği	37	6,6	29	5,2	21	3,8	**175**	**31,3**	96	17,1
Diğer	8	1,4	1	0,2	1	0,2	3	0,5	26	4,6
Toplam	560	100	560	100	560	100	560	100	560	100

N:frekans %:yüzde

BÖLÜM 5

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hamamönü'nü ziyaret eden 560 katılımcı ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 471'i Ankara'da, 55'i Hamamönü'nde ve 34'ü diğer yerlerden gelmektedirler. Hamamönü denildiğinde kullanıcıların aklına gelen ilk şeyin Eski Ankara evleri, restoran-cafeler ve dini mekanlar olduğu cevabı alınmıştır. En çok ziyaret edilen yerlerin ise Eski Ankara evlerini, Sanat Sokağı, Mehmet Akif Ersoy Müzesi ve Taceddin Sultan Dergahı olduğu belirtilmiştir. Aynı kullanıcılara Hamamönü'nün Kentsel Sit alanı içinde olduğunu biliyor musunuz sorusu sorulmuş,319 kişi hayır 241 kişi ise evet cevabı vermiştir. Buna göre kullanıcılar alana tarihi dokusu için gelmek olup ancak alan ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları sonucu tespit edinmiştir.

Belirlenen koridorlara ilişkin kullanıcıların sokakları hangi amaçla kullandıklarına ilişkin soruda, Sarıkadı Sokak sırasıyla oturma/dinlenme (%20,7), yeme-içme (%20,0) ve buluşma amaçlı (%21,4); Mehmet Akif Ersoy Sokak sırasıyla eğitim (%26,4), oturma-dinlenme (%17,9), yürüme /geçiş tarihi mekanları ve kültürel mekanları gezme/görme (%17,9) ve yeme-içme (%20,7) amaçlı, Dutlu Sokak sırasıyla oturma/dinlenme (%25,7),yeme-içme (%19,3) ve buluşma (%22,9) ve Hamamönü Sokak ise sırasıyla oturma/dinlenme(%17,9),sohbet etme(%22,9) ve buluşma noktası (%20,7) amaç tercih edilmektedir.

Sarıkadı Sokağın en önemli özelliği hastane ulaşımını sağlıyor olması ve ticaret potansiyelinin yüksek olması (%29,3), Mehmet Akif Ersoy Sokağın eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması (%29,3), Dutlu Sokağın eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması (%25,7),Hamamönü Sokağın ise kültürel miras özelliği (48,6) cevaplarına göre belirlenen her kentsel koridorun farklı fonksiyon ve özelliğe sahip olduğu sonucu saptanmıştır.

“Mekan etkisi” kriteri bakımından 1.77 puanla Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru “kuvvetli” olarak nitelendirirken, 2.10 puanla Dutlu Sokak Kentsel Koridoru “zayıf” olarak saptanmıştır.

Olumlu olarak “Canlı ve dinamik” kriteri bakımından 1.93 puanla Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru nitelendirirken, 2.62 puanla Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

“Yapılacak aktivite sayısı” kriteri bakımından 2.54 puanla Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru “fazla” olarak nitelendirirken, 2.77 puanla Dutlu Sokak Kentsel Koridoru “az” olarak değerlendirilmiştir.

“Bağlantı noktaları” kriteri bakımından 1.90 puanla Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru öne çıkarken, 2.75 puanla Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

“Yeşil dokusu” kriteri bakımından 2.72 puanla Mehmet Akif Ersoy Kentsel Koridoru “yeterli” olarak nitelendirirken, 3.00 puanla Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru “yetersiz” olarak belirlenmiştir.

“Bakımlı” kriteri bakımından 1.95 puanla Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru “yeterli” olarak nitelendirirken, 2.32 puanla Dutlu Sokak Kentsel Koridoru “yetersiz” olarak saptamıştır.

“Algılanabilirlik” kriteri bakımından 2.06 puanla Dutlu Sokak Kentsel Koridoru “yüksek” olarak nitelendirirken, 2.75 puanla Mehmet Akif Ersoy Sokak Kentsel Koridoru “düşük” olarak değerlendirilmiştir.

“Güvenli” kriteri bakımından 2.12puanla Hamamönü Sokak Kentsel Koridoru “yeterli” olarak nitelendirirken, 2.35 puanla Sarıkadı Sokak Kentsel Koridoru “yetersiz” olarak saptamıştır.

Hamamönü’nde gelindiğinde gezilecek yerler sırasıyla % 41 oranla Eski Ankara evleri, %32,7 oranla Sanat Sokağı, 20,5 oranla Mehmet Akif Ersoy Evi ve Karacabey Cami,.

Hamamönü denildiğinde akla gelen ilk gelen %30.2 oranla Eski Ankara evleri ve %22,7 oranla restoran ve cafeler ve %16,6 oranla dini mekanlar cevabı saptanmıştır. Bu sonuçlara göre; Hamamönü Ankara'nın önemli tarihi mekânlarından biri olup, kültür varlıkları ile kent için büyük bir anlam ve önem taşımaktadır. Kimliğin kaybolmaması için yapıların sağlıklaştırılması, iyileştirilmesi ve yaşatılmasındaki tek amaç olan mirasın korunması ilk amaç olmalı ve bütün planlama ve tasarımlarda dikkate alınmalıdır.

Yapılan analizlere göre; Sarıkadı Sokakta ;%18,6 oranla en çok mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliği ve sosyo kültürel etkinliklerin artırılması, Mehmet Akif Ersoy Sokakta ada %20,0 oranla otopark çözümleri, %17,9 oranla sosyo kültürel etkinliklerin artırılması ve %14,3'luk oranla mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliğinin artırılması beklenmekte, Dutlu Sokakta %15,0'lık eşit dağılımla donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılması alt yapıya ilişkin iyileştirmeler ise %14,3 oranla otopark çözümlerine ilişkin düzenlemeler istenmektedir ve Hamamönü Sokakta %24,3 oranla otopark çözümleri, %20,0 oranla yeşil alanların artırılması beklenmektedir.

Genel olarak alana ilişkin problemler olarak otopark yetersizliği (%35,7), gürültü kirliliği (%24,5), altyapı sorunu (%30,4),yeşil alan yetersizliği (%31,3) ve kent donatılarının yetersiz olması (%23,6) cevabı sıralanmıştır. Bu sorunların çözümüne ilişkin;

- Araştırma alanına tarihi dokuyla ve birbirleriyle uyumlu, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayacak sayıda donatı elemanı yerleştirilmelidir. Bu elemanlar her tasarımda, tasarım konseptine, ihtiyaç ve kullanım çeşidine, mekânın işlevine ve mekânın dokusuna uygun şekilde seçilmelidir.
- Otopark yetersizliği için, otopark çözümleri geliştirilmelidir
- Altyapı çalışmaları mutlaka Altyapı Koordinasyon Merkezi ile iletişim halinde yapılmalıdır.
- Kullanıcıların alandaki kültürel özellikler konusunda bilgilendirebilecekleri özellikte bilgilendirme,yönlendirme levhaları yerleştirilmelidir.
- Reklam panoları, ilan ve afiş için standartlar belirlenmeli ve görüntü kirliliği önlenmelidir.

- Tarihi yapıların bahçelerine gereken önem verilmeli, tarihi dokuyla bütün oluşturacak şekilde uygun bitkilendirme çalışmaları yapılmalı yeşil alan gereksinimine katkı sağlanmalıdır.

- Alanda daha çok yaprak döken ağaç türleri seçilmedir. Böylece alan içerisindeki yapıların farklı mevsimlerde görsel özelliklerinin ortaya çıkması sağlanır.

Kentsel Yaşam Standardı, Kentsel Fonksiyon ve Kentsel Kalite Açısından Değerlendirmeler

Yapılan çalışma ile Tarihi alanları sadece yapılarla değil sokak dokusuyla ve kentsel açık alanlarıyla bir bütün olarak düşündüğümüzde, kentin mekânsal kurgusunda önemli roller üstlenen kentsel koridorların, Ankara-Hamamönü kent kimliğinin bir parçası olan mekansal değerleri ve fonksiyonları ile kentsel sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi açısından önemi ortaya koyulmuştur.

Kentsel Yaşam Standardı Açısından Tespitler

- Sarıkadı Sokakta yöresel ürünlerin satışı için açılan El Ürünleri ve Gıda Pazarı, kadınların kendi imal ettikleri ürünleri tanıttıkları ve satabildikleri halk için yeni bir geçim kaynağı ortamı oluşturmuştur.

- Dutlu Sokak'ta bölgenin tarihi dokusuyla uyumlu bir biçimde inşa edilen "Altındağ Belediyesi Kültür ve Sanat Evi" açık hava sineması, sergileri, toplantı ve konferans salonlarıyla kullanıcıların sosyal aktiviteler için tercih ettikleri bir mekan olarak değerlendirilmiştir.

- Mehmet Akif Ersoy Sokakta yer alan" Sanat Sokağı" resim, ebru, hat, cam, seramik, gümüş, takı gibi pek çok sanat dalıyla uğraşan sanatçılar için üretim, satış ve sergileme alanı niteliğinde önemli bir kültürel mekan özelliği taşımaktadır.

- Hamamönü Sokakta restore edilen Kabakçı Konağı Altındağ Belediyesine ait Altındağ Belediyesi Kültür Merkezi, Kamil Paşa Konağı ise Kültür evi olarak yeni işlevlerle kültür-sanat faaliyetleri amacıyla kente kazandırılmıştır.

- Sarıkadı Sokakta bulunan Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi kampus alanına ait yurtlar işlev ve hizmet kapsamları gereği önemli sosyal odak noktalarıdır.

Kentsel Fonksiyon Açısından Tespitler

- Mehmet Akif Ersoy Sokak'ta yapılan "Sanat Sokağı" gibi mekanlar tarihi doku için önemli "landmark" özelliği taşımaktadır.

- Sarıkadı Sokakta bulunan "Mehmet Akif Ersoy Edebiyat Müzesi Kütüphanesi" de ilgi ekici mekanlar arasındadır.

- Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan Karacabey Cami, Taceddin Sultan Cami ve Dergahı, Hacı Musa Cami ve Sarıkadı Sokakta bulunan Sarıkadı ve Hacettepe Cami gibi dini mekanlar restore edilerek kültür turizmi açısından, önemli odaklar arasında yer almıştır.

- Dutlu Sokak kentsel koridoru işlevsel olarak, Hacettepe Üniversitesine ulaşımı sağlayan daha çok öğrenciler tarafından kullanılan oturma/dinlenme, yeme-içme ve buluşma noktası gibi sosyal ve kültürel ihtiyaçların karşılanması açısından önemli kentsel fonksiyonlara sahiptir.

- Mehmet Akif Ersoy Sokakta bulunan Taceddin Sultan Dergahı İstiklal Marşı'nın yazıldığı ev olarak " Mehmet Akif Ersoy Evi" turizme kazandırılmıştır.

- Hamamönü Sokak kentsel koridorunda bulunan Hamamönü Meydanı toplanma ve geçiş alanı olarak işlev gören önemli bir düğüm noktasıdır.

- Sarıkadı Sokak'ta bulunan yapılar konutlar ticari mekanlar olarak işlevlendirilmiştir.

Kentsel Kalite Açısından Tespitler

- Sarıkadı, Dutlu, Mehmet Akif Ersoy ve Hamamönü kentsel koridorları kentsel kimlik,mekansal değerler,sosyal ve ekonomik,odak olma özellikleri ile Hamamönü'ne kentsel kalite açısından önemli katkılar sunmaktadır.

- Mehmet Akif Ersoy kentsel koridorunda yer alan Mehmet Akif Ersoy Parkı kent ile mekansal ve sosyal entegrasyon sağlama açısından kentsel kaliteyi olumlu etkileyen bir düzenlemedir.

- Sarıkadı kentsel koridoru kuzeyden ve güneyden taşıt trafiğini sağlayan önemli caddelere bağlantılık açısından erişilebilirliği yüksek olan ve yeni kamusal mekânların üretilmesine katkı sağlayan önemli bir prestij olma özelliğindedir.

- Hamamönü kentsel koridorunda bulunan Kabakçı Konağı (kültür evi) önemli bir kimlik öğesi olarak kentsel mekana katkı sağlamaktadır.

Hamamönü'nde belirlenen kentsel koridorların kentsel yaşam standardı,kentsel fonksiyon ve kentsel kalite açısından değerlerini ve katkıları arttırmak amacıyla turizm odaklı kentsel koruma anlayışı çerçevesinde sosyal, mekansal ve ekonomik boyutları içeren planlama ve tasarım yaklaşımları ile ele alınması kentsel sürdürülebilirlik açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

Ahern, J. (1995). Greenways as a Planning Strategy. L*andscape and Urban Planning,* 33,131-155.

Ahern, J. (2002). Greenways as Strategic Landscape Planning: Theory and Application. Wageningen University, The Netherlands,120-130.

Ahunbay, Z. (2016). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. 8. basım, Yapı-Endüstri Merkezi,85-91.

Akın, N. (1998). Türkiye'de Tarihi Çevre Koruma, Örnekler ve Sorunlar. *Mimarlık Dergisi,*40-43.

Aktaş, M. ve Özden, E. (2016). Tarihi Çevrenin "Sürdürülebilirliği" Üzerine Düşünceler. 4. Uluslararası Kentsel ve Çevresel Sorunlar ve Politikalar Kongresi, İstanbul,57-63.

Altaban, Ö. (2013). Kent Planlama'dan Kentsel Tasarıma Geçişte Düşünülecek Boyutlar (1). International Journal of Architecture and Planning, Volume 1, Issue 1, 2-21.

Altındağ Belediyesi (2018). https://www.altindag.bel.tr/#!tarihce.

Altındağ Kaymakamlığı (2018). http://www.altindag.gov.tr/tarihce.

Altınışık Uçar, H. (2015). Türkiye'de Kentsel Kimliğin Dönüşümü ve Soylulaştırma: Ankara Hamamönü Örneği. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara,68-90.

Ankara Kalkınma Ajansı Araştırma Projesi (2011). Altındağ'ın Sosyo-Kültürel Dokusu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanlığı (1986). Ulus Tarihi Kent Merkezi, Çevre Düzenleme Yarışması. Yarışma Şartnamesi, Ankara.

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2010). Ankara, Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Araştırma Raporu, Ankara Büyükşehir Belediyesi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2007). 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Plan Açıklama Raporu. (https://www.ankara.bel.tr/ankara-buyuksehir-belediyesi-nazim-plan) (15.10.2018).

Ankara Belediyesi (2018). 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Raporu. (12.07.2018).

Anonim (2009). Tarihi Çevre Koruma. Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara.

Arabacıoğlu, P. ve Aydemir, I. (2007). Tarihi Çevrelerde Yeniden Değerlendirme

Kavramı. *YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi,* Cilt 2,Sayı 4,204-212.

Ardıçoğlu, R. (2014). Kent İçindeki Tarihi Alanların İyileştirilmesi ve Kentle Bütünleştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,35-41.

Arslan, G. (1990). Koruma Planlamasında İlk Aşama; Tespit ve Tescil. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı, Kültür Bakanlığı, 27-35s.

Arslan, T.M. (2012). Kültürel Miras Alanlarında Sağlıklılaştırma ve Yenileme Süreçlerinin Değerlendirilmesi Ankara Hamamönü ve Hacıbayram Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama, Ankara,38-52.

Asatekin, N.G. (2004). Kültür Ve Doğa Varlıklarımız Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, 975-17-3133-X.,30-39

Avcıoğlu, S. (2009). Tarihi Çevrelerde Kentsel Yenileme Eğilimleri: Tuzla Köyiçi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Gebze,23-29.

Ayan, E. (2014). Kentsel Alanlardaki Farklı Su Koridorlarının Kullanım Olanaklarının İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın,45-52.

Ayaşlıgil, T. (1995). Yerleşim Hiyerarşisine Göre Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Saptanması. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 45: 3-4,112-125.

Ayrancı, İ. (2007). Koruma Alanlarının Yönetimi ve Yönetim Planı Sürecinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul,20-28.

Ayten, M.A. (2012). Koruma-Yenileme Odaklı Bir Yaklaşım Çerçevesinde Kayseri "Germir" Yerleşiminin Bugünü ve Geleceği. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, ISSN: 1308-2140, Sayı 10/6, Ankara, 267-286.

Bajraktari, H. (2012). Tarihi Kentlerin Korunmasında Kentsel Tasarım Rehberlerinin Rolü: Prizren Kenti Tarihi Merkezi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul,27-29.

Bakırcı, S. (2005). Kastamonu Tarihi Kent Merkezinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,33-38.

Bekişoğlu, Ü.(2002). Safranbolu Yörük Köyü Tarihi Çevresinin Peyzaj Planlaması. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj

Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Can, C. (1993). Kentsel Koruma Alanları ve Koruma Sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Sayı 1.2(36), 307-314.

Çay, D. R. ve Aşılıoğlu, F. (2016). Ankara Kent İçi Yaya Bölgelerinde Yaya-Tasarım Etkileşimi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11 (3),91-99.

Çelik, D. ve Yazgan, M.E. (2007). Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Korumaya Yönelik Yasa Ve Yönetmeliklerin İrdelenmesi. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 9(11),95-102.

Çınar, S. ve Kart, N.(2005). Tarihi Kentsel Mekanları Koruma Olgusunun Turizme Etkileri ve Sultanahmet Çevresi İçin Bir Öneri. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 55 (2), İstanbul, 72-86.

Cook, E.A. (2002). Landscape Structure İndices For Assessing Urban Ecological Networks. *Landscape and Urban Planning*, (58), 269-280.

Çulcuoğlu, G. (1997). Ankara Kenti Yeşil Kuşak Çalışmalarının Yabancı Ülke Örnekleri Açısından İrdelenmesi ve Yeşil Kuşak Sistemi İçin Öneriler. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,45-47.

Daşdemir, İ. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 1.Basım, Nobel Akademik Yayıncılık,74-79.

Değirmencioğlu, A.(1998). 1923'den Günümüze Ankara İmar Planlarının Açık ve Yeşil Alanlar Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,28-31s.

Demir, Z. (2004). Düzce'nin Yeni Kentleşme Sürecinde Açık ve Yeşil Alanlara Yeni Fonksiyonlar Kazandırılması. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul,15-23s.

Deniz, S.S. (2014). Stratejik Mekansal Planlama Ve Düzenleyici Geleneksel Planlamanın Katılım, Eylem Projeleri Ve Esneklik Boyutlarında İncelenmesi - Bursa İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul,24-29.

Doğan, D. (2012). Malatya İli Kapsamında Peyzaj Koridoru Kavramının İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,26,48s.

Doğan, U. (2008). Kentsel Tasarım Proje Yaklaşımları, Tarihi Alanlar ve Sahil Şeritlerinde Uygulanabilir Projeler; Perşembe Pazarı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı, İstanbul,46-54s.

Ercoşkun Yalçıner, Ö. (2013). Successes and Failures in Urban Development of Ankara. *International Journal of Architecture and Planning*, Volume 1, Issue 2, 132-151.

Eruzun, C. (1992). "Korumada Kentsel Tasarım Boyutu ve Uygulama Sorunsalı",Kentsel Forman, R.T.T., Cambridge University Pres,Land Mosaics: The Ecology of Landscapes and Regions,54-59.

Ergin, Ş. 1989. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Donanımının Niceliksel Değerlendirilmesine Yönelik Matematiksel Bir Model Önerisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir.

Erkoç, M.(2008).Akşehir Tarihi Kent Merkezinin Korunmasında Yayalaştırmanın Etkinliğinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama, Konya,25-34s.

Etli, B. (2002). Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi. *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Dergisi*, 3,47-59.

Jokıletho, J.Marasovıc C,T. (1994). Akdeniz'deki Tarihi Yerleşim Alanlarının Sağlıklaştırılması Kılavuzu. Öncelikli Eylemler Programı Taslağı, Öncelikli Eylemler Programı Bölgesel Eylem Merkezi Split, Cilt 1,8,100-109.

Fabos, G.J., (1995). Introduction and Overview: The Greenway Movement, Uses And Potentials Of Greenways. *Landscape and Urban Planning*, Volume: 33, 1-13.

Fidan, T. (2007). Tarihi Kent Merkezlerinde Planlama Sorunları Ankara Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı Örneğinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama, Ankara,36-45s.

Garcia, R. (2015). Landscape and Aesthetics Design Manual. Texas Department of Transportation.

Gedik, G.S. (2015). Tarihi Çevrelerin Sürdürülebilir Yeniden Canlandırılmasında Kullanıcı Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Bursa, Hanlar Bölgesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul,45-58s.

Georgia, A.(2007). Athens-Clarke County Corrıdor Management Strategy. Landscape Architecture Historic Preservation Planning, Environmental Assessment.

Gültekin ve Aslan (2006). Kentsel Koruma/Yenileme İkileminde 1980'lerden Bugüne Sağlıklaştırma: Ankara – Hamamönü Örneği. *80 Sonrası Mekan ve Planlama Dergisi*, 281-300.

Günal, İ. (2010). Soma (Manisa) İlçesi Açık ve Yeşil Alan Potansiyelinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri

Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Çanakkale,45-56s.

ICOMOS, 1964. Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü.(Washington Tüzüğü-1987). Web sitesi: http://www.icomos.org.tr. (12.07.2018).

Kaderli, L. (2014). Kültürel Miras Koruma Yaklaşımlarının Tarihsel Gelişimi. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi,12-14s.

Kale, B.(2011). Tarihsel Kent Peyzajlarının Korunması, Hamamönü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,56-69.

Kan, H. (2009). Taraklı Yerleşimindeki Tarihi Dokunun Sürdürülebilirliği Bağlamında Kentsel Koruma ve Geliştirme Stratejileri. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın,55-68s.

Keleş, R. 1980. Kent Bilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Koçan, N. (2011). Tarihi Mekanlarda Kültürel Dönüşüm: Uşak Tarihi Tren Garı Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 11 (2), 130 – 137.

Köse, N. (2007). Kastamonu Taşköprü Tarihi Kent Dokusunun Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Kuban, D. (1975). Kültürel Gelişmeler ve Tarihi Çevrenin Korunması. *Mimarlık Dergisi*, Sayı 5,21-23.

Kurt, S.S. (2013). Amasya Kenti İçin Yeşilırmak Koridorunu İçine Alan Bir Kentsel Yeşilyol Önerisi, Yüksek Lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon,42-52s.

Kuter, N. (2007). Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,36-43.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018). http://www.kultur.gov.tr/TR-96254/kultur.html.

Little, C.E. (1995). Greenways for America. Johns Hopkıns Unıversıty Press.

MGM (2018). Meteoroloji Genel Müdürlüğü, https://www.mgm.gov.tr/ (02.09.2018).

Madran, E. Altan Ergut, E. ve Özgönül, N. (2005). Ulus Tarihi Kent Merkezi, TMMOB Mimarlar Odası, Planlama Dergisi, Ankara,123-135s.

Meşhur, M.Ç (1999). Tarihi Çevrelerin Korunması Sürecinde Yeni Yaklaşımlar, Amasya Kenti, Yalıboyu Evleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.

Michaelson, J., Toth G. ve Espiau, R. (2008). Great Corridors, Great Communities, The Quıet Revolutıon In Transportatıon Plannıng, Project for Public Spaces, Inc.

Metrex (1999). Metropolitan Spatial Planning and Development Benchmark. *The Network of European Metropolitan Regions and Areas,* Glascow.

Nemutlu,F.E, Çelik,A., Sağlık,A. ve Devecioğlu, N.E. (2013). Tarihi Kentlerde Dış Mekân Süs Bitkilerinin Kullanımı. V. Süs Bitkileri Kongresi, 1,51-60s.

Nurakova, T. (2010). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Projeleri (Altındağ Belediyesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara,35,45s.

Ocakçı, M. (2010). Yaya Mekanları. İstanbul Teknik Üniversitesi, Ders Notları, İstanbul.

Oktay, H.E. (2011). Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreasyonel Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Özelinde İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya,35-43s.

Orhunbilge, A.N. (2000). Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri. Avcıol Basım ve Yayın, İstanbul,420s.

Önen, M. (2007). Kentsel Kıyı Mekanı Olarak Akarsuların Rekreasyonel Kullanım Potansiyelinin İrdelenmesi: Eskişehir Porsuk Çayı ve İstanbul Kurbağalıdere Örneği. Yüksek Lisans Tezi ,İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,İstanbul, 54-63.

Özalp, D. (2008). Tarihî Kent İmajının Korunmasında Kentsel Tasarım – Antakya Örneği. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara,36-49s.

Özcan, A. (2013). Yaya Alanlarının İşlevsel Kullanımının Altındağ İlçesi'nde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,52-58s.

Özcan, K. (2016). Kent Planlamada Sürdürülebilirlik Gündemi: Bir Kavramsallaştırma Denemesi. *Avrasya Terim Dergisi*, 4 (2),7-17.

Özden, E.Ö. ve Görgülü, Z. (2006). Planlama- Koruma İlişkisi Üzerine Yeni Bir Sistem Önerisi. *YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi*, 1(4),102-108.

Özel, B. (2006). Eski Yapıların Yeni İşlevle Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, FBE Mimari Tasarım Programı, İstanbul,45-52s.

Özen, L. S.(2005). Koruma Yaklaşımlarına Yeni Bir Bakış Açısı Olarak "Bütünleşik Koruma"-Trabzon Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Trabzon,45-47s.

Özeren, M. ve Hepcan, Ş. (2013). Kent İçi Akarsu Koridorlarının Canlandırılması: İzmir Kent Merkezi Örneği. TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu, 839-849.

Öztemiz, İ. (2012). Koruma Amaçlı İmar Planlarının Kentsel Tasarım Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi: Beyoğlu Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul,36-43s.

Öztürk, A. H. (2012). Kentsel Sit Alanlarının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Güdül Örneği. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara,31-37.

Öztürk, B. (2004). Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,21-29.

Öztürk, H. (2006). Edirne Kentinin Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Peyzaj Mimarlığı ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,45-48s.

Öztürk, H.H.(2007) Tarihi ve Kültürel Çevrenin Korunmasında Sivil Toplumun Rolü: Hamamönü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimler Anabilim Dalı, Ankara.

Pamay, B. 1978. Kentsel peyzaj planlaması. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul,78-81.

Perçin, H., 2003. Yaya Bölgeleri. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Basılmamış Ders Notları. Ankara.

Rubenstein, H.M. (1992). Pedestrian Malls, Streetscapes and Urban Space. John Wiley&Sons, Inc., 0-471-54680-1, New York,158-170.

Sadioğlu, U.,Tiryaki,V. ve Korkmaz A. (2016). Altındağ Belediyesi Örneği Üzerinden Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Politikasının Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 71,757-796.

Salıcı, A., Güzelmansur A. ve Altunkasa , M.F. (2007). Kentsel Yapı Değişiminin Tarihî Kent Dokusuna Etkilerinin İrdelenmesi: Antakya Örneği. 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Volume 2, 707-716.

Salıcı ve Altunkasa (2012). Yeşil Koridorlar:Kavram ve Kapsam Açısından Bir Durum İncelemesi. Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 39-44.

Saylan, S. ve Erdönmez Dinçer M.E. (2017).Kamusal Alanların Kullanımında Mekan Kalitesi; Eminönü Mercan Mahallesi, *Kent Akademisi Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergisi*, 10(29/1):21-26.

Şahin, P. (2008). Tarihi Çevreleri Koruma Sürecinde Yaşanan Fiziksel Ve Sosyo-Kültürel Değişim, Ankara-Ulus Tarihi Kent Merkezi İstiklal Mahallesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama, Ankara,45-55s.

Şalikoğlu, B. (2012). Tarihi Peyzaj Restorasyonu: İstanbul'dan 2 Örnek. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul,25-28s.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2018). Retrieved from http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43078/kultur-varliklarini-koruma-bolge-kurulu-mudurlukleri.html.

Tarsuslugil, G. (2013). Kültür Turizmi Ve Uluslararası Tanınırlık: Ankara-Hamamönü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 26-35s.

Tepe, A.C. (2010). Tarihi Gülhane Parkı Yenileme Çalışmaları ve Kullanıcı Memnuniyeti. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın,53-58s.

Tunçer, M. (1998). Kentsel Tasarımın Tarihsel Çevre Korunmasında Etkin Olarak Kullanımı,"Böl ve Yönet Modeli": Ankara, Konya, Antalya Tarihi Kent Merkezleri. 9. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, Farklı Ölçeklerde Kentsel Tasarım Sunulan Bildiri, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul,150-156.

URL1(2008).http://papirus.ankara.edu.tr/tez/FenBilimleri/Doktora_Tezleri/2004/FD2004_57/12%20KURAMSAL%20TEMELLER%20.pdf, Doktora tezleri, Tarihi Çevre, (06.01.2008).

Uysal, A.F. (2012). Kayserili Ahmet Paşa ve Ayşe Kadın Hamamı Sokakları Tarihi Çevre Düzenlemesi ve Sokak Sıhhileştirmesi Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Konya,35-45.

Ülger, F.N. ve Önder, S. (2006). Kayseri Kenti Açık- Yeşil Alanlarının Nitelik ve Nicelik Açısından İrdelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 20 (38), 108-118.

Velioğlu, A. (1992). Tarihi Çevre İçinde Mimari Tasarım ve Süreci Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Trabzon,45-49s.

Yalçınkaya, F. (2007). Ankara-Bahçelievler Aşkabat Caddesi'nin (7. Cadde'nin) Yayalaştırılmasının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara,29-34s.

Yavaş M. (2012). Tarihsel Çevrede Kentsel Kimlik ve Bir Uygulama Aracı Olarak Tasarım Rehberleri; Erzurum Kale Çevresi Kentsel Sit Alanı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul,38-43s.

Yerli, Ö. (2007). Kentsel Koridorların Estetik ve İşlevsel Yönden İrdelenmesi: Düzce Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim, Bolu,25-50s.

Yıldız, R. (2006). Türkiye'de Metropoliten Bölge Ölçeğinde Stratejik Mekansal Planlama Sürecinin Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Bakış Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul,45-48s.

Zeren, N. (1990). Koruma Amaçlı İmar Planı Yapım Süreci İlkeler, Yöntemler, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı, Kültür Bakanlığı,35-48.

Zülfikar, Ç. (2012). Tarihi Kentsel Çevrenin Korunmasında Stratejik Planlama Yaklaşımı: Bakırköy-Yeşilköy Köyiçi Koruma Alanı Örneği. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, İstanbul, 24-29s.

EKLER

EK 1:Anket Formu

TARİHİ ÇEVRELERDE KENTSEL MEKANSAL KORİDORLARIN İRDELENMESİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA: ANKARA-HAMAMÖNÜ ÖRNEĞİ

Bu çalışma, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yürütülen "Tarihi Çevrelerde Kentsel Mekansal Koridorların İrdelenmesi Üzerinde Bir Araştırma: Ankara-Hamamönü Örneği" konulu yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Verdiğiniz bilgiler gizli tutulacak ve sadece bilimsel amaçlı değerlendirilecektir.
Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.
Tarih: …../…../2017

1.BÖLÜM (SOSYOEKONOMİK DURUM)

1. Cinsiyetiniz?
(1) Kadın (2) Erkek

2. Kaç Yaşındasınız ?
(1) 16-20 (2) 20-29 (3) 30-39 (4) 40-49 (5) 50-59 (6) 60 ve üstü

3. Eğitim Düzeyiniz?
(1) Okur-yazar değil (2) İlköğretim mezunu (3) Lise mezunu (4)Üniversite öğrencisi (5) Üniversite mezunu (6)Yüksek lisans (7) Doktora

4. Mesleğiniz?
(1) Akademisyen (2) Kamu çalışanı (3)Özel sektör çalışanı (4) Esnaf
(5) Emekli (6)Ev hanımı (7) İşsiz (8) Öğrenci
(9) Diğer.....

5. Aylık ortalama geliriniz?
(1) 1-1000 TL (2) 1000-2500 TL (3) 2500-4000 TL
(4) 4000-6500 TL (5) 6500 TL ve üzeri

6. Yaşadığınız yer neresidir?
(1) Ankara (2) Hamamönü (3)Diğer……..

2.BÖLÜM (ZİYARET İLİŞKİLERİ)

7. Dutlu Sokağı haftanın hangi günleri kullanıyorsunuz?
(1) Hafta içi (2) Hafta sonu (3) Her zaman (4) Değişken (5) İlk defa geliyorum

8. Dutlu Sokakta yaklaşık olarak ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

(1) 1 saatten az (2) 1-2 saat arası (3) 2-3 saat arası
(4) 3- 4 saat arası (5) 4 saatten fazla

3.BÖLÜM (ULAŞIM)

9. Alana genellikle hangi vasıtalarla geliyorsunuz?

(1) Yaya (2) Bisiklet (3) Metro (4) Otobüs/minibüs
(5) Motosiklet (6) Özel otomobil (7) Taksi (8) Diğer.....

10. Alana özel araçla geliyorsanız aracınızı nereye park ediyorsunuz?

(1) Otopark (2) Sokak araları (3) Kaldırım (4) Diğer.....

4.BÖLÜM (KULLANIM ŞEKLİ)

11. Dutlu Sokağı hangi amaçla kullanıyorsunuz? (En çok üç tercih)

(1) Oturma/dinlenme
(2) Sohbet etme
(3) Yürüme/geçiş tarihi ve kültürel mekanları gezme/görme
(4) Fotoğraf çekme
(5) Buluşma noktası
(6) Kutlama/gösteri
(7) Eğitim
(8) İbadet
(9) Yeme/içme
(10) Alışveriş
(11) Eğlenme
(12) Turizm
(13) İş
(14) Akraba-arkadaş ziyareti
(15) Diğer.....

12. Dutlu Sokağı gerçekleştirmek istediğiniz kullanımlar için yeterli buluyor musunuz?

(1) Evet (2) Hayır

13. Hamamönü Bölgesi'nin Kentsel Sit Alanı içerisinde olduğunu biliyor muydunuz?

(1) Evet (2) Hayır

14. Hamamönüne geldiğinizde ziyaret ettiğiniz ilk üç yer neresidir?

(1) Eski Ankara evlerini görme
(2) Sanat Sokağı
(3) El Ürünleri Pazarı
(4) Mehmet Akif Ersoy Evi
(5) Karacabey Cami
(6)Diğer.....

15.Sizce, Hamamönü denildiğinde aklınıza gelen ilk şey nedir?

(1) Eski Ankara evleri
(2) Karacabey Hamamı

(3) Dini mekanlar(türbe, cami vb)
(4) Yapılan etkinlikler
(5) Restoran ve cafeler
(6) Alışveriş
(7) Doğal yapı
(8) Diğer(belirtiniz) ……..

16. Dutlu Sokağının en önemli özelliği nedir?
(1) Kültürel miras özelliği
(2) Hastane ulaşımını sağlıyor olması
(3) Eğitim kurumlarına ulaşımı sağlıyor olması
(4) Turistik bir çekim merkezi
(5) Ticaret potansiyelinin yüksek olması

17. Dutlu Sokağın sizin için etkisi ile ilgili aşağıdakilerden hangilerini söyleyebilirsiniz?

Pozitif sıfatlar	+2	+1	0	-1	-2	Negatif sıfatlar
Tarihi doku etkisi kuvvetli						Tarihi doku etkisi zayıf
Mekan etkisi kuvvetli						Mekan etkisi zayıf
Canlı ve dinamik						Monoton
Yapılacak aktivite sayısı fazla						Yapılacak aktivite sayısı az
Bağlantı noktaları uyumlu						Bağlantı noktaları uyumsuz
Yeşil dokusu yeterli						Yeşil dokusu yetersiz
Bakımlı						Bakımsız
Algılanabilir						Karmaşık
Güvenli						Güvenli değil

18. Dutlu Sokakta hangi fonksiyonların geliştirilmesini veya iyileştirilmesini beklersiniz?
(1) Tarihi çevreyle uyumlu yapılaşmalar
(2) Otopark çözümleri
(3) Donatı elemanlarına ilişkin sayı ve niteliklerinin artırılmamsı
(4) Alt yapıya ilişkin iyileştirmeler
(5) Mevcut Yeme- içme fonksiyonları
(6) Mevcut tarihi ve kültürel çevrenin bakımı ve algılanabilirliği
(7) Sosyo kültürel etkinliklerin artırılması
(8) Yeşil alan sayısının artırılması

19. Burada yaşadığınız problemler nelerdir? (İlk 5 tercih)
(1) Trafik yoğunluğu
(2) Otopark yetersizliği
(3) Araçların yaya alanına park etmesi kalabalık oluşu
(4) Güvenli olmayışı
(5) Restoran, kafe ve mağazaların sokağa taşmaları
(6) Gürültü kirliliği
(7) Görüntü kirliliği
(8) Kent donatılarının (çöp kutusu, oturma birimi, aydınlatma, yönlendirici tabela vb)

yetersiz olması
(9) Tarihi mekânsal karakter ile uyumsuz yapılaşma
(10) Tarihi dokunun bakımsızlığı
(11) Altyapı sorunu
(12) Yeşil alan yetersizliği
(13) Diğer.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	:	Gülşah HAZIR
Doğum Yeri ve Tarihi	:	KIRIKKALE-22.07.1990

Eğitim Durumu

Lise Öğrenimi	:	Ankara İbn-i Sina Lisesi (2004-2007)
Lisans Öğrenimi	:	Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2009-2014)
Bildiği Yabancı Diller	:	İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar	:	Cengiz,C. ve Yücekaya,G. (2017). Tarihi Çevrelerde Kentsel Mekansal Koridorların Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi: Ankara-Hamamönü Örneği, 1. Uluslar arası Sosyal Bilimler Ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu, Antalya.

İş Deneyimi

Stajlar	:	Çankaya Belediyesi-Staj I Etimesgut Belediyesi Staj II

İletişim

E-Posta Adresi	:	gulsahyucekaya71@gmail.com

Tarih	:	19/11/2018(Tez sınav tarihi)